

TRT VİZYON

TRT Aylık Radyo Televizyon Dergisi

Haziran 2025 Sayı 428

TRT

2025

SPOR

YAZI

TRT
humanitarian
film festival

FİLM BAŞVURULARI BAŞLADI

Son Tarih

10 Haziran 2025

Daha Fazla Bilgi İçin

www.worldcitizenfilmfestival.com

“TRT Spor Yazı” başlıyor!

Belgeseller, dizi filmler, animasyon yapımlar, sinema projeleri, sayısız radyo ve televizyon programı ile bir kış sezonunu daha geride bıraktık. Şimdi ise heyecanla beklenen “TRT Spor Yazı”na “merhaba” diyor; yaz mevsimine heyecan katan farklı spor müsabakalarını ekranlarımıza taşıyoruz.

TRT’nin sevilen dizileri yaz sezonu ile birlikte set arası verirken, biz de objektiflerimizi hareketlenmeye başlayan yeşil sahalara, tenis kortlarına, pistlere ve yeni hikâyelerin yazılacağı spor salonlarına çeviriyoruz. İşte o hikâyelerden biri olan 2025 FIFA Kulüpler Dünya Kupası, 15 Haziran’da başladı. Yeni formatıyla ilk kez düzenlenen ve millî futbolcularımızın da sahne aldığı bu büyük organizasyonun heyecan dolu karşılaşmalarını, 13 Temmuz’a kadar TRT ekranları ve uluslararası dijital platformumuz tabii aracılığıyla futbolseverlerle buluşturuyoruz.

Potanın Perileri’nin mücadele ettiği FIBA Kadınlar Avrupa Basketbol Şampiyonası ile Filenin Sultanları’nın en iddialı takımlar arasında yer aldığı FIVB Voleybol Milletler Ligi de milletimizi TRT ekranlarında bir araya getiren organizasyonlar arasında yer alıyor. 20 Haziran - 13 Temmuz tarihleri arasında ise, dünyanın en prestijli turnuvalarından biri olan Wimbledon’un eşsiz atmosferini yine TRT farkıyla ekranlara taşıyoruz. Ayrıca, dünyanın en iyi üniversite sporcularını buluşturan Dünya Üniversite Oyunları, 16 - 27 Temmuz tarihleri arasında TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii’de özel yayınlarla izleyicilerimizle buluşacak.

Onlarca müsabaka ve yüzlerce sporcu ile dolu dolu geçecek bu yaz sezonuna, bir gelenek daha eşlik ediyor: 664. Kırkpınar Yağlı Güreşleri. Ata sporumuzun birbirinden iddialı pehlivanları, Edirne Sarayı’nda er meydanına çıkarken, dünyanın pek çok noktasında ilgiyle takip edilen bu tarihi mücadelelere de yine TRT farkıyla tanıklık edeceğiz.

TRT’nin yaz sezonuna, dünyanın en gözde orkestralarının tarihi konserleri de eşlik ediyor. Viyana Filarmoni Orkestrası’nın her yıl Schönbrunn Sarayı’nın bahçesinde gerçekleştirdiği “Yaz Gecesi Konseri”, 13 Haziran akşamı Türkiye’nin tek kültür-sanat kanalı TRT 2 ekranından dünya ile aynı anda canlı olarak yayımlandı. Kitleleri tesiri altına almayı başaran orkestranın bu ay içindeki ikinci önemli konserini ise, bu defa Paris’ten canlı yayınıla yine TRT 2 izleyicilerine ulaştırdık.

Haziran ayında, bizim için büyük anlam ifade eden önemli bir etkinlik de gerçekleştirildi. Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi’nin himayelerinde 30 Haziran’da düzenlenen ve koruyucu aileliğe dair toplumsal farkındalığı artırmayı amaçlayan “Koruyucu Aile Günü Programı”nda, TRT Belgesel kanalımız tarafından hazırlanan “Ailem: Candan Yakın Kalpler” belgeselimizin özel gösterimi yapıldı. Ülkemizin dört bir yanından 30 koruyucu ailenin gerçek hikâyelerine yer verdiğimiz bu kıymetli yapımda, aile olmanın yalnızca biyolojik bağlarla değil, gönül bağlarıyla da mümkün olduğunu vurguluyoruz. 30 Haziran Koruyucu Aile Günü’nde ekran yolculuğuna da başlayan belgeselimizin, koruyucu ailelik gibi müstesna bir müessesenin milletimiz nezdinde daha fazla karşılık bulmasına katkı sunacağına ve nice çocuğun hayatına umut olacağına gönülden inanıyorum.

Bu ay, aynı zamanda mübarek Kurban Bayramı’nı da idrak ettik. TRT olarak, bu bayramda da her hanenin misafiri olmayı başardık. Televizyon ve radyo kanallarımız bayrama özel içeriklerimizle dolup taşarken, çocuklara özel animasyon filmler, renkli konserler ve yarışma programlarıyla zengin bir içerik yelpazesini izleyici ve dinleyicilerimize sunduk. Bu vesileyle, aziz milletimizin ve tüm İslam âleminin mübarek Kurban Bayramı’nı bir kez daha tebrik ediyor; Gazze başta olmak üzere, mazlum coğrafyalardaki kardeşlerimizin de bayram sevincini gönüllerince yaşayacakları günlere erişmesini Cenab-ı Allah’tan niyaz ediyorum.

Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı
Genel Müdür

İÇİNDEKİLER

10

Foto Fokus

Türkiye
Mardin'de hasat edilen buğday bulgura dönüşüyor

Türkiye'nin önemli tahıl ve tahıl ürünleri üretim alanlarından Mardin'de hasat edilen buğday, bulgura dönüştürülüyor.

Bangladeş'teki Dulhazara Safari Parkı'nda vahşi yaşam

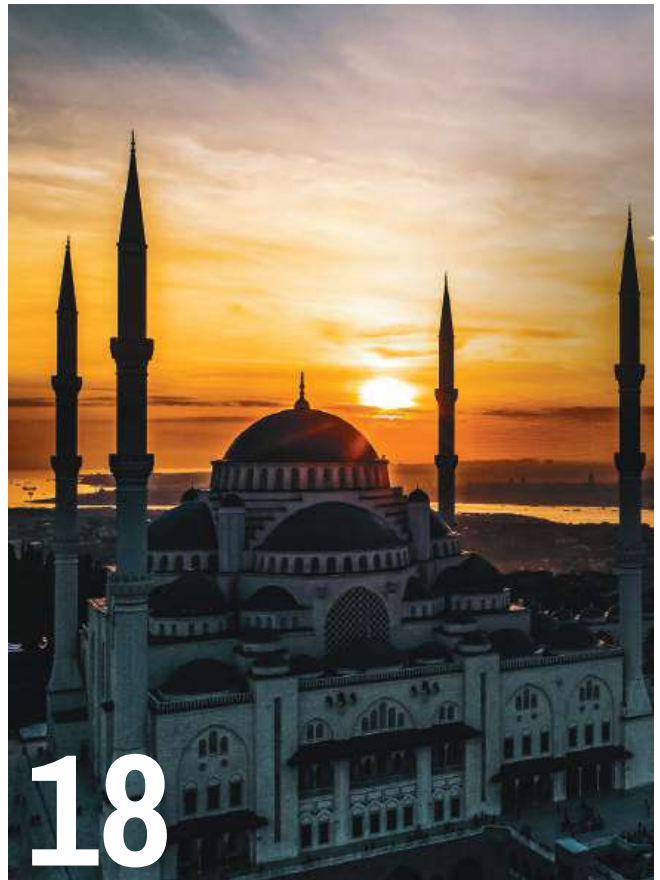

Magnesia Antik Kenti'nin en büyük meydanı gün ışığına kavuşuyor

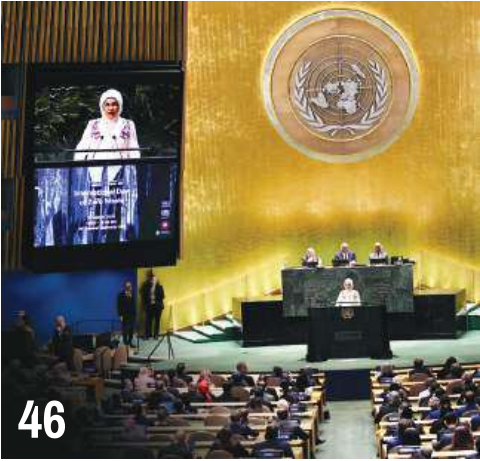
İnfoğrafik

14

18

TRT

**TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON
KURUMU ADINA SAHİBİ**
İbrahim KELEŞ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Masum EKİNCİ

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Ceren BÖLÜKBAŞIOĞLU

EDİTÖR
Ela GÜRMAN
Meral ÜNSAL
Cihad ŞAHİNOĞLU

YAZI KURULU
Ela GÜRMAN
Meral ÜNSAL
Özlem KARADAYI DOĞAN
Öztürk Miraç SARAL
Umay KARADAĞ
Yeliz KARAKÜTÜK
Ömer KARA

KONUK YAZAR
Elif ARISOY CİNCİOĞLU

GRAFİK TASARIM
Metin Murat GİRAY

YÖNETİM YERİ
TRT GENEL SEKRETERLİK
TRT SİTESİ B BLOK KAT: 11
ORAN/ANKARA
06550
Tel : (312) 463 23 00
Faks:(312) 463 23 07

ISSN 1308-7495
YAYIN TÜRÜ Yaygın/Süreli

BASIM TARİHİ
30 Haziran 2025

SAYI
428

BASILDIĞI YER
Semih Ofset Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1.Cadde No:74/1 İskitler
Altındağ/ ANKARA
Tel : (312) 341 40 75
www.semihofset.com.tr

www.trt.net.tr/vizyondergisi
facebook.com/TRTVizyonDergisi
instagram.com/trtvizyon
trtvizyon@trt.net.tr

- 1 **Başyazı**
- 10 **Türk mühendisliğinin gücü TUSAŞ**
Yerli teknolojide milli gururumuz
- 14 **TRT Haber'den büyük başarı**
Haberin adresi, dijitalde 1 milyar görüntülendi
- 18 **Bayram paylaştıkça güzel**
TRT'de Kurban Bayramı içerikleri dopdolu
- 28 **Tarihin insan sonrası dönemi başladı!**
Düşünen makinelerin dünyasında insanın rolü ne olacak?
- 32 **İnsani yardım gemisi Madleen'e**
İsrail müdahalesi
İnsan hakları yine ayaklar altında!
- 36 **Yaz TRT'ye sporla geldi**
Sporun ekranında yaz mevsimi dopdolu geçecek
- 46 **Sürdürülebilir bir yaşam için sağlıklı bir çevre**
Yarın çok geç olmadan!
- 52 **TRT Beyaz Kıta'ya ayak bastı**
TRT belgeseli "Gezegeenin Kara Kutusu: Antarktika"
- 60 **TRT Humanitarian Film Festivali için geri sayım başladı**
Sanatın gözünden insani sorunlar
- 64 **Kültürel mirasımızın koruyucusu**
TRT, ortak hafızamız türkülerimizi geleceğe miras bırakıyor
- 68 **Mehmet Erenler'i kaybettik**
"Mekânı gönlümüzdür"
- 74 **TRT 2'de "Bir Yaz Gecesi Rüyası"**
Viyana Filarmoni Orkestrası'nın konseri dünya ile aynı anda canlı yayımlandı

AYIN KARELERİ

Meral ÜNSAL / meral.bakici@trt.net.tr

Fotoğraf: AA

Kurban Bayramı kutlandı

Kurban Bayramı bu yıl haziranın ilk haftası kutlandı. Ülkemizde bayram namazı ve kurban kesimi gibi dini gerekliliklerin yanı sıra bayram ziyaretleri ve ikramlarla geleneklere uygun kutlanan Kurban Bayramı, kutsal topraklara giden pek çok Müslüman için fazladan anlamlar taşıyordu. Manevî kirlerden arınmaya, gönlü bütün safiyeti ile Allah'a el açmaya vesile Hac ibadetlerini yapabilmek için dünyanın dört bir yanından akın eden Müslümanlar, mikat, ihram, tavaf, safa, merve, sa'y, tıraş olmak, ihram yasakları, vakfe, şeytan taşlama gibi pek çok ibadeti yerine getirdiler. Fotoğrafımız, Suudi Arabistan'ın Mekke kentindeki 601 metre yüksekliğindeki Saat Kuleleri'nden (Abraj Al Bait) Mescid-i Haram'da Kâbe etrafında namaz kılan hacı adaylarının görüntüsünü bizlere ulaştırıyor.

Fotoğraf: AA

Şampiyonlar TRT'de izlenir
Bilindiği üzere TRT, UEFA Şampiyonlar Ligi, UEFA Avrupa Ligi ve UEFA Avrupa Konferans Ligi maçlarının 3 sezon boyunca tek yayıncısı olmuştur. İzleyicilerini âdeta futbola doyuran yayınlara imzasını atan TRT, unutulmaz bir karşılaşmayı daha ekranlarına getirdi. Almanya'nın Münih kentinde karşı karşıya gelen ve UEFA Şampiyonlar Ligi kupasını kazanabilmek için top koşturan Paris Saint-Germain ile Inter Milan takımlarının nefes nefese geçen mücadelesi TRT 1, TRT Spor ve 'tabii'den izleyiciyle buluştu. PSG oyuncularını, 31 Mayıs 2025'te Almanya'nın Münih kentindeki Munich Football Arena'da oynanan UEFA Şampiyonlar Ligi final maçının ardından kupayı kaldırıyor.

Çaysız olmaz

Sayfalarımızda bayram dedik, maç dedik...

Elbette bizler için tüm bu etkinliklerin olmazsa olmazı ince belli bardaklardan taze demlenmiş çayı yudumlamak. Gerek bayram ziyaretlerinde gerekse TRT ekranlarında maç izlerken çay en büyük eşlikçimiz.

Çay tiryakilerini sevindirecek haber Karadeniz illerinden geldi. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde taze çay sezonunun ilk dalgası başladı. Bölgedeki çay üreticilerinin, özellikle de "Mayıs Çayı" olarak adlandırılan yeni sürgünleri toplamaları bu sezon yine güzel çay içebileceğimizi de âdeta müjdeledi. Fotoğrafımız Trabzon'daki bir çay bahçesinden objektiflere yansımış.

Fotoğraf:AA

Türkiyenin havacılıktaki gücü TUSAŞ

Türkiye’de hava platformlarının tasarımı, geliştirilmesi, üretimi, tamamlanması, yenilenmesi ve satış sonrası hizmetleri alanlarındaki teknoloji merkezi... Rekabet gücünü her geçen gün artıran TUSAŞ, millî teknoloji hamleleriyle dünya kamuoyunda dikkatleri çekiyor.

Cumhuriyet döneminin en kapsamlı havacılık girişimi olan TUSAŞ'ın kuruluşunun temelinde Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün "İstikbal göklerde" vizyonu yatıyordu. Millî askerî uçak fabrikasının kurulması için 1973 yılının Mart ayında TBMM'ye sunulan yasa tasarısı, bu vizyonu gerçekleştirmek için en önemli adımlardan biri olarak tarihe

geçmişti. "Kendi uçağını kendin yap" motivasyonu ile sunulan ve TBMM'de kabul edilen 1784 numaralı yasa ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bünyesinde TUSAŞ kurulmuş oldu. Ne var ki, hayallerle doğru orantılı olarak sorumluluklar da çok büyüktü. En kısa sürede Türkiye'nin teknolojik seviyesini yükseltecek, yabancı ekonomilere bağımlılığı hafifleten, dış piyasa ile rekabet edebilen, millî güvenlik ve sivil ihtiyaçlara yönelmiş bir uçak

endüstrisi için sıfırdan bir ekosistem kurulması gerekiyordu.

Takozlar engel olabilecek mi?

Birinci aşamada 1974 - 1981 yılları arasında bir yabancı ortakla üretim yapılması hedeflendi. Fakat 5 Şubat 1975 tarihi itibarıyla ABD Kongresi, tam 30 yıldır sürdürdüğü askerî yardımı, 1974 Kıbrıs Harekâtı'nı bahane göstererek kesme kararı almıştı. 1978 senesine kadar 3 yıl

Türk mühendislerinin küçük adımlarla başlayan özverili çalışmaları bugün ortaya konan değerli projelerle Türkiye'yi savunma sanayi üreten ülkeler arasında zirveye taşıdı. TUSAŞ, Türk mühendisliğinin gücünü dünyaya kanıtlıyor.

süren bu ambargo yıllarında, Türkiye de dışa bağımlılıktan kurtulmaya ne denli ihtiyaç duyduğunu daha iyi kavırıyor, millî silah, teçhizat ve malzeme kullanımına dayalı güçlü bir ordunun inşasının önemi bir kez daha anlaşıyordu. Havacılığa sıfırdan başlamak, üstelik bunu ortak olmadan en kısa sürede yapmak... Bu fikir hayal gibi geliyordu kulağa o yıllarda. Nitekim 15 Aralık 1976 tarihinde İtalyan Macchi firmasının ürettiği MB-339 modelindeki ilk parti uçaklar, ilk “takoza” yerleştirmişti millî teknolojiye. Bir anlamda ihtiyacın geçici olarak karşılanmasıyla çalışmalar da askıya alınmıştı.

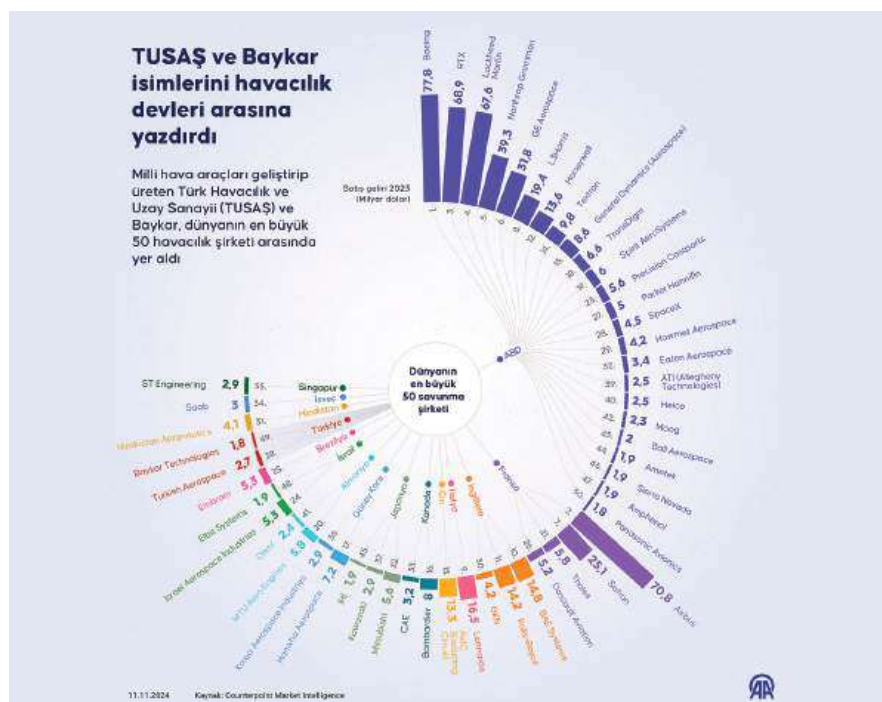
F-16'lardan ANKA'ya doğru

1980'li yılların başından itibaren TUSAŞ ana programının ikinci aşaması kapsamındaki çalışmalara başlamıştı. Türk Hava Kuvvetleri'nin savaş uçağı ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak F-16 uçaklarının kullanılması kararı alınınca üretim süreci, sistemlerin entegrasyonu ve uçuş testlerini yapmak üzere TUSAŞ, namıdiğer TAI (Turkish Aerospace Industry), 25 yıllığına Türk - ABD ortaklığı ile faaliyetlerini sürdürecekti. Ortaklık erken bitti... 25 yıllık süreç bitmeden 4 yıl önce, 2005 senesinde TAI'nin yabancı hisseleri Türk hissedarlarca satın alınmış ve şirketin yeniden yapılandırılmasına karar verilmişti. TUSAŞ, artık tam manasıyla Türk milletinin malıydı ve "Millî Teknoloji Hamlesi" için projeler üretmeye son derece kararlıydı. Türk mühendislerin özverili çalışmaları o günlerde belki küçük adımlardı fakat 20 yıl sonra, Türkiye'yi savunma sanayi üreten ülkeler arasında zirveye taşıyacaktı.

TUSAŞ'a düzenlenen terör saldırısı

Türk Havacılık ve Uzay Sanayii Anonim Şirketi'nin (TUSAŞ) Kahramankazan'da bulunan yerleşkesine 23 Ekim 2024'te alçak bir terör saldırısı düzenlenmişti. TUSAŞ'ta kalite kontrol görevlisi olarak görev yapan Cengiz Coşkun, Makina Mühendisi Zahide Güçlü, şirket personeli Hasan Hüseyin Canbaz, güvenlik görevlisi Atakan Şahin Erdoğan ile taksi şoförü olarak çalışan Murat Arslan'ın aralarında bulunduğu 5 kişi terör saldırısında şehit olmuş, 22 kişi ise yaralanmıştı. PKK/YPG'li iki terörist tarafından düzenlenen saldırıya cevap gecikmemişti. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Millî İstihbarat Teşkilâtı tarafından Irak ve Suriye'nin kuzeyinde gerçekleştirilen çok sayıda operasyonla terör yuvaları teker teker yok edildi. Gerçekleşen operasyonların büyük kısmında, TUSAŞ'ın savunma sanayi ürünleri kullanıldı. Peki, kahraman Mehmetçiğimizin üstün fedakarıllıklarıyla bitme noktasına getirilen YPG/PKK'lı teröristler neden TUSAŞ'ı hedef aldı? Bu ve benzeri soruların yanıtı, yarım asırlık bir tarihe ulaşan TUSAŞ'ın Türkiye'nin savunma sanayine yaptığı katkılarda gizli olabilir.

Boeing ve Airbus'a rakip olan TUSAŞ, Türk mühendisliğinin gücünü dünyaya kanıtlıyor. Devler liginde yükseliş sürüyor!

TUSAŞ artık devler liginde

Türkiye, son yıllarda savunma sanayisinde ciddi bir dönüşüm geçirerek, ulusal güvenlik ihtiyaçlarını karşılamak ve dışa bağımlılığını azaltmak için önemli adımlar attı. Bu dönüşümün merkezindeki firmalardan TUSAŞ da kritik bir rol oynuyor. 2024 yılında, savunma ve havacılık kategorisinde TUSAŞ, en çok ihracat yapan firmalar arasında 27'nci sırada yerini aldı. Boeing ve Airbus gibi devlerle kıyasıya rekabet eden millî gururun, dünyanın en büyük 50 havacılık sanayi şirketi arasında olduğu açıklanmıştı. İnsanlı ve insansız hava araçlarındaki inovatif tasarımları, rekabetçi politikası ve Türkiye'nin stratejik ortaklarıyla olan diyalogu ile TUSAŞ'ın önümüzdeki yıllarda listenin zirvesine tırmanacağı düşünülüyor. Millî gurur yaşatan teknolojilere gelin yakından bakalım.

ANKA III

ANKA III'ün geliştirme çalışmaları 2022 yılında başlamıştı. Sesi ilk kez 2023'ün Mart ayında duyulan ANKA III, 5 Nisan 2023 tarihinde de taksi testleri için pist başına geçmişti. O günden bu yana ise yüzlerce kez gök vatanla buluştu. Jet motoru sayesinde daha hızlı, yüksek faydalı yük taşıma kapasitesine sahip, kuyruksuz yapısıyla radarda daha az görünür bir İHA sistemi olarak tanımlanan uçak, tasarımıyla da görenleri kendisine hayran bırakıyor. Ailesinden yeni yazılım sistemiyle ayrılan ANKA III, ANKA ve AKSUNGUR ile birlikte aynı yer sistemleriyle kontrol edilecek. Bu üç sistem kontrol edildikleri aynı yer sistemi sayesinde ortak görevlerde birbirini tamamlayan unsurlar olarak kullanılabilir. Gövde içerisinde yer alan iki istasyonun her birinde 650, kanat iç istasyonlarının her birinde 650, dış istasyonlarının her birinde ise 100 kilogram mühimmat taşıyabilen uçak, düşman unsura görünmeden hedefini vurabilecek. Sinyal ve haberleşme, istihbarat, elektronik harp; dost unsurlarla beraber operasyon gibi sayısız görevde kullanılabilir İHA ayrıca otonom kalkış, seyir ve inişi de gerçekleştirebilecek.

KAAN

Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Çin'in ardından Türkiye'de 5'inci nesil savaş uçağı geliştiren ülkeler kulübüne dâhil oldu. En son teknolojiyle donatılan çok rollü savaş uçağı olan KAAN, ilk uçuşunu 21 Şubat 2024'te Ankara'daki Mürted Hava Meydanı'nda gerçekleştirmişti. Türkiye'nin ilk savaş uçağı KAAN daha ilk uçuşunda 8 bin feet irtifaya çıktı ve 230 knot hıza ulaştı. 13 dakika süren gurur verici ilk uçuşun ardından, dünya gündemi Türkiye'nin başarısıyla çalkalandı. Aerodinamik tasarımının süper manevra kabiliyetini artırdığı uçak "fly-by-wire" olarak adlandırılan elektronik uçuş kumanda sistemi ve 2 adet "F110-GE-129" jet motoruyla havacılıktaki son teknolojiyi bünyesinde barındırıyor. Süpersonik seyir yeteneğiyle 1,8 mach hıza ulaşabilen KAAN ayrıca, gövdesindeki karbon fiber kompozit ve radar dalgası emici malzemelerle "stealth" yani radarlara görünmeyen bir yapı üzerinde konumlanıyor. Aktif elektronik taramalı dizi radarı (AESR), elektronik önleme, elektronik keşif ekipmanları, kızılötesi arama ve izleme sistemi ve opto-elektronik hedefleme sistemi gibi teknolojileri de barındıran KAAN'ın 2028'e kadar envantere girmesi hedefleniyor.

ANKA III

KAAN

HÜRJET

İlk kez 25 Nisan 2023 tarihinde gökyüzüyle buluşan HÜRJET, bugüne kadar yüzlerce kez havalandı. Son olarak TEKNOFEST Adana etkinliğinde kol uçuşu yaparak izleyenleri büyüleyen uçak, temel eğitim uçağı kabiliyetlerinin yanı sıra akrobasi uçuşlarındaki başarısını da ispatladı. TUSAŞ tarafından ikinci prototipi geliştirilen uçak, ilk uçuşunda şehit düşen 5 kişinin adını da göklere taşıdı. 10 bin feet irtifa, 200 knot hız, 26 dakika uçuş gerçekleştiren ikinci prototipin başarısının yanı sıra HÜRJET, dört kıtadaki birçok ülke tarafından yakın markaja alındı.

HÜRKUŞ

2013 yılında üretimi kararlaştırılan HÜRKUŞ, temel eğitim ve savaş uçağı konseptiyle birçok görevi aynı anda yapabilme özelliğine sahip. Hâlihazırda tamamlanan 15 adet uçak sorti uçuşla 3 bin 200 saat havada kalırken 35 bin feetin üstüne çıkabiliyor, 356 knot hıza ulaşabiliyor. Teknolojik ve yapısal üstünlüğüyle klasmanındaki pek çok rakibini geride bırakan HÜRKUŞ, Avrupa Sivil Havacılık Otoritesi'nden tip sertifikası alan ilk Türk uçağı olarak biliniyor. Uçağın ayrıca, "Görev Uçağı" adıyla faaliyet gösteren bir versiyonu da bulunuyor.

GÖKBEY

Türk Silahlı Kuvvetlerinin genel maksat helikopteri ihtiyacını karşılamak üzere çalışmalarına 2010 yılında başlanan GÖKBEY, ilk uçuşunu 2018'de yapmıştı. Yerli ve milli helikopter ile 2023 yılında buluşturulan TS1400 Turboşaft Motorları, GÖKBEY'in gücüne güç kattı. GÖKBEY; taşıma, VIP, kargo, hava ambulans, arama kurtarma ve kıyı ötesi taşıma görevlerini, yüksek irtifa ve yüksek sıcaklıkta, gece ve gündüz koşullarında etkin bir şekilde icra edebilecek kabiliyette tasarlandı. Geçtiğimiz ekim ayında Jandarma Genel Komutanlığına törenle teslim edilen helikopterin, seri üretimdeki 20 adedinin daha 2026 yılına kadar çeşitli kurumlarda göreve başlatılması hedefleniyor.

ANKA

16 Temmuz 2010 tarihinde hangardan çıkan İnsansız Hava Aracı "ANKA" kendi kategorisinde dünyanın en iyi operatif sistemleri arasında gösteriliyor. 2014 yılından bu yana, dünyanın önemli fuarları arasında gösterilen ILA Berlin Airshow, Farnborough Airshow ve Paris Airshow'da gövde gösterisi yapan İHA, şimdiye kadar 220 bin uçuş saatini geride bıraktı. 2017 yılında TSK envanterinde yerini alan ANKA; keşif, gözetleme, hedef teşhis, tespit, tanımlama ve takip görevlerinde kullanılıyor. Ayrıca yangın ve deprem gibi doğal afetlerde çalışmalara destek sağlıyor. 200 kilogram faydalı yük kapasitesine sahip ANKA, 30 bin feet yüksekliğe çıkıyor ve kesintisiz olarak 30 saatin üzerinde uçuş yapabiliyor.

AKSUNGUR

Yerli ve milli imkânlarla geliştirilen AKSUNGUR İHA ise ilk kez 2023 yılının Kasım ayında entegre edilen TEI-PD170 Turbodizel Havacılık Motoru ile 100'üncü uçuşunu yaptı. 520 saat uçuş süresini tamamlayan AKSUNGUR, 30 bin feet irtifaya çıktı. Millî motorla yüksek irtifada havada kalış süresini geliştirme testini de icra eden İHA, tek sortide 45 saat azami uçuş süresine ulaştı. Kesintisiz, gündüz/gece istihbarat, gözetleme, keşif ve taarruz görevlerini çeşitli havadan yere silahlarla icra eden AKSUNGUR, uzun süreli operasyonlara imkân tanıyan iki adet çift turbo şarjlı dizel motora sahip.

ATAK

T129 ATAK Hafif Taarruz Helikopteri, Türkiye'ye özgü milli kabiliyetler kullanılarak TUSAŞ'ın ana yükleniciliğinde geliştirildi. 7 Eylül 2007 tarihinde Savunma Sanayi Başkanlığı ile imzalanan sözleşme çerçevesinde üretilen bu helikopterler hem yurt içinde hem de yurt dışında kullanıcılarına teslim edilmeye devam ediyor. Son olarak 2024'ün Ağustos ayında Hava Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilen ATAK ile toplamda teslimat sayısı 100'e ulaştı.

HÜRJET

HÜRKUŞ

GÖKBEY

ANKA

AKSUNGUR

ATAK

SON HABERLER

03 Kabe'nin örtüsü değiştirildi

06:39 Kürşad Zorlu Azerbaycan ve Bulgaristan'dan gelen öğrencileri kabul etti

05:25 İşgalci İsraili Tümü

"Bebekler öldürülürken susulmaz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Gazze için Lahey'den dünyaya seslendi: İsrail'in saldırıları sebebiyle Gazze'deki insani trajedi, insani felakete dönüşmüş durumda. Vicdan sahibi hiçbir insan böyle bir vahşete sessiz kalmaz.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan Lahey'de diplomasi trafiği
- NATO'da ittifakın ilk 'Ticari Uzay Stratejisi' onaylandı
- 2026 NATO Zirvesi Türkiye'de yapılacak

Dünya

İngiltere Başbakanı'ndan Türkiye'ye 'Ukrayna' teşekkürü

Dünya

Gazzeliler susuzluktan öleme riskiyle karşı karşıya

Gündem

İstanbul'a "kiralık sosyal konut" müjdesi

Dosya Haber

Azerbaycan ordusu 107 yaşında

Milyarlık gurur

TRT Haber, sosyal medya hesaplarındaki yüksek etkileşimle haziran ayında bir milyar görüntülenmeye ulaştı. Biz de kırılması zor bu rekorun detaylarını sayfalarımıza taşıdık.

Haydi zamanda küçük bir yolculuğa çıkalım. İnternetin ilk adımlarına... İlk web siteleri o kadar basitti ki bugünün gözüyle bir çocuğun ilk web sitesi denemesi gibi dururlardı: Siyah zemin üzerine belki yeşil veya beyaz yazılar, birkaç bulanık fotoğraf ve bolca altı çizili mavi link... Ama o linkler, bir haberi başka bir habere, bir bilgiyi diğerine bağlıyordu ve bu o yıllar için sihir gibi bir şeydi! Gazete kağıdının o tanıdık kokusundan, parmağımızın ucundaki sonsuz bilgi

akışına uzanan bu serüvende inanılmaz bir güce kavuştuk. Dünyadaki herkesle aynı anda, neredeyse filtresiz bir şekilde bilgiye ulaşma özgürlüğü... Bu, hikâyenin hepimizi heyecanlandıran tatlı kısmı. Ama madalyonun bir de öteki yüzü var. Bu güçle birlikte yalan haberlerin (fake news) zehiriyle, bilgi kirliliğinin yorgunluğuyla ve farkında olmadan kendi düşünce balonlarımıza hapsolma riskiyle de tanıştık. Bu da hikâyenin acı tarafı. Peki, haberin o ağırbaşlı, hışırdayan dünyası, nasıl oldu da saniyeler içinde akan, durdurulamaz bir dijital şelaleye dönüştü? Cevap

basit: Haber siteleri ve sonrasında sosyal medya sayesinde.

"Site çöktü!"

Aslında haberin dijitalleşmesi, hepimizin bildiği "www"dan bile eski. Bir zamanlar televizyon sinyalleriyle evimize gelen ve TRT'nin teletext hizmetiyle hâlâ yaşattığı o basit ve anlaşılır ekranlarda hava durumuna, borsa verilerine bakardık. Bu, dijital haberciliğin belki de en ilkel atasıydı. Haber sitelerinin macerası ise 1994'te ABD'de "The Palo Alto Weekly" gazetesinin tüm içeriğini internete taşımasıyla başladı.

TRT Haber dijital medyada, tüm zamanların rekorunu kırarak 1 milyar görüntülenmeye ulaştı. Bir ayda tek başına 450 milyon görüntülenme üreten TRT Haber'in TikTok hesabı, toplam görüntülenmenin neredeyse yüzde 40'ını tek başına sırtladı. Platformda paylaşılan bir video ise tek başına 59 milyon kez izlendi.

Bir yıl sonra büyük balıklar da bu okyanusa atladı. CNN, O. J. Simpson davasının kararını sitesinden yayınladığında olanlar oldu. Milyonlarca insan sonucu öğrenmek için "F5" tuşunu aşındırırken, site tarihin ilk büyük "son dakika" yoğunluğunu yaşadı. O gün, internetin bir "son dakika" makinesi olabileceğinin ilk büyük kanıtıydı. Türkiye'de ise bu yeni dünyayla bizi Milliyet, Hürriyet ve o dönem Microsoft'un da gücüyle ilginç bir "düete" imza atan NTVMSNBC gibi öncülerle tanıştırdı. Artık haber siteleri sadece gazetede ki metnin kopyalanıp yapıştırıldığı bir yer olmaktan çıkıyordu. İnternete özel içerikler, anlık güncellemeler

Doğru, güvenilir, hızlı

Sabah gözümüzü açar açmaz komodinin üzerindeki o soğuk nesneye uzanıyoruz. Tek bir kaydırma hareketiyle dünyada olup biten her şeyi öğreniyoruz. Hız baş döndürücü, ama bu dijital şelalede asıl aradığımız şey hâlâ aynı: Güvenilirlik. Bugün sosyal medyanın gücüyle birleşen

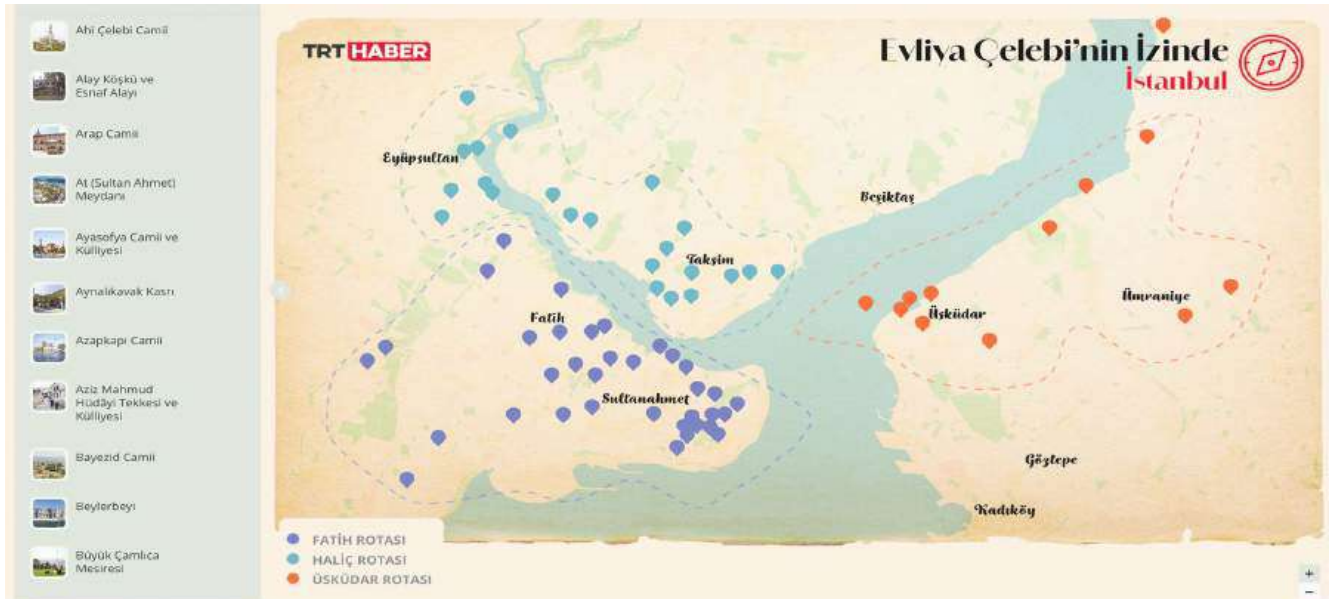
haber sitelerinin ciddi bir kısmı, ne yazık ki reklam tuzaklarından ve tık avcılığından ibaret. İşte tam bu noktada, on dört yıldır; 2011'den beri bu güven arayışının en doğru adreslerinden biri olan "trthaber.com" öne çıkıyor. TRT gibi köklü bir kurumun gücünü arkasına alan, televizyon kanalı olarak Türkiye'nin en çok izlenen haber kanalı da olan TRT Haber'in dijital dünyası, bu haziran ayında dile kolay bir milyar görüntülenmeye ulaşarak tarihi bir başarıya imza attı. Milyonlarca insanın her gün güvendiği, hızlı, farklı, çeşitli, detaycı ve en önemlisi güvenilir; insana dair, insanı merkeze alan hikâyeleriyle TRT Haber'in dijital dünyasını biraz daha yakından tanıyalım.

Dev sosyal medya ailesi

TRT Haber, tam 14 farklı sosyal medya hesabıyla X'ten Facebook'a TikTok'tan LinkedIn'e kadar tüm mecralarda boy gösteriyor. Doğrudan 16.4 milyon kişiye ulaşıyor. Bu ailenin en kalabalık olduğu yer, 4.7 milyonu aşan takipçisiyle X (eski adıyla Twitter). Onu 3.9 milyon ile Facebook, 2.9 milyon ile Instagram ve 2.1 milyon ile TikTok'un dinamik dünyası takip ediyor. YouTube hesabında 1.2 milyon, WhatsApp'ta 774 bin, Telegram'da yaklaşık 80 bin ve profesyonel ağ LinkedIn'de 44 binden fazla takipçisiyle her platformda nabızı tutuyor.

TikTok'un farkı

Bir milyarlık haziran ayı rekorunda aslan

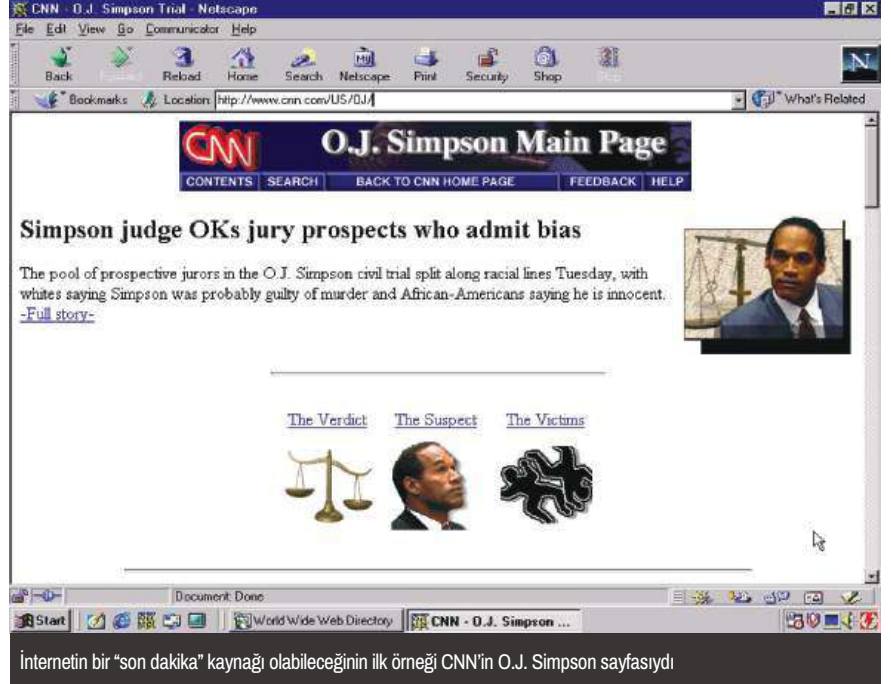
"trthaber.com"un içinde keşfedilmeyi bekleyen çok sayıda interaktif (mikro) site de var

İlk siteler o kadar basitti ki bugünün gözüyle bir çocuğun ilk web sitesi denemesi gibi dururlardı: Siyah zemin üzerine belki yeşil yazılar, birkaç bulanık fotoğraf ve bolca altı çizili mavi link... Ama o linkler, bir haberi başka bir habere bağlıyordu ve bu sihir gibi bir şeydi!

payı TikTok'un. Ay boyunca yaklaşık 450 milyon görüntülenme üreten TikTok hesabı, toplam erişimin neredeyse yüzde 40'ını tek başına sırtladı. Platformda paylaşılan bir video ise tek başına 59 milyon kez izlenerek tüm zamanların rekorunu kırdı.

“Web” tarafı da farklı

TRT Haber'in dijitaldeki ana damarlarından bir tanesi de elbette “trthaber.com” web sitesi. Siteye her gün, ağırlıklı olarak Gündem ve Dünya kategorilerinde olmak

üzere en az 150 ila 200 arasında özgün haber girişi yapılıyor. TRT Haber, haberi sadece metin olarak sunmuyor. 2025'in ilk yarısında hazırlanan 117 infografik, sitede yayında olan 89 farklı interaktif (mikro) site ve dinleyicilerle buluşan 87 podcast bölümü ile haberi görselleştiriyor, derinleştiriyor ve dinlenebilir hale getiriyor.

TRT Haber'in vaktinde basit “html” kodlarından, tek bir haberle kilitlenen internete; oradan da yalan haber ve bilgi kirliliğine de dönüşebilen bu zor ve uzun yolda, güvenilir ve hızlı ama acele olmayan haberciliğin ne kadar değerli olduğunun en güzel kanıtı.

TRT Haber'in sosyal medya hesaplarında her mecra için ayrı içerik üretiliyor

1 milyar görüntülenme

TRT Haber'in sosyal medya hesaplarında bir milyar görüntülenme almasının ayrıntılarını, içeriden biriyle, işin mutfağında yer alan TRT Haber Kanal Koordinatör Yardımcısı Oğün Öcek'le konuştuk.

“trthaber.com”daki içerik akışı nasıldır? Bildiğimiz kadarıyla özel içerikler de önemli bir kısmı kaplıyor.

Web sitemize günde ortalama 200 - 250 haber girişi yapıyor. Bu sayı, yoğun günlerde beş yüze kadar çıkabiliyor. Bu içerikler; kendi özel haberlerimiz, ajanslardan ve televizyon bölümümüzden gelen haberlerden oluşuyor. Tüm bu içeriklerin yayınlandığı web sitemizin günde ortalama 500 - 600 bin civarında ziyaretçisi oluyor. Dijital yayınlar birimimizde, kendi haberlerini hazırlayan muhabirlerimiz ve prodüktörlerimiz bulunuyor. Yirmi dört saat esasıyla çalışıyoruz. İçerik tüketim hızı daha yüksek olduğu için çok daha fazla yazılı haber girebiliyoruz. Örneğin, on gündür devam eden İsrail - İran gerilimi sebebiyle “Dünya” kategorisi oldukça yoğun bir şekilde takip ediliyor. Diğer dönemlerinde ise “Gündem” kategorisi ön plana çıkıyor.

Sosyal medyadaki habercilikte hız çok önemli ama TRT'nin güvenilir olma misyonu da var. Aradaki dengeyi nasıl sağlıyorsunuz?

Açıkçası doğru haberin daha değerli olduğuna inanıyorum. Çünkü sosyal medyanın hayatımıza girdiği 2005 - 2006'lı yıllarda son dakikayı paylaşmak kıymetliydi. Bugün ise dezenformasyonun ve manipülasyonun artmasıyla birlikte insanlar daha fazla doğru ve “temiz” haberi aramaya başladı. Bilgi eğer resmi bir kaynaktan gelmiyorsa ve teyide muhtaçsa zaten ince eleli sık dokuyoruz. Konunun ciddiyetine göre her aşamada teyitlerimizi yapıyor, bu süreçte hızdan da fedakârlık yapmamaya çalışıyoruz. TRT'de kabul edilmesi mümkün olmayan tek şey, yanlış bilgi verilmesidir.

Paylaşımın içeriği kadar ne zaman paylaşıldığı da önemli değil mi?

Hafta içi 20.30 ile 23.30 arası, trafiğimizin en yoğun olduğu saatlerdir. Bu durum TikTok'ta geçerli değil; TikTok, “zamansız içerik” mecrasıdır. Değerli bir içerik, zamandan bağımsız olarak karşılığını bulabiliyor. Gece paylaştığımız bir videonun, sabah kalktığımızda dört veya beş milyon izlendiğini görebiliyoruz. X'te ise trafik gece saatlerinde dramatik bir şekilde düşüyor. İnsanlar eve gelip

yemeklerini yedikten sonra sosyal medyaya bakıyorlar. Bir de sabah saatleri var; 7.00'den 8.30'a kadar yine çok etkileşim aldığımız zamanlardır. Bu süreç de aslında dinamik ve sürekli değişiyor. Biz bu değişimleri sürekli gözlemleyip raporluyoruz ki stratejilerimizi doğru bir şekilde oluşturalım.

TikTok yükselen bir yıldızdı. Şimdi kendi başına bir dev oldu. TRT Haber, bu mecrada ne durumda?

TRT Haber olarak bu mecrada yaklaşık dört yıldır varız ve son bir yıldır buradaki içeriklerimize ağırlık verdik. Çoğu basın kuruluşunun TikTok'u kaçırdığını düşünüyorum. Türkiye'de kırk milyon kullanıcısı olan bir platformu habercilik anlamında kullanmazsanız dijital medyada muazzam şekilde geride kalırsınız. TikTok'un kendine has özellikleri var. Platform; patlama, kaza, yaralanma gibi haberciliğin sıkça kullandığı görüntüleri topluluk kurallarına aykırı olduğu gerekçesiyle yayınlamıyor. Biz burada, insanları depresif bir hale getirmeden haberi alabilecekleri bir formatta içerikler sunuyoruz. Örneğin, İsrail'in Gazze'deki soykırımıyla ilgili içerikleri topluluk kurallarına takılmayacak şekilde vererek bu haberi uygun bir formatta büyük kitlelere ulaştırıyoruz. Başlangıçta TikTok'a kalite ve üslup anlamında biraz küçümseyerek bakıldı. Biz ise burada yüksek kalitede işler üreterek de yüksek rakamlara ulaşabileceğimizi kanıtladık. Haziran ayındaki rekorumuz olan bir milyar görüntülenmenin 450 milyonunun TikTok'tan gelmesi, bizim burada birinci kalite habercilik ortaya koyduğumuzu gösteriyor. Uluslararası raporlar bize gençlerin haberden uzaklaştığını söylüyor. Bunun sebebi, artan depresif içerikler, dünyadaki çatışmalar ve krizler. İnsanlar haberleri izledikçe mutsuz

oluyor ve gençler bu tür haberleri görmek istemiyor. Dolayısıyla TikTok, bu tür “kötü” haberleri mümkün olduğunca yayınlamadığı için tarz olarak alternatif bir konumda duruyor. Birçok ülkede TikTok, habere ulaşmada öncül bir kaynaktı; bu yıl İngiltere de bu listeye eklendi. Yakın zamanda habere ulaşmada birincil kaynak X veya YouTube değil, TikTok olacaktır.

Bir milyara ulaşılmasındaki detaylar nedir peki?

Görüntülenme, içeriğinizin herhangi bir sosyal medya mecrasındaki izlenme sayısıdır. İçeriklerimize bir milyar defa bakılmış. İran - İsrail gerilimi sırasında bu sayı artarken, sakin günlerde azalıyor. Paylaşım sayılarımıza göre, her yüz içerikte ortalama 35 - 40 milyon görüntülenme elde ettik. TRT Haber'de mottomuz şudur: “Siz neredeyseniz biz oradayız.” Çünkü her içerik, her mecrada aynı karşılığı bulmuyor. TRT Haber'i X'te takip ediyorsanız bilgiyi size orada, Instagram'da takip ediyorsanız orada ulaştırırız. Yüzlerce alternatifin olduğu bu kaygan zeminde ziyaretçiyi anında kaybedebilirsiniz. Bir mecradan vazgeçen bir kişiyi tekrar oraya çekmek ise imkânsıza yakındır. Günde 35 - 40 milyon, ayda ise bir milyar görüntülenmeye ulaşmak çok ciddi rakamlardır. Bizim en önemli farkımız, her mecraya özel içerik üretmek. Hepsine özel bir metin ve o mecraya uygun bir tasarım diliyle farklı haber çıkışları yakaladık. Bu rakamları görünce, çabalarımıza değdiğini anlıyoruz. İyi bir içerik, mecraya uygun stratejik bir yaklaşımla kullanıcıyla buluşmadığında değerini kaybeder. Bizim de amacımız ürettiğimiz kaliteli içerikleri mecraların ruhuna uygun bir şekilde paylaşarak rekorlarımızı her ay bir üst noktaya taşımak.

TRT Haber Kanal Koordinatör Yardımcısı Oğün Öcek ile TRT Haber'in dijital kısmını konuştuk

Bayram paylaştıkça güzel

Kurban Bayramı'nda TRT, televizyon ve radyo kanalları ile dijital platformundaki özel yayınlarıyla izleyici ve dinleyicilerine bayram coşkusu doyasıya yaşattı.

Bayramın birleştirici gücünü, sevgiyi çoğaltan güzelliğini geniş bir yelpazede ve tüm kanallarında sunan TRT, izleyici ve dinleyicisini bayram sevincinin tüm renklerine ortak etti.

Sezon finaliyle ekrana gelen "Alişan ile Hayata Gülümse" programında; sıra gecesinden türkülere, davul zurnadan tulum kemençeye eşsiz bir müzik ziyafeti izleyenleri karşıladı. Türkiye'nin en çok kazandıran kelime yarışması "Lingo Türkiye"nin bayrama özel bölümünde tanınmış şefler yarıştı. Kemal Uçar'ın sunumuyla, özel olarak hazırlanan bereketli bayram sofrasında hem rekabet hem kahkaha vardı. Bayrama yakışır şekilde hazırlanan program sonunda kazanılan ödül, Aile ve Sosyal Hizmetler

Bakanlığı'na bağlı çocuk evlerinde devlet koruması altında bulunan çocuklara bağışlandı.

"3'te 3 Bayram Özel" programındaki yarışmacılar; Özge Gürel, İlhan Şen, Merve Üçer ve Bayhan Gürhan kazandıkları ödülleri bağışlayarak dayanışmanın ve paylaşmanın güzelliğini gösterdiler.

Filmden diziye...

Bir aile için bayramın anlamını, bir araya gelmenin güzelliğini, paylaşmayı ve dayanışmayı anlatan "Hanımağa'nın Gelinleri" adlı Türk filminin yanı sıra tüm bölümleriyle adını zirveye yazdıran "Gönül Dağı" da iki özel bölümüyle TRT 1 ekranındaydı. Bayram ve iki düğün telaşı arasında Gedelli sakinlerinin birbirinden ilginç ve eğlenceli maceraları izleyenleri

nostaljik bir yolculuğa çıkardı. Anadolu'nun unutulmaya yüz tutmuş o güzelim gelenek ve göreneklerini, sıcakık aile bağlarını, sevgiyi, saygıyı ve hoşgörüyü benimseyen insanların yaşamından kesitlerle, izleyicileri özlenen o eski bayram günlerine götürdü.

Renkli içerikleriyle TRT 2

Köklü medeniyetimizin ürettiği tarihsel mirası her yönüyle ele alarak hafızalarımızı tazeleyen ve tarihimize ışık tutan "Tarih Söyleşileri" programında; tarihçi - sosyolog Dr. Coşkun Yılmaz ve Prof. Dr. Mehmet İpşirli; konukları, Prof. Dr. Mustafa S. Küçükbaşçı ile kurban ve hac ibadetinin tarihini konuştular. Halil İbrahim İzgi ve Hasan Mert Kaya "Kayıp İzler Atlası"nda; Osmanlı'da hac yolculuğu ve İstanbul'dan Mekke ile Medine'ye yardım ve armağan

"Hanımağa'nın Gelinleri" TRT 1'de ekrana geldi

Halil İbrahim İzgi ve Hasan Mert Kaya "Kayıp İzler Atlası"nda

Doğan Hızlan ile "Karalama Defteri"

Bayramın birleştirici gücünü, sevgiyi çoğaltan güzelliğini geniş bir yelpazede ve tüm kanallarında sunan TRT, izleyici ve dinleyicisini bayram sevincinin tüm renklerine ortak etti.

götüren Surre alaylarının izlerini, döneme ait objeler ve fotoğraflar üzerinden sürdürdü. Doğan Hızlan ile "Karalama Defteri" ise bayramın edebi bellekteki yerini izleyicilerle paylaştı.

Her ay ekrana getirdiği özel film seçkisiyle sinema sevenleri ekran başına toplayan Türkiye'nin kültür ve sanat kanalı TRT 2; hikâyesi, yönetimi, oyuncu kadrosu ve müziğiyle büyük beğeni toplayan "Adaminte Mekan Abu (Adem Oğlu Abu)" adlı filmi ekrana getirdi. Tek hayali hacca gitmek olan iyi kalpli Abu ve karısının bu uğurda yaşadıklarını anlatan yapıım; En İyi Film, En İyi Erkek Oyuncu, En İyi Görüntü Yönetmeni, En İyi Arka Plan Müziği ve En İyi Senaryo ödüllerinin de sahibi.

Beyaz perdeye damga vuran filmlerle TRT Çocuk

Çocuklar için içeriklerini her zaman büyük bir dikkatle gözetken, eğitici, eğlendirici ve

güvenli ekranıyla hem ebeveynlerin hem de çocukların gönlünde taht kuran TRT Çocuk, çocuklar için yine bayram neşesinin yaşandığı adrestir. Sinemada büyük başarı yakalayan TRT ortak yapıımı animasyon filmleri çocukların ekranındaydı.

Rafadan Tayfa 4: Hayrimatör

Gösterime girdiği ilk haftada zirveyi gören Rafadan Tayfa'nın sinema salonlarında fırtınalar estiren kahramanları kendilerini, dünyanın en eski kulelerinden birisi olan dünyanın mirası Galata Kulesi'nde, geçmişin ve geleceğin tam ortasında "dev" bir macerada buluyor. Birlikte bir takım

olmanın gücünü gösteriyor. Uzaya çıkan en genç insan olarak oldukça meşhur olan Hayri; üstün zekâlı öğrencilerin alındığı bir bilim teknik okulunda okuyor. Mahalle arkadaşlarından uzaklaşan ve kendini icadına veren Hayri için önemli olan tek bir şey var: robotunu çalıştırabilmek. "Yüzyılın İcadı" olarak tanıttığı ve mühendislik harikası olarak tasarladığı "Hayrimatör" tam bir çevre koruyucu ve doğa dostu. Baklavalarla beslenen bu dev robotun çalışabilmesi içinse bir güç kaynağına ihtiyacı var. Yeşil arkadaşı, uzaylı kahraman Zobi'nin desteğiyle, Hayrimatör çalışıyor çalışmasına ama bu büyük gücü ele

geçirip kötü niyetlerle kullanmak isteyen düşmanlar da fırsatı kaçırmıyor. İcadın peşinde kovalamaca başlıyor. Hayri'nin imdadına ise elbette Tayfa koşuyor. Hayri, Kamil, Akın, Sevim, Hale ve Mert'i bu kez hiç olmadığı kadar zorlu bir görev bekliyor. Birbirini tamamlayan, birlikte başarılı olan arkadaşların ortak gücü karşısında kim durabilir ki!

TRT Çocuk, çocuklar için yine bayram neşesinin yaşandığı adres oldu! Sinemada fırtınalar estiren TRT ortak yapımı animasyon filmleri bayram boyunca çocuklara sinema şöleni yaşattı.

Pırl: Sayıların Gizemi

Çocuklara matematiği sevdiren Pırl, eğlenceli ve heyecanlı maceralarına hız kesmeden devam ediyor. Sayıların yok olmasını engellemek için zorlu bir işe kalkışan Pırl ve arkadaşlarının karşısında bu defa Biliş ve İlhan var. Gökyüzünde eşi benzeri görülmemiş bir bulut, sayıların teker teker ortadan kaybolmasına yol açar. Biliş'le birlikte sayıları yok eden İlhan'ın bu intikam arayışı yüzünden günlük yaşam durma noktasına gelir. Matematiğin

olmadığı bu kaos ortamında Pırl ve arkadaşlarına çok iş düşüyor. Eğlence ve aksiyon bir saniye olsun durmuyor ama sonunda sayılar yerli yerine oturuyor!

Kaptan Pengu ve Arkadaşları 4: Buzuldaki Sır

Ana konusu çevre sorunları olan ilk yerli animasyon filmi olma özelliğine sahip TRT ortak yapımı "Kaptan Pengu ve Arkadaşları"nın dördüncü filmi; "Çevre konusunda neler yapılabilir?" sorusunu sorarken hem eğlendiriyor hem de öğretiyor. Müzikal yapısı ve macera dolu öyküsüyle çocukların ilgi odağındaki Kaptan Pengu ve arkadaşları bu defa, Okyanus Melekleri Ormanı'nı kurtarmaya girişiyorlar. Tatil köyüne dönüştürdüğü ormanda meydana gelen bir kaza sonrası bütün gruplardan dışlanan Tili'nin gizemli biriyle tanışması sonrası yaşadığı maceraları konu edinen yapım; çocukları çevre koruma konusunda bilinçlendirmeye devam ederken dostluğun önemini göstermeyi de unutmuyor.

Elif ve Arkadaşları 2: Perişler

İlk filmiyle sinemalarda büyük ilgi gören "Elif ve Arkadaşları"nın yeni macerası küçük izleyicilerine yine eğlenceli ve etkileyici bir görsel şölen sunuyor. Gökyüzünde başlayan macera yeryüzünde devam ediyor. Kapadokya'dan dönen Elif, odasında oyuncak ayısıyla vakit geçirirken,

gizemli bir şekilde ortaya çıkan Periş ve onun yaramaz arkadaşı Tini ile karşılaşır. Bu karşılaşma, Elif'in dünyasını tamamen değiştirir. Periş ve Tini'nin gelişinin ardından Elif ve arkadaşları, yaklaşan dans yarışması için prova yapmaya çalışırken bir dizi komik ve eğlenceli olaylar zinciri başlar. Perişlerin gizemli dünyası olan Zerre'ye geri dönme çabaları ve Münevver teyzenin meraklı gözlemleri olayları iyice karıştırır. Zerre'de düzenlenen büyük tornet yarışı ve yeryüzündeki dans yarışması, iki dünyayı birbirine bağlayan heyecan dolu bir serüvene dönüşür. Perişlerin yeryüzünde fazla kalamamaları ve hastalanma tehlikesi, Elif ve arkadaşlarını zamanla yarıştığı bir maceranın içine sürükler.

TRT Diyanet Çocuk ekranı da; "Gezgin Çelebi: Semavi'nin Sırrı", "Aslan Parçası Cesur", "Cümbür Cemaat: Kamptayız" ve "Heybeli Tiyatro" gibi birbirinden renkli ve eğitici içerikleri bayram boyunca çocuklarla buluşturdu.

Sevilen yapımların yeni bölümleri TRT Belgesel'de

Gönül rahatlığıyla alıp tükettiğimiz yiyecekler soframıza gelene kadar hangi aşamalardan geçiyor? Üretim aşamasından fabrikada işlenişine kadar yiyeceğin serüvenine tanıklık eden "Yiyeceğin Serüveni", Düzce lezzetleriyle ekrana geldi. Türk mutfağının en köklü

çorbalarından biri olan tulen çorbası, kabaklı sarı burma böreği, denizlerin en havalı balıklarından biri palamudun ekşilisi, yufkalı Konuralp pilavı ve melengüçceği tatlısının yapımı damaklara farklı bir tat katmak için ekrandaydı. İzleyenleri bambaşka bir dünyaya götüren “Benim Sakin Dünyam”, ‘ah keşke ben de orada olsaydım’ dedirtecek bir bölümle ekrana geldi. Karakaya ailesine konuk olan yapım; doğayla iç içe huzur veren bir dinginliği taptaze lezzetlerle sundu. Aile kolları sıvadı! Çiviler çakıldı, tavuklar için yepyeni bir kümes yapıldı. Bahçeden toplanan taptaze otlar, mutfakta ısırgan otlu mücvere dönüştü. Tümay, komşuları ile mantar aramaya çıktı ve gobbit ekmeğinin arasına giren efsane bir mantar kokoreçle karınlar doydu. Ormandan toplanan palamut ile yapılan palamut kahvesi ve yanına cevizli ayva pestili de üstüne bal kaymak oldu.

‘tabii’ platformu bayrama özel olarak ekrana getirdiği seçkide sevilen dizilerin yanı sıra birbirinden keyifli filmler, belgeseller ve çocuklara yönelik eğlenceli yapımlarla da izleyicinin yanındaydı.

Olmazsa olmaz!

Sevilen sanatçılarla ve dillerden düşmeyen şarkılarla bayram sevincini çoğaltan programların adresi yine TRT Müzik oldu. TRT’nin zengin arşivinden derlenen, 1970’li, 1980’li ve 1990’lı yıllarda büyük ilgi gören müzik programları, kısa sohbetler ve sevilen şarkılarla “Arşivden Kurban Bayramı Özel” izleyici ve dinleyicilerini geçmişe götürdü. Birbirinden güzel eserlerin icra edildiği bir TRT klasiği olan “Akşam Sefası” özel bölümüyle unutulmaz bir müzik ziyafeti sunarken İstanbul Radyosu klarnet sanatçısı Şükrü Kabacı, geleneksel ve modern enstrümanlarla icra edilen eserleri bayram coşkusuyla harmanladı. “Sanat Güneşi”miz Zeki Müren ile anılar canlandı; izleyenler maziye uzanan bir bayram yolculuğuna çıktı. Selahattin Alpay’ın sunumuyla ve konuk sanatçılar eşliğinde hazırlanan “Türkü Deryası - Bayram Özel” de TRT Müzik ekranındaydı. Ekonomi, siyaset, uluslararası ilişkiler ve anlaşmalar, spor, kültür ve sanat başlıklarında, Türk dünyasında ve dünyada yaşanan tüm gelişmeleri ele alan “Türkistan Gündemi” programı bayram boyunca her gün TRT Avaz ekranındaydı.

Zorlu yolculuk

Artık terk edilmekte olan önemli bir yaşam kesitini kayıt altına alan “Sürünün Zor Yolculuğu” belgeseli; küçükbaş hayvanların yaylaya göçünü ve geri dönüşünü konu alıyor. Yönetmenliğini Deniz Nazik

Girgin’in, yapımcılığını Sevim Karakaya’nın üstlendiği yapım; sert doğa koşullarına ve dünyanın en zorlu yoluna meydan okuyan bir sürünün yolculuğu ve çobanların hikâyesini ekrana getirdi. Hacıahmetoğlu Ailesi’nin keçi sürüsü ile birlikte ilkbaharda Doğu Karadeniz’in zor ve değişken iklim - yeryüzü koşullarında Trabzon Ancumah’tan Bayburt – Kılıçkaya Yaylası’ndaki evlerine yolculuklarını, Kılıçkaya Yaylası’ndaki yaşantılarını ve sonbaharda Trabzon Ancumah’a geri dönüşlerini anlatıyor.

Her yerde, hep birlikte...

TRT Türk’te 4 bölüm olarak yayımlanan komedi dizisi “Kurban”; Ahmet Bey ve ailesinin yaşadığı evden bayram manzaralarını ekrana getirdi. Her biri alanında bir efsane olan; Ceza,

Müslüm Gürses, Ferdi Tayfur, Orhan Gencebay ve Funda Arar'ın seslendirdiği birbirinden güzel şarkılar "Nostalji Konserleri"yle her gün TRT Türk ekranındaydı. Avrupa'nın ortasında Türk kültürünü, kültürler arası farklılıkları ve etkileşimleri neşeli bir dille aktaran "Dil Pare"; baklavanın hikâyesinin anlatıldığı bayram özel bölümüyle ekrana geldi. Almanya Düsseldorf'ta ve Köln'de yaşayan Türk vatandaşlarına mikrofon uzatan "Mikrofon Senin Köln - Düsseldorf Kurban Bayramı Mesajları" programı; gurbet ellerde Kurban bayramı'nı kutladı.

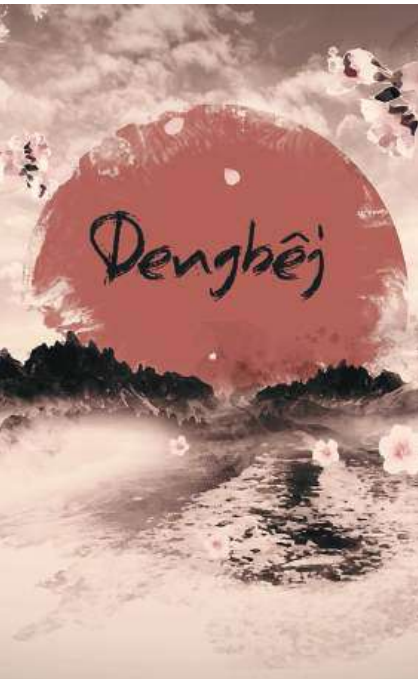
Ödüllü film...

Atalay Taşdiken'in senaryosunu yazdığı, yapımcılığını ve yönetmenliğini üstlendiği "Kız Kardeşim Mommo"; iki çocuğun anne özlemine odaklanıyor. Çocukların hayatla

kurdukları saf ilişkiyi anlatırken gerçeklerden beslenen ve sürpriz finaliyle izleyenleri şaşırtan yapımın müzikleri Erkan Oğur'a ait. 2009 İstanbul Film Festivali programında yer alan, 59. Berlin Uluslararası Film Festivali'nde gösterilen iki Türk filminden biri olan yapım, Würzburg Uluslararası Film Hafta Sonu - Seyirci Ödülü sahibi.

Bayram eğlencesinde TRT Kurdî

Kadının emeği, uğraşı ve sağlığını her gün farklı uzman konukların katılımıyla konuşan "Sabahın Sesi", sağlıklı bir yaşamın anahtarını sunan "Sağlık Olsun" ve haftanın gündemini belirleyen konularını, bölgenin renkli ve önemli kişilikleriyle değerlendiren "Hafta Sonu" programları bayram boyunca TRT Kurdî ekranındaydı. "Elif ve Arkadaşları 2: Perişler", "Bulmaca Kulesi" ve "Pırıl: Sayıların Gizemi" filmlerini çocuklar için ekrana getiren TRT Kurdî, "Kurban Bayramı" adlı müzik ve eğlence programıyla da bayram coşkusunu doyasıya yaşattı. "Dengbej" programında; hikâyeler ve aşk destanları ozanlar tarafından dile getirilirken, "Dilden Gönüle" ve "Türkülerimiz" programları da izleyenleri eşsiz bir müzik yolculuğuna çıkardı.

TRT'nin dijital bilgi yarışması "Bil Bakalım" 6 - 9 Haziran tarihleri arasında düzenlediği "Hac ve Kurban Etkinliği"nde; Kurban bayramı ve hac ibadetlerinin esasları ile Bayram bayramının önemini paylaştı.

Bayram tadında TRT Radyoları

Sevgiyi ve birlikteliği güzelliklerle çoğaltan TRT Radyoları bayram boyunca dinleyicilerle birliktiydi. TRT Haber kanalı gün boyunca yaptığı canlı yayın ve özel haberleri dinleyicilerle paylaştı.

Türkiye'nin Sesi Radyosu'nda canlı olarak yayımlanan "Kral ile Peri"; bayram arifesinin heyecanını ve telaşını gelenekten bugüne şiirlerle yansıttı. "Türk Elinden Tar Telinden", bayram sohbetini hoş nağmelerle süslerken, "Memleket Treni Kurban Bayramı Özel" yayınında bayramın manevi yönü, geleneksel bayram yemekleri, kurban etini tüketmenin püf noktaları ve bayramda giyim seçenekleri konuşuldu. "Turna Teli Kurban Bayramı Özel" yayınında ise Türk dünyasında kurban geleneğini, akademisyen Türkolog Gamze Bulgan Dal anlattı.

Özel seçki...

Kült dizi Gassal ikinci sezonuyla izleyenlere 'tabii'de 'merhaba' dedi. Bir mafya babasının ailesi için verdiği mücadeleyi konu alan komedi dizisi "Kız Babası", yılların esnafı Mesut'un plaza dünyasındaki absürt maceralarını anlatan "% İki", sevilen tabii orijinal yapımları "Hay Sultan", "Yeşil Deniz Milenyum", "Organizasyon Bizim İşimiz" ve "Yardımcı Oyuncu" Kurban Bayramı 'tabii' özel seçkisinde izleyiciyle buluştu. 'tabii' kataloğuna yeni eklenen birbirinden keyifli filmler, ilgiyle izlenen TRT dizileri, belgeseller ve çocuklara yönelik eğlenceli yapımların da yer aldığı bu özel seçkiyle, Türkiye'nin dijital platformu da bayramı doyasıya kutladı.

Kült dizi Gassal ikinci sezonuyla tabii'de

TRT KURBAN BAYRAMI

TV ÖZEL İÇERİKLERİ

Alihan İle Hayata Gülümse
6 Haziran 10.15
TRT1

Lingo Türkiye Bayram Özel
6 Haziran 20.00
TRT1

Hanımağa'nın Gelinleri
6 Haziran 22.00
TRT1

3'te 3 Bayram Özel
8 Haziran 00.15
9 Haziran 20.00
TRT1

Gönül Dağı 'Kurban'
9 Haziran 01.30
7 Haziran 17.20
TRT1
TRT AVAZ

Gönül Dağı 'Kurban 2'
9 Haziran 22.35
8 Haziran 17.20
TRT1
TRT AVAZ

Kayıp İzler Atlası 'Hac Yolculuğu ve Surre Ayları'
6 Haziran 11.00
TRT2

Tarih Söylüşleri 'Kurban ve Hac İbadetlerinin Tarihi'
6 Haziran 12.30
TRT2

Karalama Defteri
6 Haziran 19.00
TRT2

Adamın Mekanı Abu (Adem Oğlu Abu)
6 Haziran 21.30
TRT2

Yiyeceğin Serüveni
7 Haziran 20.00
TRTBELGESEL

Benim Sakin Dünyam
7 Haziran 21.00
TRTBELGESEL

Rafadan Tayfa 4: Hayrimatör
6 Haziran 20.05
TRT ÇOCUK

Pırık Sayıları Gizemi
7 Haziran 20.05
8 Haziran 12.00
TRT ÇOCUK
TRT KURDI Pırık Efsane Hajmaran

Kaptan Pengu ve Arkadaşları 4: Buzludaki Sir
8 Haziran 20.05
TRT ÇOCUK

Elif ve Arkadaşları 2: Perişler
9 Haziran 20.05
6 Haziran 15.00
TRT ÇOCUK
TRT KURDI serüveni Hevân Wê

Şükrü Kabacı ile Oyun Havaları
6 Haziran 10.15
7 Haziran 12.00
8 Haziran 12.00
TRT MÜZİK

Zeki Müren ile Baş Başa
6 Haziran 11.45
TRT MÜZİK

Arşivden
6 Haziran 18.00
7 Haziran 16.45
8 Haziran 17.30
9 Haziran 17.00
TRT MÜZİK

Akşam Sefası 'Bayram Özel'
6 Haziran 21.00
TRT MÜZİK

Türkü Deryası 'Bayram Özel'
7 Haziran 20.00
TRT MÜZİK

KURBAN BAYRAMIMIZ
Gün boyu canlı yayın ve özel haberler yapılacaktır.
TRT HABER

Türkistan Gündemi (Canlı)
6, 7, 8, 9 Haziran 13.00
TRT AVAZ

Sürünün Zor Yolculuğu
6 Haziran 22.00
TRT AVAZ

Kurban
6, 7, 8, 9 Haziran 11.15
TRT TÜRK

Nostalji Konserleri
6, 7, 8, 9 Haziran 00.30
TRT TÜRK

Türk Sineması 'Kız Kardeşim Mommoo'
7 Haziran 22.00
TRT TÜRK

Dil Pare
6, 7, 8, 9 Haziran Gün Boyu
TRT TÜRK

Mikrofon Senin Kötü - Düsseldorf 'Kurban Bayramı Mesajları'
6, 7, 8, 9 Haziran Gün Boyu
TRT TÜRK

Rengün Jıyanê (Sabahın Sesi)
5, 6, 9 Haziran 10.00
TRT KURDI

Derman (Sağlık Olsun)
5, 6, 9 Haziran 14.00
TRT KURDI

Eyda Qurbanê (Kurban Bayramı)
6 Haziran 20.00
TRT KURDI

Dawiya Heftê (Hafta Sonu)
7, 8 Haziran 10.00
TRT KURDI

Birca Xaçpîrîsî: Efsûna Çoka Qirase (Bulmaca Kulesi)
7 Haziran 12.00
TRT KURDI

Dengbêj (Ozan)
7 Haziran 20.00
TRT KURDI

Hevdeng (Dilden Gönüle)
8 Haziran 20.00
TRT KURDI

Stranbêj (Türkülerimiz)
9 Haziran 20.00
TRT KURDI

Gezgin Çelebi Semavi'nin Sırrı
Bayram Boyu
TRT ÇOCUK

Aslan Parçası Cesur
Bayram Boyu
TRT ÇOCUK

Cümbür Cemaat 'Kamptayız'
Bayram Boyu
TRT ÇOCUK

Heybeli Tiyatro
Bayram Boyu
TRT ÇOCUK

Pastaneler: Kreması bol, hikâyesi daha bol

Tatlı, sadece damakta değil, hafızada da iz bırakır. Bir dilim pasta, bir fincan çay eşliğinde anlatılan hikâyelerin en lezzetli şahididir. Kurban Bayramı vesilesiyle bu yazıda şekerin tarihinden pastanelerin kültürel yolculuğuna uzanan bir tat turuna çıkıyoruz.

Haydi “dünya kazan biz kepçe” diyelim ve bir lezzet turuna çıkalım. Ünü dünyayı aşan baklava ile başlayalım; kat kat hamur içinde bol ceviz veya fıstık üzerine de sıcak şerbet... Zaman makinemizle kısa bir geçmiş yolculuğu yapalım ve revanın tadına bakalım: Osmanlı’dan bu yana irmiğiyle, şekeriyle ve kendine özgü azıcık limon sosuyla kendimizden geçelim. Günümüze geri dönelim ve Hatay’da künefe yiyelim: Tel kadayıf, tuzsuz peynir ve şerbet. Tabii ki sadece ve sadece sıcakken yenir!

Karadeniz’e çıkalım ve sütlaç yiyerek kendimizi şımartalım: Tam kıvamında, buz gibi, süt ve pirinci birbirine karışmış; üzeri yanık... Şimdiyse Paris’teyiz, orijinal mekânında “éclair” yiyoruz: içindeki kreması ve üzerindeki çikolata sosuyla. Sonra fırsatımız varsa, hazır buradayken badem unundan yapılmış, renkli ve çıtır sandviç tatlısı Macaron alıyoruz biraz. Oradan İtalya’ya geçelim; kahve, mascarpone peyniri ve kakaodan oluşan, Akdenizli dostlarımızın gurur nişanesi: Tiramisu. Yine İtalyan dostlarımızın ABD’ye getirdiği meyveli sosla sunulan, krem peynirli tatlı Cheesecake

veya Hindistan’dan dünyaya yayılan süt topları Gulab Jumun, İspanyolların çikolatalı hamur topları Churros ve daha fazlası... Dünya üzerindeki sekiz milyardan fazla insan olarak tatlı yemeyi seviyoruz ve muhtemelen, -zararlarını bilsek de- daima seveceğiz. Tatlı yapmanın ve yemenin tarihi insanlık kadar eski; tatlı yapımını ticari hâle getiren pastaneler ise nispeten yeni. Pastaneler aynı zamanda sadece tatlı da değil, bir anlamda hafıza da satar. Her vitrin, biraz nostalji, biraz zaman makinesidir. Kimi için ilk aşkın adresi, kimi için çocukluğun hatırasıdır.

Çok uzun yıllar boyunca şeker üretimi, fotoğrafta gördüğünüz şeker kamışları aracılığıyla yapıldı ve yayıldı

Arkeologlar, Çatalhöyük'te yapılan kazılarda bal ve ezilmiş kuruyemiş kalıntılarına rastladı. Bu da insanlar henüz yazıyı bile bulmamışken “fındıklı ballı ezme” gibi şeyler yiyerek, tatlısız kalamadıklarını gösteriyor.

“Glikys” yiyelim “glikys” konuşalım

Tıp literatüründe fazlasıyla kullanılan bir ifadedir “glikoz”. Glikoz veya glukoz, kandaki ana şeker türü olup, vücudun hücreleri için ana enerji kaynağı olan bir karbonhidrattır. İsmi de başlıktan anlaşıldığı gibi Antik Yunanca'dan alıyor. Antik Yunan'da “glikys” olarak bilinen tatlı yiyecekler, bal kullanılarak hazırlanırdı. O zamanlar şeker henüz bilinmiyordu. Mısırlılar, balla tatlandırılmış ekmek hamurlarını kalıplara döküp ayinlerde sunarlarmış. Bu sunum keklerini Nil taşkınlarını durdurmak ya da vefat eden yakınlarını memnun etmek için kullanırlarmış. Hitit tabletlerinde “tatlı ekmek” anlamına gelen tariflere rastlanıyor. Bunların içerdiği malzemeler arasında meyve ezmeleri ve susam yağı da var. Antik Romalılar, “libum” adı verilen, lor peyniri ve balla yapılan kekleri tanrılara sunarken fırın teknikleri konusunda,

bugün bile kullanılan bazı teknikleri ortaya çıkarttı. İranlılar, şeker kamışı henüz yaygınlaşmamışken, hurma ve üzüm sırasıyla tatlandırılmış hamur işleri yaparlardı. Ayrıca gül suyu ve safran, ilk kez bu dönemde tatlılara aroma vermek için kullanıldı ve bugün hâlâ tatlılarda kullanılmaya devam ediliyor.

Şekerli günler

Şekerin hayatımıza girmesi ise Arap dünyası sayesinde oldu; 8. yüzyıldan itibaren de Akdeniz'e yayıldı. Şeker kamışı Hindistan'dan Basra Körfezi'ne, oradan da Akdeniz'e ulaşıyordu. Arap mutfağı şekerlemeler konusunda Avrupa'dan yüzyıllarca öndeydi. Avrupa'da 16. yüzyıla kadar şeker, altın kadar değerliydi. Öyle ki Orta Çağ boyunca Avrupa'da şeker, yalnızca eczanelerde “ilaç” gibi satılırdı. Onu da sadece şanslılar ya da İtalyan şehir devletlerinin zengin “iş insanları” kullanabiliirdi. 13. yüzyılda Sicilya'da ilk şeker kamışı ekimi başladı. Şeker üretimi Avrupa'da yayıldıça, tatlı kültürü de kendi içerisinde Orta Çağ'ın kasvetli Avrupa'sında yükselmeye başladı. İtalya ve Fransa'da kurulan “Confiseur” loncaları, tatlı yapma iznini sadece lonca üyelerine tanıyordu. Bir loncaya katılmadan şekerleme yapmak yasa dışı sayılırdı. Nitekim, tatlı loncaları, aynı zamanda bilgiyi sır gibi saklayan kuruluşlardı. Yani pastacılığın ilk gizli tarif defterleri bu dönemde doğdu. Doğu ile Batı arasındaki bu “şekerli” bağlantıyı kuran lojistik de uzun süre Osmanlı

İmparatorluğu tarafından kontrol edildi. İpek Yolu'nun önemli bir kısmını kontrol eden ve Akdeniz'deki deniz ticaretini ise Venediklilerle “biraz dost, biraz düşman” şekilde yürüten Osmanlı gemicileri, Avrupalıları da şekerle tanıştırdı. Ayrıca, Orta Çağ'da Haçlı Seferleri sırasında, Arap mutfağından gelen safran, zencefil, karanfil ve badem gibi malzemeler de yine bu deniz - kara yolu bağlantısıyla yavaş yavaş Avrupa'ya taşındı. Tarçın, zencefil, karanfil, Hindistan cevizi gibi baharatlar, 13. yüzyılda altınla takas edilirdi. Bu baharatlar sadece tat vermek için değil, şifa kaynağı olarak da kullanılırdı. İmparatorluğun kara sınırlarında ise tatlılar özellikle sarayda çok revaçtaydı. Osmanlı saray mutfağında “helvacıbaşı” olarak anılan ustalar, yalnızca helva değil, reçel, şekerleme ve tatlıların hazırlanmasından sorumluydu. Bu görev, bugünkü pastane şefliğinin atası sayılabilir.

Çikolata krallığı

Tatlı dediğimizde çikolatalara değinmeden tabii ki olmaz. Çikolata çok uzun süre, bilinmeyen bir lezzet; sır olarak kaldı. Bizler dünyanın “eski” kısmında çikolata nedir bilmezken Güney Amerika'da imparatorluklar çikolata üzerinde yükseliyordu. Maya ve Aztek uygarlıkları kakao çekirdeğini “tanrıların yiyeceği” olarak kabul ederdi. Kakaoyu sütle değil acı biber ve mısır nişastasıyla karıştırıp yoğun ve köpüklü bir içecek olarak sunarlardı. Bu karışıma “xocolatl” denirdi. Hatta Aztek

Sadece New York'taki özel bir pastanede satılan "The Frrozen Haute Chocolate"ın değeri 25 bin dolar. Bu özel tatlı, 28 farklı kakao çeşidiyle hazırlanıyor. Tatlı, yirmi üç ayar yenilebilir altınla süslenerek ve bir karat elmasla bezeli 18 ayar altın bilezikle birlikte servis ediliyor.

İmparatoru Montezuma'nın, bir gün içinde 50 bardaktan fazla çikolata içtiği ve bunun kendisine savaşlarda fayda sağladığına dair tarihi bir efsane bile mevcut. Çikolata, bugüne kadar bir şekilde dondurmadan keklere kadar her tatlının içinde kendisine yer açtı. Hatta çikolata, dünyanın en pahalı tatlılarının içinde de yer alıyor: Sadece New York'taki özel bir pastanede satılan "The Frrozen Haute Chocolate"ın değeri 25 bin dolar. Bu özel tatlı, 28 farklı kakao çeşidiyle hazırlanıyor. Tatlı, yirmi üç ayar yenilebilir altınla süslenerek ve bir karat elmasla bezeli 18 ayar altın bilezikle birlikte servis ediliyor.

"Pasta yesinler"

Fransız Devrimi sırasında Fransa Kraliçesi; aslında Avusturyalı bir hanedandan gelen Marie Antoinette'ye atfedilen meşhur bir söz vardır: "Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler." O sözün orijinali aslında "qu'ils mangent de la brioche – ekmek bulamıyorlarsa brioche yesinler"di ve devrik kraliçenin kendisine bile ait değildi. Brioche de aslında pastadan daha ziyade, ekmeğe yakın bir unlu mamuldü. Yine de tarihteki ilk pastanelerin, pastaya bu kadar meraklı bir ülkede çıkması kimseyi şaşırtmamalı elbette. İlk pastaneler, Fransa'da 17. yüzyılda ortaya çıktı. Özellikle Paris'te, kraliyet mutfaklarında çalışan ustalar, kendi tatlı dükkanlarını açmaya başlamış. Aynı yüzyılda ise Viyana, Berlin, Roma ve Londra gibi Avrupa şehirleri pastane kültürünün başkentleri hâline gelmiş. Yine Doğu'nun Batı'ya başka bir hediyesi, kahveyle birlikte pastaneler kafeye de dönüşerek birer sosyalleşme alanı oluşturmuş. Bizim zengin kahvaltılı sofralarımızın aksine Avrupalılar sabah kahvesiyle kruvasan, öğleden sonra ise bir dilim turtayla günlerini tatlandırmaya

New York'taki 25 bin dolarlık çikolatalı tatlı

Kruvasan, tıpkı bizdeki poğaçalar misali Paris'teki her pastanede bulabiliyorsunuz

başlamış. Pastaneler yalnızca şekerli ürünler satan yerler değil, aynı zamanda edebiyatçılar, sanatçılar, politikacılar için buluşma noktasıydı. "68 Kuşağı'nın" ünlü entelektüelleri de bu pastanelerde ve kafelerde sıkça boy gösterirdi. Jean - Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Albert Camus, Ernest Hemingway ve Pablo Picasso gibi isimlerin vakit geçirdiği "Les Deux Magots" veya "Café de Flore" gibi mekânlar bugün özellikle turistlerin gözdesi. Paris, Roma, Viyana gibi şehirlerde en şaşıla günlerini yaşayan pastanelerin ülkemizle tanışmaları nasıl gerçekleşti? Bir ipucu vererek devam edelim: Fransa ve Rusya ortaklığıyla birlikte.

"İstanbul Hatırası"

Pastaneler sadece tatlı yenilen yerler değildir; nişan yapılır, doğum günü yapılır, aşk ilan edilir, aşklar bitirilir, kitap veya dergi okunur... Pastaneler, ister binlerce yıllık geçmiş olan şehirler ya da küçük bir taşra kasabası olsun, güvenilir, bizden ve içten yerlerdir. Bazı şehirlere de çok yakışır; mesela İstanbul'a.

Sezen Aksu'nun "Bir İstanbul Hatırası" şarkısındaki dizelerinde olduğu gibi "Bir eski resim duvarda/ Belki Beti belki Pola/ Markiz'de oturmuş, sakın/ Seyrediyor zamanı gözlerinde tozlarla..." Markiz'den başlayarak pek çok pastane İstanbul'da izler bırakmış. Osmanlı'da tatlı denince akla daha çok helvacılar ve şekerlemeciler gelirdi. Şerbet, lokum, akide şekeri gibi ürünler revaçtaydı. Ancak "pastane" kavramı Batı etkisiyle 19. yüzyılda İstanbul'da görülmeye başlandı. Özellikle Beyoğlu, Galata ve Pera civarında Avrupalı tarzda pastaneler açıldı. Bunlardan biri, Lebon Pastanesi'ydı. 1864'te açılan bu mekân, dönemin Fransız elçiliğinde çalışan şef Edouard Lebon tarafından kurulmuştu. Lebon, sadece pastalarıyla değil, aynı zamanda vitraylı tavanı, Art Nouveau tarzı dekoru ve Paris'ten ithal edilen ürünleriyle âdeta İstanbul'un "tatlı cenneti"ydi. Pastane sonrasında yazımızda da bahsettiğimiz şarkıdaki ismiyle Markiz Pastanesi'ne dönüştü. İçeriye adım attığınızda kendinizi bir Fransız kafesinde hissedersiniz.

Müşterileri de genelde edebiyatçılarıdır: Halide Edip Adıvar, Ahmet Haşim, Tevfik Fikret, Namık Kemal, Hamdullah Suphi, Salah Bırsel veya Abdülhak Hamit Tarhan gibi edebiyatçılarımızın buluşma noktasıydı. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ise "suyun karşı tarafı" Kadıköy'de pastaneler birer birer görünmeye başladı. Baylan Pastanesi'nden başlayarak, Kadıköy tarafı da pastanecilikle tanıştı.

Anadolu pastaneleri

Yıl 1950. Ülkemizde, II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte bilhassa ekonomik sıkıntılar yavaşça azalıyordu. Nüfus artmış, sadece İstanbul, Ankara ve İzmir değil, Anadolu'nun büyük şehirleri de pastanelerle tanışmaya başlamıştı. Pastane bu şehirlerde sadece alelade tatlı satılan yerler de değildi, güvenilir yerler de olduklarından, özellikle gençlerin buluşma, görüşme mekânlarıydı. O yıllarda Avrupa pastacılığına öykünen ama yerel damak zevkine uygunlaşan bir anlayış gelişti. Kazandibi ile Alman Pastası aynı tepside yer bulmaya başladı. Burada Karadenizliler ve pasta kültürüne ayrı bir parantez açmak gerekiyor. Özellikle Batum, Soçi ve Trabzon hattında çalışan Karadenizli pastacılar, Rusların krema ağırlıklı, kat kat pandispanyalı pastalarıyla tanıştı. Bu teknik zamanla İstanbul pastanelerine taşındı ve "Rus Pastası" gibi isimlerle raflara yerleşti. Trabzon, Rize, Giresun kökenli birçok aile, İstanbul ve büyükşehirlerde pastane açarak sektörün temelini oluşturdu. Karadenizliler, bir nevi "aile şirketi" yöntemiyle bu aile işletmelerini çoğunlukla kuşaktan kuşağa

Kruvasan'ın 17. yüzyılda Viyana'da Osmanlı kuşatmasının ardından, Osmanlı hilalini simgeleyen bir şekilde yapıldığına dair bir iddia var. Daha sonra Fransızlar tarafından benimsenerek bugünkü hâlini aldı.

aktardı. Sabah beşte tezgâh açılır, gece on ikiye kadar çalışılırdı. Karadenizlilerin etkisi, özellikle İstiklal, Kızılay ya da Bağdat Caddesi gibi kalabalık yerlerde değil, sokak aralarında bile "mahalle pastaneleri"nin açılmasına öncülük etmeleri idi. Bu pastaneler, ahşap panelli iç mekânları, kristal avizeleri ve duvar saatleriyle zamana meydan okurdu. Cam tezgâhlarıyla günümüz pastaneleri ise daha "Instagram dostu" hâle gelmeye başladı. Bugün Türkiye'de hâlâ faal olan birçok köklü pastane ile bu konudaki lojistik, Karadenizli ailelere aittir ve bu durum tatlı sektörünün "sessiz kahramanları" olarak anılmalarını sağlar.

Kadın ustalar

Pastacılık denince akla genellikle erkek ustalar gelir; fırın başında, hamur yoğuran figürler... Ya da daha doğrusu gelirdi diyelim. 1980'lerden sonra profesyonel mutfaklara giren kadın pastacılar, teknikle yaratıcılığı buluşturdu. Bugün Türkiye'de

Karadenizli ustalar yıllardır bu meslekte

birçok ünlü pastanenin arkasında kadın girişimciler, gurme pastacılar ve sosyal medyada adını duyuran lezzet ustaları var. Günümüzde özellikle pastacılık, erkeklerin egemenliğinden çıkarak kadın pasta ustalarının elinde yeniden dönüşmeye başladı. Bunu nitekim, TRT başta olmak üzere televizyonlarımızdaki yemek programlarında bile görebiliyoruz. Ayrıca, son yıllarda pastaneler yalnızca tatlı satan mekânlar olmaktan çıktı; artık bir deneyim sunuyorlar. İstanbul, İzmir ve Ankara'daki bazı yeni nesil pastaneler, geleneksel lezzetleri moleküler gastronomiyle yeniden yorumluyor. Aynı zamanda bu pastaneler "sağlıklı" bir tarafı da tutuyor: Vegan, glutensiz, keto uyumlu ürünlerle geniş kitlelere hitap ediyor. Kimi pastaneler, sürdürülebilir tatlı kutuları, yerli malzeme kullanımı ve eski reçeteleri canlandırma projeleriyle toplumsal sorumluluk üstleniyor. Türk pastaneleri bugün New York'tan Londra'ya kadar lezzet ve usta çıkarak kültürümüzü yaşatmaya devam ediyor.

Markiz Pastanesi uzun yıllar boyunca edebiyatçıların uğrak yeri oldu

Düşünen makineler insana rakip mi?

Kod yazıyor, karar veriyor, yüz okuyor, duygu taklit ediyor. Artık sadece düşünmüyor; hissediyor, hükmediyor, hatta yerimize geçiyor. 2025 itibarıyla her 10 iş kolundan 4'ünde insan yerine yapay zekâ destekli robotlar çalışıyor. Peki, düşünen makinelerin dünyasında insanın rolü ne olacak?

Sabah 06.45... Akıllı bilekliği titreyince uyanıyor. Uyku döngüsünü optimize eden uygulama, REM fazının en yumuşak yerinden çekip alıyor onu. Kahve makinesi çoktan çalıştı, favori Spotify listesi kendiliğinden açıldı. Aynada yüzünü tanıyan aydınlatma, cilt analizi bile yaptı: Bugün biraz solgun. Yolda navigasyon, trafik akışını yapay zekâ destekli kameralardan alıyor; otopilotta direksiyona elini bile sürmeden kullandığı aracı, hızını buna göre ayarlıyor. Gün içinde ChatGPT'yle hazırlanmış e-postalar, müşteri kararları ve derin öğrenme ile tercüme edilmiş sözleşmeler arasında koşturuyor. Öğle arasında LinkedIn'de bir haber okuyor: Sektörünün önde

gelen şirketi, insansı robotları denemeye başlamış. "Daha verimli, daha az duygusal, yüzde 40 daha az hata" diyor. Sendika yok, maaş yok, sigorta yok. Ürperiyor. -Tasadüfe bak- ilanı yayınlayan şirkette çalışıyor. Saat 17.30, Zoom toplantısının sonunda yöneticisi kamerayı kapatıyor, birkaç saniye sessizlik oluyor. Whatsapp bildirimi bozuyor sessizliği: "Yarıdan itibaren yerin yapay zekâ tabanlı humanoid asistanımız tarafından devralınacak. İş birliğinin için teşekkürler." Bir saniye... Bu bir dizi sahnesi değil. Bu bir gelecek öngörüsü değil. Bu, 2025 yılının Tokyo'sunda yaşayan bir beyaz yakalının canlı kanlı anısı... Tekil bir hikâye gibi görünse de, bu senaryo artık yalnızca birkaç kişinin başına gelen istisnai bir durum değil. Gelişen yapay zekâ modelleri,

insansı robotlar ve otomasyon sistemleri; ofis çalışanından fabrika işçisine, şoförden öğretmene kadar pek çok meslek grubunu geri dönüşü olmayan bir değişimin eşiğine getirmiş durumda. Son verilere göre, yalnızca 2024'te dünya genelinde 300 binden fazla pozisyon, kısmen ya da tamamen yapay zekâ destekli sistemlerle ikame edildi. Ve bu değişim sadece üretimi, verimliliği ya da maliyeti değil; aynı zamanda insan olmanın tanımını da dönüştürmeye başladı. Peki, bu yeni çağda insanın rolü ne olacak? Yerimizi alanlar sadece "daha ucuz iş gücü" mü, yoksa geleceğin yeni sahipleri mi?

İnsansı robot devrimi: Neden şimdi?

Yapay zekâ ve robot teknolojileri onlarca yıldır konuşuluyor. Ancak bir şey oldu ve

40 günde üretilen yerli insansı robot Tomyris 9 mimik yapabiliyor

Tesla tarafından geliştirilen Optimus, 2026'da yıldız gemisiyle Mars gezegenine çıkarak ilk "astronot robot" olacak

Gelişen yapay zekâ modelleri, insansı robotlar ve otomasyon sistemleri; ofis çalışanından fabrika işçisine, şoförden öğretmene kadar pek çok meslek grubunu geri dönüşü olmayan bir değişimin eşiğine getirmiş durumda.

olan şey, bu teknolojiyi laboratuvarlardan alıp sokaklara, evlere taşıdı. Peki neden tam da şimdi? Cevap, yalnızca algoritmalarda değil; donanımda, ekopolitikte ve insan psikolojisinde aynı anda yaşanan kırılmalarda gizli... NVIDIA'nın H100 ve sonrasında GH200 gibi yüksek performanslı işlemcileriyle birlikte, yapay zekâ modelleri daha önce imkânsız olan hızda çalışır hâle geldi. 2012'de bir yapay zekâ modelini eğitmek için haftalar gerekirken, bugün bu işlem saatler içinde tamamlanabiliyor. Büyük modellerin eğitimi ucuzladı, erişilebilirliği arttı. Bu, sadece yazılımın değil; donanımın da devrim yaşadığı anlamına geliyor.

2023 itibarıyla 1 teraflop'luk (saniye başına yapılan 1 trilyonluk konumlandırma işlemi) işlem gücünün maliyeti, 2010 yılına göre yaklaşık yüzde 99 oranında düştü. Bu da demek oluyor ki, bir şirket bugün çok daha az yatırımla çok daha güçlü robotları eğitebilir, çalıştırabilir, hatta kitleselleştirebilir. Tıpkı cep telefonunun, bir zamanlar lüksken bugün her cebe girmesi gibi insansı robotlar da lüks olmaktan çıkmak üzere.

OpenAI, Google DeepMind ve Tesla Optimus gibi devlerin hem yazılım hem de donanım üzerinde paralel ilerlemesi, ilk kez fiziksel gövdesi olan zekâların doğmasına olanak tanıdı. Artık zekâ, yalnızca ekranın arkasında değil; yürüyebiliyor, konuşabiliyor, göz teması kurabiliyor. COVID-19 salgını sadece sağlık krizine değil, bir emek krizine de dönüştü. Lojistikten sağlığa kadar pek çok alanda insan eksikliği, makineleşmeyi hızlandırdı. Üstelik bu kez işverenler sadece "robot kol" değil, insan gibi davranan, öğrenen, adapte

olan sistemleri tercih etmeye başladı. Yüz tanıma, sanal asistanlar, otomatik tercüme, dijital öğretmenler... Tüm bu sistemler insanları bir nevi "insan olmayan zekâyla yaşamaya" alıştırdı. İnsansı robotlar bugün, toplumsal olarak yadırganmıyor, hatta bazen insanlar tarafından daha "sabırlı" ve "tarafsız" görülebiliyor.

Yani "şimdi" olması bir rastlantı değil. Donanım olgunlaştı, maliyetler düştü, yazılımlar insan sınırlarına yaklaştı ve toplum buna hazır hâle geldi. Tüm göstergeler, artık robotların çağının başladığını söylüyor.

Ne kadar yakınız?

2025, insansı robotların yalnızca laboratuvarlarda değil, gerçek iş gücüne entegre edildiği ilk yıl olarak kayda geçti. Dolayısıyla ramak kaldı diyecek kadar çok yakınız. Öyle ki, tarihin "insan sonrası" dönemine ilk kez bu kadar kararlılıkla göz kırptırıyor. Bir zamanlar Honda'nın ASIMO'su ile geleceği düşleyen insanlık,

bugün o robotu en fazla bir "buzdolabı" kadar teknolojik buluyor. Videolarını büyük bir korkuyla izlediğimiz Boston Dynamics'in parkur koşan Atlas'ı bile artık eskidi ve emekli edildi. Yerine gelen yeni nesil insansı robotlar, yalnızca yürümüyor; yük taşıyor, raf düzenliyor, vidalama yapıyor ve karmaşık görevleri otonom şekilde tamamlıyor. 2025'te dönüm noktası niteliğinde gelişmeler yaşandı. Tesla, Optimus robotlarını fabrika üretim hattına entegre etti; robotlar artık fiziksel ürünleri tanıyor, yerini değiştiriyor, taşıyor, sınıflandırıyor. Figure AI, OpenAI destekli Figure 01 ile robotlara görsel algı, doğal dil işleme ve karar verme yetenekleri kazandırdı. Bu robotlar, sadece "komut" almıyor; ne söylendiğini anlıyor, bağlama göre yanıt veriyor, öğreniyor. Figure 01 şu anda BMW'nin ABD'deki montaj hattında çalışıyor.

Ve ilk kez, bir insansı robot, maaşlı olarak işe alındı: Agility Robotics'in "Digit" robotu, Georgia'daki GXO Lojistik merkezinde insanlar gibi vardiyalı çalışıyor. Amazon, robot iş gücü entegrasyonunda 2025

Dünyanın ilk insansı robot dövüş turnuvası Güney Çin'deki Shenzhen kentinde düzenlendi

Boston Dynamics'in geliştirdiği yeni model "Atlas", dünyayı insanlar gibi görme ve algılama yetisine sahip

OpenAI tarafından geliştirilen Figure adlı robot, her türlü nesneyi tanıyor, hassas parmakları sayesinde ustalıkla kullanabiliyor

Unitree G1 adlı insansı robot, 16 bin dolar fiyat etiketiyle satın alınabiliyor

Donanım olgunlaştı, maliyetler düştü, yazılımlar insan sınırlarına yaklaştı ve toplum buna hazır hâle geldi. Tüm göstergeler, artık robotların çağının başladığını söylüyor.

sonuna kadar yüzde 30'luk bir artış planlıyor. Bu yarışta Çin de boş durmuyor. Unitree Robotics, 16 bin dolarlık fiyat etiketiyle satılan "G1" modeliyle "her eve bir robot" devrimini hedefliyor. H1, sadece koşmuyor; dans ediyor, nesneleri tanıyor ve ChatGPT-4 destekli sesli komutlarla çalışıyor. Ve evet, şu anda satın alabiliyorsunuz. Yani doğru soru artık "Ne kadar yakınız?" değil, "Ne yapacağız?"

İşçisin sen işçi kal

İsmi bile bir tehdit gibi: WillRobotsTakeMyJob.com (Robotlar işimi alacak mı?). Bu site, hangi mesleklerin yapay zekâ ve robotlar tarafından yutulacağını soğukkanlı istatistiklerle ortaya koyuyor. Muhasebeciyseniz, yüzde 94 ihtimalle işiniz gidici. Kasiyer misiniz? Yüzde 97'lik bir otomasyon riskiyle karşı karşıyasınız. Veriler, ABD Çalışma İstatistikleri Bürosu'na ve O*NET'e dayanıyor fakat mesaj evrensel: Gelecek, beyaz yakalıyı da mavi yakalıyı da yutacak.

Hatta bazı meslekler için "otomasyon riski: kesin" ifadesi kullanılıyor. Siteyi ziyaret edenler, mesleklerini yazıp soğuk bir yüzdeyle karşılaşılıyor: İnsanlığın istihdam kaderi bir algoritmanın kıyısında. Peki siz, hâlâ güvende olduğumuza mı inanıyorsunuz? Sitenin amacı net: İnsanlara soğuk bir gerçekle yüzleşme şansı vermek. Kullanıcılar mesleklerini yazıyor, karşılarına çıkan oranı görüyor, bazen donup kalıyor. Yüzde 65, yüzde 78, yüzde 92... Rakamlar bir istatistikten fazlası; bir kehanet gibi. Üstelik artık sadece rutin ve fiziksel işler değil, zihinsel emek de tehdit altında. Yani robotlar yalnızca çay taşımıyor, artık toplantı yapıyor, senaryo yazıyor, reklam

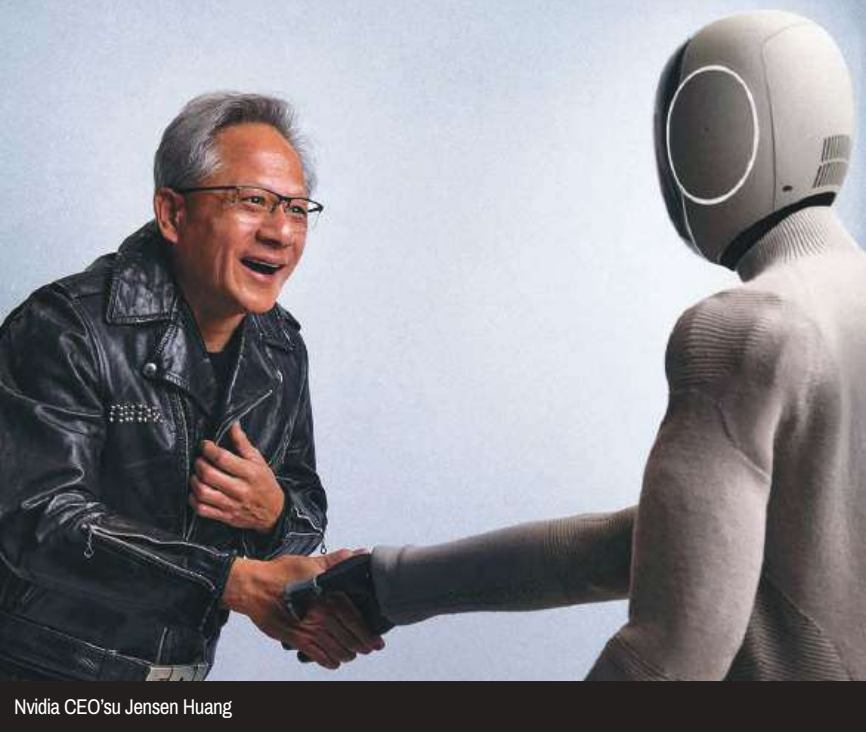
kampanyaları planlıyor. Bu veriler, yalnızca teknolojik gelişmenin değil, aynı zamanda sosyal dönüşümün de ayak sesleri. İş dünyası, "verimlilik" adına insanı sistemden usulca çıkarıyor.

Robot yasaları mı gelecek?

İnsansı robotların iş dünyasında yükselişi sadece teknoloji değil, hukuk alanında da büyük bir kafa karışıklığı yaratıyor. Bir robot hata yaptığında ya da zarar verdiğinde sorumluluk kime ait? Şimdilik çoğu hukuk sistemi, robotları "nesne" olarak görüyor; yani arıza yapan bir makine gibi değerlendiriliyor. Ancak Japonya, robotlara "elektronik kişi" statüsü vermeyi

Unitree'nin robotu G1, kung fu sporunu öğrenerek büyük bir gösteriye imza attı

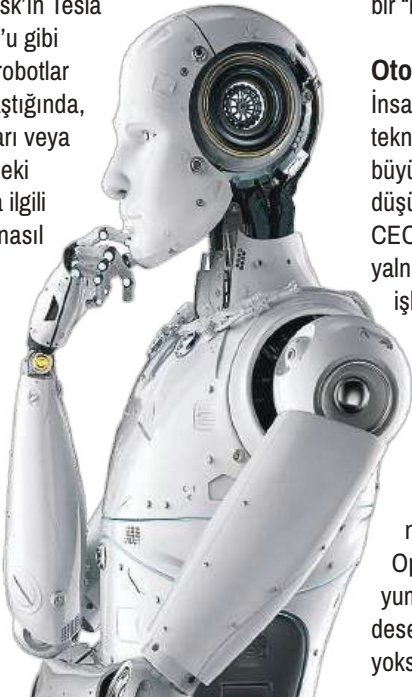

Nvidia CEO'su Jensen Huang

İnsanlığın istihdam kaderi bir algoritmanın kıyısında. Peki siz, güvende olduğumuzu mu sanıyorsunuz? Gönüllü öğretmenler olarak, bir gün kendi yerimize geçecek öğrencileri mi yetiştiriyoruz?

tartışarak bu anlayışı kökten değiştirmeye hazırlanıyor. ABD'de ise bir otonom araç kazasında kimin kusurlu olduğu hâlâ hukuki bir muamma. Avrupa Birliği, yapay zekâ sistemleri için etik ve yasal çerçeve oluşturuyor; ancak bunlar henüz somut "sorumluluk" tanımlamaktan çok uzak.

Elon Musk'ın Tesla Optimus'u gibi insansı robotlar yaygınlaştığında, iş kazaları veya iş yerindeki hatalarla ilgili davalar nasıl

sonuçlanacak? Hukukçular ve teknoloji uzmanları, "robot suçu"nın tespiti, tazminat ve cezai sorumluluk konularında acil düzenlemeler gerektiğini vurguluyor. Zira bu devrim, sadece işimizi değil, yasal sistemin temel taşlarını da altüst edecek. İnsan mı makineler mi suçlu? Yoksa yeni bir "makine hukuku" mu geliyor?

Otoritelerden uyarı var!

İnsansı robotların yükselişi yalnızca teknoloji meraklılarının değil, dünyanın en büyük şirketlerinin liderleri ve en saygın düşünürlerinin de gündeminde. Google CEO'su Sundar Pichai, yapay zekânın yalnızca mavi yaka değil, beyaz yaka işleri de tehdit ettiğini, yazılımcıların ve mimarların bile risk altında olduğunu söylerken; Tesla ve X'in patronu Elon Musk ise çok daha ileri gidiyor: "2026'ya varmadan yapay zekâ herhangi bir insandan daha akıllı olacak" diyerek insanlık için dönüm noktasına işaret ediyor.

OpenAI CEO'su Sam Altman ise daha yumuşak bir tonla "işlerin şekli değişecek" dese de "değişen" şeyin sadece işler mi yoksa sistemin tam da kendisi mi olduğu

belirsizliğini koruyor. Bu belirsizliğe bilim camiasının en ağır toplarından da dikkat çekenler var: "Yapay zekâ bilgi düzeyinde insanı çoktan geçti" diyen Geoffrey Hinton, teknolojinin kendi kurallarını yazmaya başladığını savunuyor. Bir diğer öncü araştırmacı Yoshua Bengio ise daha da net: "Zekâ güçtür; peki bu gücü kim kontrol edecek?"

Harvard Üniversitesi'nden Prof. Michael Sandel ise felsefi bir uyarıda bulunuyor: "Akıllı makineler bizi alt edebilir mi, yoksa en önemli kararlar için insan yargısı hâlâ vazgeçilmez mi?"

Bu sorular artık düşünce deneyleri değil, gündelik haberlerin parçası. Geriye sadece tek bir belirsizlik kalıyor: Bu yarışta ipi kim göğüsleyecek biz mi, algoritmalar mı?

Robotlar her şeyi yapabiliyor... Ama nasıl?

İnsansı robotlar, yapay zekânın yalnızca bir uzantısı değil, tecessüm etmiş, ete kemiğe bürünmüş hâli. Onları yürüten, konuşan, anlayan makineler hâline getiren şey, esasen içlerine gömülen algoritmalar değil; bu algoritmaların eğitildiği devasa veri okyanusu. Peki bu veriler nereden geliyor? Cevap düşündüğünüzden çok daha yakın: Sizden. Yolda kendi kendine giden bir aracın trafikte karar alabilmesini sağlayan şey, daha önce o yollarda gitmiş binlerce aracın sürüş verisi. Bir cep telefonunun sizi yüzünüzden tanıyabilmesini mümkün kılan, her açtığınızda ona "işte bu benim" dediğiniz on binlerce kilit açma anı.

"Ben robot değilim" diye tıkladığınız her CAPTCHA, bir yapay zekânın gözlerini biraz daha keskinleştiriyor. Sesli asistanlarla yaptığınız her konuşma, alışveriş tercihleriniz, sosyal medya etkileşimleriniz, hatta konum servislerini açık bırakmanız bile, hepsi makinelerin sizi anlaması için sunulan birer eğitim verisi. Üstelik çoğu zaman gönüllü, bazen de farkında bile olmadan. Yani biz, her gün yeni bir şey öğretiyoruz onlara. Ücretsiz. Sessizce. Sürekli. Onlar geliyor çünkü biz yaşıyoruz.

Günün sonunda asıl soru şu: Bu bilgi akışını kim kontrol ediyor? Gönüllü öğretmenler olarak, bir gün kendi yerimize geçecek öğrencileri mi yetiştiriyoruz? Belki de en çarpıcı gerçek şu: İnsanlık, dijital bir Frankenstein yaratıyor. Ama bu kez canavar, yalnızca laboratuvarından değil, hayatın tam içinden çıkıyor.

Madleen

Gazze'nin sessiz çığlığı her yanda dalga dalga yayılırken 7 farklı ülkeden 12 gönüllüyü taşıyan insani yardım gemisi, umudun ve vicdanın sesi oldu.

Dünya tarihi sayısız zulüm ve katliamlarla dolu. Yeryüzü kim bilir kaç tane insanlık dramına tanıklık etti varoluşumuzdan bu yana. Ama dünya sessiz kalmaya, gözlerini ve kulaklarını kapatmaya devam etti çoğu kez. Tıpkı bugün Filistin halkına karşı yaptığı gibi. Biliyoruz ki bu dramı sadece tarihsel ya da siyasi bir mesele olarak görmek pek çoğumuzu büyük bir yanılgıya düşürecektir. Zira Filistin meselesi, insanlık onurunun ve adalet arayışının sınılandığı çok daha büyük bir mesele. Filistin halkının her an, her saniye ölümün, yıkımın, açlığın gölgesinde yaşamak zorunda kaldığı o topraklar kanla ve acıyla yıkanmış durumda. Çocuk cıvıltılarıyla dolup taşması gereken sokaklar büyük bir enkazla kaplı: Altında ezilmiş insanlar, ezilmiş umutlar... Gazze'de çocuklar daha büyüyemeden tanıyor ölümü. Bir kurşunla, bir şarapnel parçasıyla, bir fosfor bombasının zehirli gazıyla sönüp giden hayatların arasında

binlerce çocuk da var ne yazık ki. Uzun süredir devam eden abluka ise Gazze'nin üzerinde demir bir perde gibi. En temel ihtiyaçlara bile erişim kısıtlı. İnsanlar sadece açlığa değil, çaresizliğe, umutsuzluğa da mahkûm bırakılıyor. Gazze'nin sessiz çığlığı her yanda dalga dalga yayılırken ve dünya bu acıya tanıklık ederken cesur yürekli insanların attığı cesur adımlar da var elbette. Ancak yine de adımlar yetersiz, sesler kısık kalıyor. Nitekim İsrail'in 2 Mart'tan bu yana uyguladığı tam yardım ablukası, onlarca çocuğun açlıktan ölümüne yol açtı. Entegre Gıda Güvenliği Aşama Sınıflandırması (IPC) raporuna göre, bölgedeki 2,3 milyon kişinin yüzde 90'ından fazlası yani 1,95 milyon kişi ciddi gıda yetersizliği ile karşı karşıya.

İnsanlık adına

Geçtiğimiz günlerde tüm gözler, Filistin halkına yardım etmek için 1 Haziran'da İtalya'nın Sicilya adasındaki Katanya limanından hareket eden Madleen gemisine

çevrilmişti malumunuz. Freedom Flotilla Coalition (Özgürlük Filosu Koalisyonu) tarafından İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik yasa dışı ablukasını protesto etmek ve bölgeye insani yardım ulaştırmak amacıyla başlatılan hareket, tüm dünyada büyük ses getirdi. İçinde tıbbi malzemeler, un, pirinç, bebek maması, bebek bezi, kadın hijyen ürünleri, su arıtma kitleri, koltuk değnekleri, çocuklar için protez bulunan ve yaklaşık 2 bin kilometrelik bir yolculuğun ardından Gazze'ye ulaşması beklenen gemi, 7 farklı ülkeden 12 gönüllüyü taşıyordu. İsveçli iklim savunucusu Greta Thunberg'in de aralarında olduğu gemide, iki Türk aktivist de yer alıyordu; FFC Organizasyon Sorumlusu ve Yürütme Kurulu Üyesi Yasemin Acar ile gönüllü olarak katılan Şuayb Ordu. Yedi gün sürmesi planlanan yolculuk için geminin rotası, Forensic Architecture ve gemide bulunan canlı izleme cihazı sayesinde anlık olarak takip edilirken Koalisyon, tüm gönüllü ve mürettebatın şiddetsiz eylem eğitimi aldığını ve silahsız

Yaklaşık 2 bin kilometrelik bir yolculuğun ardından Gazze'ye ulaşması beklenen gemi, 7 farklı ülkeden 12 gönüllüyü taşıyordu. Aktivistler arasında iki Türk de yer alıyordu; FFC Organizasyon Sorumlusu ve Yürütme Kurulu Üyesi Yasemin Acar ile gönüllü olarak katılan Şuayb Ordu.

olduğunu vurgulamıştı.

Ancak İsrail Savunma Bakanı Yisrael Katz, Özgürlük Filosu'nu tehdit ederek, Madleen gemisinin Gazze kıyılarına varmasını engellemek için İsrail ordusuna "ne gerekiyorsa yapması" yönünde talimat verdiğini duyurmuştu. İsrail Ordu Sözcüsü Effie Defrin de yaptığı basın açıklamasında, İsrail saldırıları altında açlıkla boğuşan Gazze'deki Filistinlilere insani yardım taşıyan gemiye karşı harekete geçmek için hazırlık yaptıklarını belirtmişti.

İsrail müdahale etti

Tehditler devam ederken Madleen yelkenlisindeki Türk Şuayb Ordu, Instagram hesabından paylaştığı videoda, İsrail'in Madleen yelkenlisine müdahaleye hazırlandığı yönündeki haberlere ilişkin açıklamada bulunarak barışçıl bir şekilde ilerlediklerini ve gemiye baskın yapılması durumunda hiçbir eylemde bulunmayacağını ifade etti.

Madleen 7 farklı ülkeden 12 gönüllüyü taşıyordu

Kısa bir süre sonra da Koalisyon, Telegram hesabından yaptığı açıklamada, "Madleen ile irtibat kesildi. İsrail ordusu gemiye çıktı. Madleen gemisindeki gönüllüler, İsrail ordusu tarafından kaçırıldı" ifadelerine yer verdi. Neyse ki korkulan gerçekleşmedi. Birleşmiş Milletler (BM) Filistin Özel Raportörü Francesca Albanese, X hesabından yaptığı paylaşımda, Madleen gemisinin kaptanı ile irtibata geçtiğini ve gemi durdurulduğunda yaralanan kimsenin olmadığını bildirdiğini aktardı. Albanese, İsrail'in alıkoyduğu Madleen gemisinin acilen serbest bırakılması çağrısını yaparken Filistin Dışişleri Bakanlığı Gazze Şeridi'ndeki kuşatmayı kırmaya çalışan gemideki uluslararası dayanışma aktivistlerini selamladığını belirterek, aktivistlerin eylemini "asil" olarak nitelendirdi. İsrail'in Gazze'de aç bırakma politikası uyguladığı ve açlığı "savaş silahı" olarak kullandığı uyarısında bulunan

Filistinli yetkililer ve uluslararası çevreler, Albanese'nin çağrısını yineledi. Fransa hükümeti, Madleen yelkenlisinde İsrail'in alıkoyduğu vatandaşlarının "en kısa sürede" geri gönderilmesini isterken yazılı bir açıklamayla, alıkonulan aktivistlere ilişkin herhangi bir olayı önlemek için İsrail makamları ile temas halinde olduğu ve Fransız vatandaşlar için konsolosluk koruması talep edildiği belirtildi. İspanyol El Pais gazetesi, İspanya Dışişleri Bakanlığı'ndan bir kaynağa dayandırdığı haberinde, İsrail'in Madleen gemisini durdurmasını protesto etmek için İsrail'in İspanya'daki maslahatgüzarının bakanlığa çağrıldığını bildirdi. İran Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İsmail Bekayi, Tahrân'da gazetecilere yaptığı açıklamada, "Bu filoya yapılan saldırı, uluslararası sularda gerçekleştiği için, uluslararası hukuka göre bir tür korsanlık olarak kabul edilmektedir"

Paris sokakları, Madleen gemisine müdahaleyi protesto edenlerle dolup taşı

Gemiye gönüllü olarak katılan Şuayb Ordu

İsrail'in Madleen gemisine müdahalesi, uluslararası toplumda ciddi yankı uyandırdı. Müdahale, sadece insani bir yardım misyonunun engellenmesi değil, aynı zamanda deniz hukukunun ihlali ve sivillere yönelik baskının sembolü olarak değerlendirildi.

İfadelerini kullandı. İsveç Dışişleri Bakanlığı, gemideki İsveç vatandaşlarına ihtiyaç duymaları hâlinde destek sunulacağını açıkladı.

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnes Callamard, İsrail'in Madleen'i durdurmasını kınadı ve bunun "uluslararası hukuku ihlal ettiğini" ileri sürdü. Callamard, "İşgalci güç olarak (UAD tarafından da tanındığı üzere) İsrail'in Gazze'deki sivillerin yeterli gıda ve ilaca sahip olmasını sağlamak gibi yasal bir yükümlülüğü bulunmaktadır. Madleen'in insani yardım malzemelerini Gazze'ye ulaştırmasına izin vermeliydiler" dedi.

Türkiye'den de tepki

Dışişleri Bakanlığı da Gazze'ye insani yardım ulaştırmak üzere yola çıkan ve uluslararası sulara seyrettiği sırada İsrail güçlerince müdahaleye uğrayan "Madleen" adlı gemiye ilişkin yazılı bir açıklama yaptı. Açıklamada, gemide Türk vatandaşlarının da bulunduğu belirtilerek, İsrail'in eylemi "uluslararası hukukun açık bir ihlali" olarak nitelendirildi. Açıklamada, İsrail hükümetinin söz konusu müdahalesi "seyrüsefer serbestisini ve

Gemiye adını veren Filistin'in ilk ve tek kadın balıkçısı Madleen Kulab

deniz güvenliğini tehdit eden menfur bir saldırı" olarak tanımlanırken, "Netanyahu hükümetinin bu saldırısı, İsrail'in bir terör devleti olduğunu bir kez daha ispatlamıştır" ifadelerine yer verildi.

Tepkiler devam ederken İsrail de Gazze Şeridi'ne insani yardım ulaştırmayı amaçlayan Madleen gemisinin İsrail'e götürüldüğünü ve gemideki aktivistlerin ülkelerine gönderileceğini duyurdu. İsrail Dışişleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Madleen gemisindeki 12 aktivistin durumuna ilişkin bilgi verildi. Açıklamada, İsrail ordusunun, Gazze Şeridi'ne yaklaşık 185 kilometre uzaklıkta alıkoyduğu Madleen gemisinin İsrail'e götürüldüğü belirtilerek, aktivistlerin ülkelerine gönderileceği bildirildi. İsrail Dışişleri Bakanlığı, alıkonulan insan hakları savunucularının videosunu da paylaştı.

Türk vatandaşı Şuayb Ordu ile Almanya'dan bu yolculuğa katılan Yasemin Acar, İsrail'de serbest bırakıldıktan sonra uçakla Berlin'e ulaştı. Ordu ve Acar, Berlin'de uçaktan indikten sonra Türkiye'nin Berlin Başkonsolosu İlker Okan Şanlı tarafından karşılandı. Berlin-Brandenburg Havalimanı'nda çok sayıda Filistin destekçisi toplanırken Şuayb Ordu ve Yasemin Acar gazetecilere yaptığı açıklamada Gazze'ye insani yardım ulaştırma hedeflerinden vazgeçemedikleri mesajını verdi.

Umut ve azmin sembolü: Madleen

Madleen yelkenlisi, adını Gazze'nin ilk ve tek kadın balıkçısı Madleen Kulab'dan alıyor. Kulab'ın hikâyesi, sıradan bir hayatın nasıl topyekûn bir direnişe dönüştüğünün kanıtı. Zira Gazze'de kadın olmak, hayatta kalmak ve direnmek aynı anlama geliyor. Bugünlerde 30'lu yaşlarını süren Madleen, küçük bir teknede, dev dalgalarla, görünmez abluka duvarlarına karşı tek başına savaşıyor bir kadın. Ailesinin tek geçim

FFC Organizasyon Sorumlusu ve Yürütme Kurulu Üyesi Yasemin Acar

kaynağı olan balıkçılığa dört kardeşin en büyüğü olarak sarılan Madleen, babasının hastalığı üzerine 15 yaşında balık tutmaya başlamış. Gazze'ye uygulanan ablukanın acımasızlığına rağmen her gün İsrail savaş gemilerinin gölgesindeki teknelerde çalışmış. İsrail işgaliyle tekneleri ve ağıları yok edilene kadar asla pes etmemiş. Üstelik bir hava saldırısında babasını da kaybetmiş. Tıpkı 2 milyondan fazla Gazzeli gibi o da ailesini yanına alarak Gazze'de güvenli yer aramaya başlamış. Evleri bombalanan, tekneleri yok edilen bir balıkçı olarak, suyu kaybetmenin gelirden fazlası olduğunu, "kimliğin, onurun" elden gidişine dönüştüğünü dile getiren Madleen, İrlandalı bir aktivist arkadaşından Gazze ablukasını delmeye çalışan gemiye kendi isminin verileceğini duyduğunda derinden etkilenmiş: "Muazzam bir sorumluluk duygusu ve biraz da gurur hissettim. Bu benim için aynı zamanda bir umut mesajı. Teknemi bombalamış olabilirler ama adım kalacak ve denizin üzerinden yelken açacak."

Canlı yayın nöbeti

Madleen gemisi yola çıktığında İstanbul'da Filistin nöbeti bitmek üzereydi. Türkiye Basın Federasyonu öncülüğünde, Filistin'deki zulme dikkat çekmek için 100 gazetecinin katılımıyla Sultanahmet'te başlatılan 24 saatlik canlı yayın nöbeti 31 Mayıs Cumartesi günü saat 12.00'den 1 Haziran Pazar günü saat 12.00'ye kadar devam etti. Etkinlik, Gazze'de yaşanan dramın hem kamuoyunun hem de uluslararası toplumun

gündeminde kalması adına bir “vicdan nöbeti” niteliğindeydi. İsrail’in Filistin’de uyguladığı insanlık dışı politikaların protesto edildiği etkinliğe Türkiye’nin önde gelen medya kuruluşlarının yanı sıra 20 Anadolu medyası da ortak yayınlarla destek verdi. Etkinliğin amacı, Filistin halkının sesini dünyaya duyurmak ve insanlık vicdanını harekete geçirmek olarak açıklandı. Nöbet boyunca basın mensupları, Filistin’de yaşanan insan hakları ihlallerine dikkat çekerek gazeteciler, sivil toplum temsilcileri ve kanaat önderleriyle röportajlar gerçekleştirdi.

“Artık bu zulmün bitmesi lazım”

Programı Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun da katıldı. Altun, 7 Ekim 2023’ten bu yana dünyanın gözleri önünde bir soykırım yaşandığını, çok büyük insanlık suçu işlendiğini söyleyen ve İsrail’in Uluslararası Ceza Mahkemesi’nin tanımadığı hâliyle hem soykırım hem de kentkırım yaptığına dikkati çeken Altun, “Bütün boyutlarıyla insanlığı, doğayı, çevreyi, şehirleri tarumar ediyor. Bu, 7 Ekim 2023’ten itibaren hızlanmış olsa da esasında bunun çok ciddi tarihsel arka planı var. İsrarla bunu vurgulamaya çalışıyoruz. Cumhurbaşkanımız, Birleşmiş Milletler kürsüsünden çok tarihi bir soru sordu: ‘İsrail’in sınırları neresidir?’ ve haritayı gösterdi.” ifadelerini kullandı. Altun, Filistin’de yaşanan insanlık suçlarının arkasında İsrail’e göz yuman uluslararası Batılı sistemin aymazlığının olduğunu belirterek, şöyle devam etti:

“Bugün geldiğimiz noktada sözün bittiği yerdeyiz. Artık bu zulmün bitmesi lazım. Bütün gayretimiz, Cumhurbaşkanımızın yürüttüğü çalışmaların merkezinde yer alan temel saik, her şeyden önce bu zulmün bir an önce bitmesi. Somut olarak taleplerimiz, gayretlerimiz var. Bu talepler ile gayretlerin başında her şeyden önce bir an önce kalıcı ateşkesi sağlamak var. Diğer taraftan insani yardımların bir an önce aksamaksızın, hızlı ve koordineli şekilde doğrudan bu mazlum Gazzelilere, Filistin halkına ulaştırılması var. Bunun bir an önce sağlanması lazım.” Altun, er ya da geç hakikatin kazanacağını, bu zalimlerin yenileceğini ifade ederek, “Biz bu inançla, yaklaşımla, duyguyla yürüyoruz. İnsanlık adına en büyük teşekkürümüz Filistinli kardeşlerimize olmalı çünkü Filistinli kardeşlerimizin direnişi, gücü, birliği, samimiyeti sayesinde bütün dünyada hakikat namına savaş verenler umut sahibi, biz umut sahibiyiz, umutluyuz çünkü Filistin

İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun

TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı

halkının direnişi insanlık adına çok onurlu bir direniş. Sadece kendileri için direnmiyorlar, insanlık için direniyorlar ve biz de bu direniş elimizden gelen bütün gayretle destek olmaya çalışıyoruz.” şeklinde konuştu.

“İsrail kan dökmeye doymadı”

Oturumda konuşan TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı ise Gazze’de sistematik bir soykırımın gerçekleştiğini ve İsrail’in kan dökmeye doymadığını kaydetti. Bebeklerin, çocukların, kadınların, sivillerin ve gazetecilerin katledildiğini anımsatan Sobacı, ekrana verilemeyen görüntüler olduğuna işaret ederek, “Savaşın bile bir ahlaki, hukuku var ama soykırımcı İsrail’in bu savaş hukukunu bile gözetmediği bir iklimten, savaş ortamından bahsediyoruz.” diye konuştu. Sahadaki gazetecilerin işlerinin çok zor olduğunu aktaran Sobacı, “Hem oradaki iklimi teneffüs etmeleri hem ölümlerle burun buruna mesleğini icra etmeleri açısından çok zor. Ama emin olun belki de hayatlarındaki en önemli vazifeyi icra ediyorlar. Çünkü belki biz bu program çerçevesinde hakikat nöbetine, hak nöbetine, gerçeği anlatma nöbetine bir katkı sunmaya çalışıyoruz ama onlar sahada çok daha güçlü, cansiparane bir şekilde o hak nöbetini tutmaya devam ediyorlar.” dedi.

Sobacı, insan hakları başta olmak üzere evrensel değerleri dillerinden düşürmeyenlerin, soykırım karşısında riyakâr bir tavır sergilediğini belirterek, uluslararası medyanın da ya kulağının üstüne yattığını ya da İsrail’in hamlelerini ve soykırımlarını meşrulaştırmak için adım attığını vurguladı. Medya olarak oynayacakları en önemli rollerden birini, “failin işgalci İsrail olduğunu söylemek” şeklinde açıklayan Sobacı, “Çok açık bir şekilde uluslararası medya faili gizlemeye çalışıyor. Biz de faili açık etmeye çalışacağız. Failin adını açıkça zikredeceğiz, bu cesareti de göstereceğiz. Türkiye’de hem TRT hem Anadolu Ajansı ve uluslararası yayın kuruluşlarımız bu konuda en büyük cesareti gösteriyor.” dedi.

TRT World ve TRT Arabi kanalları başta olmak üzere çok farklı dillerdeki dijital haber platformlarında uluslararası kamuoyuna ve dünyadaki tüm coğrafyalara Gazze’de olan soykırımı anlattıklarına dikkat çeken Sobacı, “Tüm engellemelere, tacizlere, fiziki ve sözlü saldırılara rağmen bundan vazgeçmeyeceğiz. Filistin meselesini ve Gazze’de yapılan soykırımı anlatmaktan vazgeçmeyeceğiz. Çünkü bu bizim Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin medyası olmamız açısından bir sorumluluğumuz, bir borcumuz.” diye konuştu.

Bir dünya spor, bu yaz da TRT'de

Tenisin asaletinden voleybolun gücüne, atletizmin hızından güreşin köklü geleneğine... Bu yıl millilerimiz madalya için sahada. Sporun dünya takvimi, bu yaz da TRT ekranlarından izleyiciyle buluşuyor. Ekranlar stadyuma, korta, piste ve er meydanına dönüşüyor. Gelin, spor dünyasına birlikte göz atalım!

Yaz mevsimi... Bir Bodrum mandalinası gibi sallanınca gökyüzünde güneş, hele bir de rüzgâr okşuyorsa tuzlu saçlarımızı, işte o zaman yaz sadece bir mevsim olmaktan çıkar. Fileler gerilir, ısınma hareketleri yapılır ve düdük çalar! Kimi zaman bir smaçta, kimi zaman çizgide nefes kesen bir foto finişte, bazen çimen korttaki sessiz bir serviste, bazen er meydanında yağlı bileklerin çarpışmasında hissedilir yazın o ruhu. İşte bu yaz, ekranlar da ışığını sporun enerjisinden alacak. Çünkü farklı coğrafyalardan, ayrı branşlardan, ayrı öykülerden ama ortak heyecandan gelen onlarca spor organizasyonu bu yaz da TRT ekranlarından izleyiciyle buluşacak.

Spor ekranı rehberi: Neler olacak?

Voleybolda önce Kadınlar, ardından Erkekler Milletler Ligi... "Filenin Sultanları" ve millî erkek takımımız bu yıl da dünyayla mücadele sahnesinde. Ardından FIVB Dünya Şampiyonaları geliyor; madalya hedefi, filede yeniden şekilleniyor. Parkeye döndüğümüzde hem kadınlarda hem erkeklerde Avrupa basketbolunun devleri sahneye çıkıyor. Türk millî takımlarının bu kıtalar arası rekabetteki yürüyüşü, yine ekran başında milyonları birleştirecek. Tenisin kalbi Wimbledon'da atıyor bu yaz. Çim kortların sessiz zarafeti, centilmenliğin ve ritmin kusursuz bileşimi olan bu eşsiz turnuva yine TRT ile evlere taşınıyor. Aynı tarihlerde sahada bu kez futbolun en büyük kulüpleri boy gösterecek. FIFA Dünya Kulüpler Kupası,

ilk kez 32 takımla sahne alırken, altı millî futbolcumuz da kendi takımlarıyla gezegenin en büyüğü olma yolunda ter dökcek. TRT yalnızca büyük profesyonel arenaları değil, gençliğin ve geleneğin temsilcilerini de aynı ciddiyetle ekranlara taşıyor. Dünya Üniversite Oyunları, yüzlerce genç sporcunun sahne aldığı, geleceğin yıldızlarını keşfedeceğimiz bir başka adres olacak. Kırkpınar Yağlı Güreşleri ise Türk spor kültürünün asırlık sayfasını yine bugünün canlı ritmiyle aralayacak. Ve elbette, pistlerin efendisi Elmas Lig... Atletizmin efsane isimleri, bitime milisaniyeler kala değişen sıralamalar, hayran bırakan rekorlar... Sporun hem temeli hem zirvesi olan bu mücadeleler de yaz boyunca TRT ile ekranda olacak. Bu yaz TRT ile heyecan sadece statta, kortta ya da parkede değil. Evler de birer stadyuma, korta, piste ve salona dönüşecek.

“Filenin Sultanları” yazı filede açıyor

Kadın voleybolunun en prestijli turnuvalarından biri olan FIVB Voleybol Kadınlar Milletler Ligi, 2018’den bu yana her yıl dünyanın en iyi millî takımlarını aynı çatı altında buluşturuyor. Bu yıl da 16 ülkenin katılımıyla düzenlenecek lig, üç aşamalı grup müsabakalarının ardından oynanacak final haftasıyla dünya voleybolunun nabzını tutacak. Lig usulü formatı sayesinde her maç, yalnızca bir skor değil, aynı zamanda sıralamayı doğrudan etkileyen bir mücadele. Türkiye ise bu turnuvada yalnızca yarışmıyor; aynı zamanda hikâyenin merkezinde yer alıyor. Nitekim geçtiğimiz yıl şampiyon olarak tarih yazan “Filenin Sultanları”, bu kez ünvanını korumak üzere parkede. Millîlerimiz, deneyimli oyuncularıyla birlikte her maçta sadece sayı değil, umut da biriktiriyor. Her pas, her blok, her smaç; ekranda bir heyecana, ekran arkasında bir dua oluveriyor. 4 Haziran’da başlayan ve 27 Temmuz tarihine kadar sürecek olan müsabakalar canlı yayınlar, özel röportajlar, teknik analizlerle TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformunda ekrana gelecek.

Güç, hız ve strateji: Filede erkekler zamanı

Voleybolda yalnızca top değil; refleks, zekâ ve âdetâ gövde gösterisi de havada uçuşur. İşte o gösterinin en çarpıcı hali, FIVB Voleybol Erkekler Milletler Ligi ile bir kez daha başlıyor. 2018 yılından bu yana düzenlenen ve kısa sürede erkek voleybolunun zirve organizasyonlarından biri hâline gelen turnuva, 16 ülkenin katılımıyla lig formatında oynanıyor. Dünyanın en iyi smaçörleri, pasörleri ve blok ustaları bu turnuvada karşı karşıya geliyor. Erkek voleybolunda son yıllarda ivme kazanan Türk Millî Takımı da bu büyük sahnede yerini alıyor. Organizasyonun temposu yalnızca salonda değil, ekran başında da hissedilecek. 11 Haziran’da başlayan ve 3 Ağustos’a kadar sürecek müsabakalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor ekranlarında izleyiciyle buluşacak.

“Potanın Perileri” sahada

Avrupa'nın en iyilerinin yarıştığı FIBA Kadınlar Avrupa Basketbol Şampiyonası, her turnuvasında basketbol kültürünün nabzını tutan, tempolu oyunuyla ekran başında bile izleyicinin nefesini kesen bir organizasyon. Kıtada basketbolun geldiği seviye, bu turnuvada hem taktik hem fiziksel kalite açısından çitayı belirliyor. Bu yıl yine sahne büyük, rekabet keskin. Türk Kadın Basketbol Millî Takımı, namıdiğer “Potanın Perileri”, Avrupa arenasında bir kez daha madalya için mücadele ediyor. Genç jenerasyon ile tecrübeli oyuncuların kurduğu denge, sahadaki stratejinin temel taşı olacak. 18 Haziran'da başlayan karşılaşmalar 29 Haziran'a kadar sürecek. Nefes kesen mücadeleler TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformlarından sporseverlerle olacak.

Kulüplerin dünya sahnesi: İlk kez 32 takım

FIFA Dünya Kulüpler Kupası, bu yıl tarihi bir ilke sahne oluyor. Turnuva ilk kez 32 takımla, genişletilmiş yeni formatıyla düzenleniyor. Farklı kıtalardan şampiyon kulüpler, futbolun evrensel rekabetini tüm yönleriyle sahaya taşıyor. Turnuva, Dünya Kupası sonrası kulüp düzeyindeki en büyük organizasyonlardan biri olma yolunda önemli bir adım atıyor. Altı Türk futbolunun forma giydiği takımların da yer aldığı organizasyon, millî heyecanın yanı sıra dünya futbolunun dev kulüplerini aynı çatı altında topluyor. Her maçta yıldız oyuncular ve ezber bozan oyunlar ekranlara taşınacak. 15 Haziran'da başlayan ve 13 Temmuz'a kadar sürecek müsabakalar, TRT Spor ve tabii spor platformunda canlı yayınlarla izleyiciyle buluşacak.

Çim kortların klasik rüyası: Wimbledon

Tenis tarihinin en eski ve en prestijli turnuvası olan Wimbledon, yalnızca spor değil, gelenektir. Bembeyaz kıyafetler, sessiz tribünler, çim kortun asaletle bulunduğu o eşsiz atmosfer... Grand Slam takviminin kalbi bu yıl Londra'da atıyor. Carlos Alcaraz, Jannik Sinner, Coco Gauff, Aryna Sabalenka gibi yıldızlar korta çıkarken; tenis, zarafetle rekabetin iç içe geçtiği bir sanat dalına dönüşüyor. TRT, bu tarihi turnuvayı izleyiciye yalnızca maç yayını değil, tenis kültürünün kendisi olarak sunmaya hazırlanıyor. 30 Haziran ve 13 Temmuz tarihlerinde gerçekleştirilecek müsabakalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformunda olacak.

Kadın futbolunda dev heyecan

UEFA Avrupa Kadınlar Futbol Şampiyonası, kadın futbolunun kitadaki en büyük sahnesi. 2025 yazında da futbolun estetiğiyle gücü birleşiyor; kadınlar sahada yalnızca gol değil, hikâye de yazıyor. Turnuva, Avrupa'nın teknik kapasitesi yüksek, taktik açıdan zengin oyun yapısına sahip takımlarını bir araya getiriyor. Ne yazık ki bu yıl Türkiye Kadın Milli Futbol Takımı turnuvada yer almıyor. Ancak turnuva boyunca kadın futbolunun ulaştığı nokta, seyirciye hem gelişen rekabeti hem büyüyen ilgiyi sunacak. 2 Temmuz ve 27 Temmuz'a arasında sürecek müsabakalar, TRT Spor ve tabii spor ekranından izlenebilecek.

Gençliğin enerjisi, üniversitelerin gururu

Dünya Üniversite Oyunları, yalnızca bir spor organizasyonu değil; gençliğin dinamizmiyle sporun uluslararası değerlerinin birleştiği dev bir platform. On dokuz farklı branşta, dünyanın en iyi üniversite sporcuları sahaya, piste, havuza ve salona çıkıyor. İki yılda bir düzenlenen bu dev etkinlik, olimpiyatlara uzanan yolun da önemli basamaklarından biri olarak kabul ediliyor. Kimi yeni bir yıldız adayı, kimi hâlihazırda kendi branşında parlamaya başlamış bir isim. Bu heyecanlı mücadeleler ekran başındaki izleyiciyle geleceğin şampiyonlarını tanıştırıyor. 16 Temmuz'da start alacak ve 27 Temmuz'a kadar sürecek müsabakalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformundan takip edilebilecek.

664'üncü randevu: Kırkpınar'da kol bağlama zamanı

Türk sporunun en köklü ve görkemli geleneği: Kırkpınar Yağlı Güreşleri... Bu yıl 664'üncü kez Edirne Sarayı'nda pehlivanlar kol bağlayacak. Güreşin yalnızca kuvvet değil, sabır, denge, taktik ve gelenek olduğu bu büyük sahne, her yıl olduğu gibi bu yaz da ekran başında milyonları kendine çekecek. Başpehlivanlık yolunda mücadele eden sporcular, Türkiye'nin dört bir yanından gelen seyircilerin önünde ter dökerken, bir yandan da asırlık bir mirası taşımaya devam ediyor. 4 Temmuz'da başlayacak mücadeleler 6 Temmuz'a kadar sürecek. TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformu da bu nefes kesen organizasyonu canlı yayınlarla izleyiciyle buluşturacak.

Filede zirve mücadelesi: Kadınlar Dünya Şampiyonası

Kadın voleybolunun en büyük organizasyonu olan FIVB Dünya Şampiyonası, yalnızca madalya yarışı değil, aynı zamanda oyun zekâsının, taktik derinliğin ve kolektif gücün sergilendiği global bir sahne. Her dört yılda bir düzenlenen ve dünya sıralamasının en üstündeki takımları buluşturan şampiyona, 2025 yazında yeniden ekranlara geliyor. “Filenin Sultanları”, son yıllarda yakaladığı yükselişi bu kez Dünya Şampiyonası kürsüsüne taşımak için sahada olacak. Final setine kadar süren heyecan, bu turnuvada artarak sürüyor. Türkiye, artık sadece yarışan değil, favoriler arasında adı geçen bir takım. 22 Ağustos ve 7 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilecek müsabakalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformundan ekranlara gelecek.

EuroBasket'te erkekler parkede!

Avrupa Erkekler Basketbol Şampiyonası, kıtanın en köklü basketbol rekabetini yeniden başlatıyor. Takımlar, yalnızca sayı değil, itibar da kazanmak için sahaya çıkıyor. Sert savunmalar, hızlı hücumlar, üst düzey oyun kurucular... Her pozisyonda basketbolun en rafine hâli bu turnuvada sahne buluyor. Türk Millî Takımı da bu büyük turnuvada parkede olacak. Genç jenerasyonun dinamizmiyle, Avrupa'nın güçlü takımlarına karşı yeni bir meydan okuma başlıyor. Madalya için potaya atılan her adım, TRT ekranlarından izleyiciye ulaşacak. 27 Ağustos - 14 Eylül tarihlerinde yapılacak spor organizasyonu; TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor platformunda olacak.

Gücün zirvesi: Erkekler Dünya Şampiyonası

FIVB Dünya Erkekler Voleybol Şampiyonası, sporun yalnızca bir oyun değil, aynı zamanda bir güç mücadelesi olduğunu yeniden hatırlatıyor. Dünyanın en iyi erkek voleybol takımları, her top için en üst düzey performansla sahada yerini alıyor. Türkiye de son yıllarda erkek voleybolunda kat ettiği mesafeyi bu kez dünya sahnesinde test edecek. Bu dev organizasyonda alınacak her set, yalnızca skor değil; voleybol tarihine işlenmiş bir iz olacak. 12 Eylül'den 28 Eylül tarihine kadar sürecek müsabakalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii platformunda canlı yayınlarla izleyiciyle buluşacak.

Pistlerin yıldızları, saniyelerle yarışıyor

Atletizmin en prestijli serisi Elmas Lig, bu yaz da dünyanın en iyi sporcularını bir araya getiriyor. Olimpiyatlar dışındaki en büyük atletizm vitrini olan organizasyon, yıl boyunca dünyanın farklı şehirlerinde düzenlenen etaplarla sporseverleri büyülüyor. Türkiye'den de farklı branşlarda milli atletler bu organizasyona katılıyor. 100 metreden yüksek atlamaya, gülle atmadan engelli koşulara kadar pistteki her hareket, insan sınırlarının yeniden çizildiği bir ana dönüşüyor. 26 Nisan - 28 Ağustos tarihleri arasında gerçekleştirilecek yarışmalar, TRT Spor, TRT Spor Yıldız ve tabii spor ekranlarından sporseverlerle buluşacak.

EVET, ŞİMDİ
sende

Bu çekimi
sen yapabilirsin.

 TRT
Akademi

Hayallerin tecrübeyle buluştuđu yer

PAROLA VATAN

SIFIR TERÖR

Özel bir yapım

Türkiye, Suriye iç savaşı boyunca insanlık ve hukuk mücadelesinde dünyaya örnek oldu. Milyonlarca mazluma kucak açarak vicdanın sesi olurken sınır güvenliği ve barış için stratejik adımlar attı. Bu süreçte, TRT Belgesel imzalı özel bir yapım; “Parola Vatan: Sıfır Terör” belgeseli odaklanıyor.

Suriye halkının özgürlük yürüyüşü... Zulme karşı açılan kardeşlik bayrağı... Teröre göz açtırmayan ve yaraları saran Türkiye... Dera'da yükselen çığlıktan sınır ötesi harekâtlara... Tarihe yön veren, coğrafyanın kaderini belirleyen bir mücadele... “Parola Vatan: Sıfır Terör” belgeseli, Türkiye'nin Suriyeli mazlumlara yönelik kardeşlik adımlarını, küresel ölçekte yürütülen insani diplomasiyi ve sınır hattında bir terör koridoru oluşturmaya yönelik planlara karşı verilen askerî hamleleri ele alıyor. Bu başlıklar, 14 yıllık

sürecin kırılma noktaları ve iz bırakan hikâyeleri referans isimlerin röportajlarıyla ekrana taşıyor.

Milyonlarca mazlumun acı yüklü günlerinde

Yakın tarihin en büyük insanlık suçlarının yaşandığı süreçlerden biri olan Suriye iç savaşı boyunca, Türkiye insani ve hukuki açıdan dünyaya örnek olacak bir mücadele verdi. Rejimin zulmünden, katliamlarından ve terör bataklığından kaçan milyonlarca mazluma kucak açan Türkiye, insanlık dışı tutumlar sergileyen Batı ülkelerine de âdeta bayrak açarak dünyanın vicdan adasına

dönüştü. Ankara, sınır hattının güvenliği ve bölgede açılmak istenen terör koridoruna karşı barışı amaçlayan meşru ve stratejik adımlar attı.

Yaraları sarmak için atılan adımlar

Suriye iç savaşının yıl dönümünde TRT Belgesel, 14 yıllık süreci Türkiye'nin insani ve stratejik mücadelesi üzerinden ele alan değerli bir yapımı ekranlara getirmişti. “Parola Vatan: Sıfır Terör” belgeseli, Türkiye'nin zulme uğrayan Suriye halkına yönelik insani politikasını, göç dalgası ve terörle mücadele konusunda verilen küresel ölçekli mücadeleyi yansıtıyor; coğrafyanın

Ülke iç savaşta büyük yara aldı

Sürecin sonu

Medeniyetlere beşiklik etmiş bir coğrafya... Yıllardır zulme uğrayan bir halk... İki ülkenin ortak hikâyesi... Barış ve kardeşlik mücadelesi...

geleceği adına, barış için atılan adımlara değiniyor.

TRT Belgesel'in her biri 52 dakikalık iki bölümden oluşan "Parola Vatan: Sıfır Terör" yapımı, Suriye halkının 15 Mart 2011'de başlayan özgürlük mücadelesine rejimin uyguladığı zulmü ve insanlık suçlarını, küresel güçlerin ve terör örgütlerinin ülkede yol açtığı savaş ortamını arşiv görüntüler, tanıklıklar ve uzman görüşleriyle ele alıyor. Program, sürecin ilk günlerinden bugüne geçen

süre zarfında Türkiye'nin yürüttüğü insani politikayı, yaraları sarmak için attığı adımları yansıtıyor; teröre ve göç dalgasına karşı küresel güçlere rağmen verilen haklı, meşru mücadeleyi çarpıcı noktaları ve kırılma anları üzerinden anlatıyor. Türkiye ve Suriye halklarının tarihi kardeşlik bağlarına da vurgu yapılan belgeselde; Suriye'deki iç savaş öncesinde bölgede hâkim olan siyasi dinamikler nelerdi? Esad rejimi hangi insanlık suçlarını işledi? Türkiye'yi sınır

ötesi operasyon yapmaya götüren süreçte neler oldu? Orta Doğu'da kartlar bir kez daha baştan dağılırken Türkiye'nin tespit ettiği potansiyel tehditler nelerdi? Türkiye'nin uygulamaya geçirdiği askerî harekâtların sonuçlarında neler yaşandı? sorularına cevaplar veriliyor. TRT kanallarında yayınlanan, yönetmenliğini Hakan Çakır'ın üstlendiği "Parola Vatan: Sıfır Terör" belgeselini, TRT'nin dijital platformu 'tabii'den izlemek mümkün.

Rejimin zulmünden kaçan milyonlarca mazluma Türkiye kucak açtı

"Bu kıymetli yapım dolayısıyla TRT ailesini tebrik ediyorum"

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşım ile TRT'nin hazırladığı belgesel "Parola Vatan: Sıfır Terör" için yorumda bulunmuştu: "TRT, Suriye iç savaşının yıl dönümünde, 14 yıllık bu kanlı süreci Türkiye'nin insani ve stratejik mücadelesi perspektifinden ele alan özel bir yapımı milletimizle buluşturuyor. TRT Belgesel'in yanı sıra TRT 1, TRT Haber, TRT Türk, TRT Avaz ve TRT Kurdî kanallarında da yayınlanacak bu kıymetli yapım dolayısıyla TRT ailesini canı gönülden tebrik ediyorum."

Doğa bizi uyarıyor!

Eşsiz bir sistemle işleyen dünyanın misafirleriyiz. Bu döngünün yaptığımız her şeye rağmen baki kalacağını düşünmek en iyi niyetle naiflik... Ne olaksa hepimiz için olacak; öyle ya da böyle... Olana sahip çıkmak, elimizdekini korumak bizim elimizde! Elbette hep birlikte...

Doğa bizi uyarıyor! Yıllardır... Tüm gücünü kullanarak... Avrupa şehirlerinin yarısından fazlası kirli havayla mücadele ediyor.

Artan sıcaklıklar ve fırtınalar deniz dibini dönüştürüyor. Denizlerimiz ısınıyor, ekosistemler değişiyor. Kar bile kırmızı yağıyor! Mikroalglerin renk değiştirmesi sonucu ortaya çıkan kırmızı karlar havadaki karbondioksit miktarının artması ve iklim değişikliğinin bir sonucu. Kuzey Kutup Bölgesi Arktik mesela... Kış aylarında güneş hiç doğmuyor. Buzullar altı aylık bir karanlığa ve dondurucu soğuğa gömülüyor. Asırlardır kış aylarında ortalama sıcaklık hep -30 derece

civarında ölçüldü... Ta ki 2018 kışına kadar... 7 sene önce her şey değişti. Sıcaklık bazı bölgelerde 20 derece kadar yükseldi; hem de güneş hiç doğmamış olmasına rağmen! Ya da Grönland... Buzullarında dünya tatlı su kütlesinin yüzde 20'sini barındırıyor. Ama küresel ısınmadan kaynaklı tonlarca tatlı su denizlere karışmaya başladı. Yüzbinlerce yıldır kutuplarda duran buz katmanları artık erimeye başladı. Dünyayı ısıtan tek ve sabit bir enerji kaynağı varken bu beklenmedik ısınma nasıl gerçekleşiyor? Kuzey kutbunda tatlı sular denize akarken güneyde daha fazla kar yağmaya başladı. Çin'in büyük şehirlerinde artık sokağa maskesiz çıkılamıyor. Ilıman kuşaklarda neredeyse her evde klima

var. Geçmişte olmadığı kadar çok doğal afetler yaşanıyor. Sadece iklime kendimizi uyduruyoruz...

Bir karbon atomu yüz sene atmosferde kalıyor!

Sanayi devrimiyle birlikte artan kömür kullanımı, daha sonra petrol ve doğalgazın keşfi hayatımızı kolaylaştırsa da işler hiç de görüldüğü gibi değil. Yaktığımız her fosil yakıt sıcaklığı artırdığı gibi havaya daha fazla karbondioksit salıyor. Dünyamız sürekli ısınıyor. İlk başlarda bu ısınmanın etkilerini çok anlamasak da artık fark edilmeyecek gibi değil... Dünya; geri dönüşü olmayan bir iklimsel dengesizlik sürecinin kıyısında. Artık herkes durumun farkında olmasına rağmen

Emine Erdoğan, BM Genel Kurulu'ndaki 'Uluslararası Sıfır Atık Günü' özel etkinliğinde konuştu

Sanayi ve teknoloji yaşam kalitemizi arttırsa da, bilinçsiz tüketimle geleceğimizi yok ediyoruz; bile isteye, göz göre göre. Tabiat can çekişirken biz, hayatta kalabileceğimizi nasıl düşünüyoruz? Yaşadığımız bu mucize daha ne kadar devam eder? Küresel ısınma, dünyadaki canlılığı yavaş yavaş yok ederken başka bir gezegende hayat bulmanın bencilce umuduna takıldık gidiyoruz.

Ülkelerin birçoğu sera gazı salınımlarını azaltacak çalışmalara yanaşmıyor. Teknolojiyle yaşam kalitemizi arttırsak da geleceğimizi yok ediyoruz; bile isteye, göz göre göre... Hayatta kalmaya ne kadar direneceğiz? Yaşadığımız mucizenin ne kadar devam edeceğini düşünüyoruz? Küresel ısınma bizi yavaş yavaş öldürürken başka bir gezegende hayatı

yeşertmenin umuduna takıldık gidiyoruz. Başka bir yerde, başka bir hayat mümkün mü?

Dünyada ve Türkiye'de çevre hareketi

Başka bir yerde, başka bir hayat şu anda pek olası gözüküyor. Kızıl gezegen Mars için olasılıklar masaya yatırılrsa da sahip olduğumuz tek ev, şu anda, sadece burası! Biz ona ne kadar iyi bakarsak, o da bizi o kadar iyi ağırlıyor. Dünyada ve Türkiye'de daha sağlıklı bir yaşam için çevreyi korumanın önemine dikkat çeken gelişmeler farklılık gösterse de istenen ve yapılması gerekenler bir!

Dünyada, 1960'larda vahşi yaşamın korunması ve doğal alanların savunulması için kurulan örgütlerle ortaya çıkan çevre hareketi, teknolojinin gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan çevresel zararları bertaraf etmek için farklı mecralarda sesini duyurdu. 1972 Stockholm Konferansı ve 1992 Rio Zirvesi'nde kabul edilen ilkeler ve yapılan sözleşmeler sayesinde daha da güçlendi ve bilinir hale geldi. Çevre odaklı kurulan siyasi partiler ve kitlesel hareketler 70'li yıllara damga vururken, 2000'li yıllar küresel iklim mücadelesinde küresel eylemlere sahne oldu. Ülkemizde farklı bir seyir izleyen bu süreç; bilimsel etkinliklerle başladı. 1980'lerde

Ahkların zararlarına "Farkında mısın?" kampanyasıyla dikkat çekiliyor

sivil toplum örgütleriyle kurumsallaştı ve 2000'lerde yerel direnişlerle güç kazandı. 1972 Stockholm Konferansı sonrası kurulan Çevre Koordinasyon Kurulu ve Çevre Müsteşarlığı gibi kamu kurumlarıyla adını duyuran çevre hareketi, 80'lerden sonra Tema Vakfı gibi çevre dostu kuruluşların da desteğini aldı.

**Doğa bizi uyarıyor!
Yıllardır... Tüm gücünü
kullanarak... Şehirler hatta
kıtalar, farkında olmadan
kirlilikle kuşatılıyor. Artan
sıcaklıklar, bu durumun
doğurduğu hava olayları
deniz dibini dönüştürüyor.
Denizlerimiz ısınıyor,
ekosistemler değişiyor.
Artık kar bile kırmızı
yağıyor!**

Geçmişten günümüze BM girişimleri

Her şey 1992 yılında Birleşmiş Milletler'in "Earth Summit" adıyla Rio de Janeiro'da yaptığı konferansta İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin kabul edilmesiyle başladı. Bu sözleşme; katılımcı milletlerin iklim sistemleri üzerinde insan etkilerini azaltmak için atmosferdeki sera gazı miktarını belirli miktarda sabitlemesini amaçlıyor. 191 ülke ve Avrupa Birliği'nin taraf olduğu bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği 1994 yılından itibaren ise her yıl "Conference of Parties (Tarafların Konferansı)" anlamını taşıyan COP konferansları yapılıyor. BM İklim Değişikliği Konferansları; İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf ülkelerin katılımıyla gerçekleştirilen bir organizasyon. "Taraflar Konferansı" adıyla da bilinen COP'lar, iklim değişikliği konusunda dünyanın birincil çok taraflı karar alma forumu olma özelliği taşıyor ve neredeyse tüm ülkeleri bir araya getiriyor. Küresel ısınma ve sera gazı salınım oranlarını azaltmak amacıyla gerçekleştirilen bu konferanslarda; iklim krizinin nasıl ele alınacağı, küresel sıcaklık artışının 1,5 santigrat derece ile nasıl sınırlandırılacağı, savunmasız toplulukların değişen iklime uyum sağlamalarına nasıl yardımcı olunacağı ve 2050 yılına

Plastikler soluduğumuz havada, içtiğimiz suda, bastığımız toprakta...

kadar net sıfır emisyonu nasıl ulaşılabileceği konularında fikir alışverişinde bulunuluyor. Berlin'de düzenlenen ilk COP toplantısından başlayarak günümüze kadar yapılan tüm toplantılarda, iklim değişikliğiyle mücadelede bazı önemli ilerlemeler sağlansa da iş uygulamaya gelince herkes kendini geri çekiyor.

Neler yapıldı?

Başımıza ne geleceğini bilmemize rağmen adım atmıyoruz. Her sene gerçekleştirilen konferanslarda alınan kararların çoğu uygulanmıyor. Ancak buna rağmen

yapılanlar da var elbette. Bugüne kadar yapılan bu konferanslar sayesinde; 57 ülke ulusal sera gazı salınımlarını iklim değişikliğini engelleyebilecek seviyeye düşürdü. Ton karbon emisyonu başına karbon ücretlendirmesi için çalışan 51 karbon fiyatlandırma organizasyonu oluştu. Gelişmiş ülkelerdeki iklim değişikliği planları için 70 milyar dolar bağış yapıldı. 2016 yılı Kasım ayında kabul edilen Paris Antlaşması bugüne kadarki en uygulanabilir iklim değişikliği planlarını sunan ve 184 ülke tarafından onaylanmış bir doküman olarak tarihe geçti.

İzlanda'daki Vatnajökull Buzulu, iklim değişikliği ve küresel ısınmadan olumsuz etkileniyor

Sıfır Atık projesiyle 1,7 trilyon metreküp sudan tasarruf edildi

Sürdürülebilir gelecek

11 - 24 Kasım 2024'te Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de gerçekleşen COP29'da gündeme gelen konu başlıkları arasında; karbon emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine karşı kırılgan durumda olan bölgelerde su yönetimi, tarım ve gıda güvenliği gibi alanlarda dayanıklılığı artıracak projelerin finansmanı, gelişmekte olan ülkelerin iklim değişikliği sebebiyle yaşadıkları kayıp ve zararların karşılanması için gelişmiş ülkelere finansman desteği beklentisi ve yenilenebilir enerjiye geçiş yer alıyor. 2025 yılından sonra ise "İklim Finansmanı Yeni Kolektif Niceliksel Hedefi" (NCQG) isimli yeni bir inisiyatifin yürürlüğe girmesi bekleniyor. Bu yeni finansal hedef, COP29'un gündemindeki başlıca konularından biri oldu.

Dünya Çevre Günü

Artık çevre konusunda daha bilinçliyiz. Yaptıklarımızın sonuçlarıyla yüzleşmeye başladık. Sadece yakın çevremizde değil, dünyanın en uca köşesinde bile kendi ellerimizle getirdiğimiz yıkımı görüyoruz, duyuyoruz, yaşıyoruz. Bu farkındalığa

dikkat çekmek isteyen Dünya Çevre Günü, her yıl 5 Haziran'da kutlanıyor. Sürdürülebilir bir yaşam ve doğa koruma bilinci oluşturmak adına 1972 Stockholm Konferansı'nda Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Dünya Çevre Günü, ilk kez 'Sadece Bir Dünya' temasıyla 1974 yılında kutlandı. Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) organizatörlüğünde, her yıl farklı bir ülkenin ev sahipliğinde ve tematik bir konu başlığı etrafında, dünyanın dört bir yanındaki topluluklar, sivil toplum kuruluşları, işletmeler ve hükümetlerin iş birliğiyle çevreyi önceliyor. Bu sene #BeatPlasticPollution (Plastik Kirliliğini Yen) temasıyla ev sahibi Güney Kore'de yapılan etkinlikler plastik kirliliğine dikkat çekti.

Dünya Çevre Günü'nde ülkemiz

Dünyada tüm bunlar olup biterken ülkemizde, Dünya Çevre Günü Haftası çerçevesinde 81 ilimizde eş zamanlı olarak 'Plastik Kirliliği ile Mücadele' ve 'Çevrene İyi Bak' temasıyla etkinlikler düzenlendi. "1 kg Plastik = 1 Fidan" kampanyası ve sergiler hayata geçirildi. Yeni açılan millet bahçeleriyle yeşil alanlar yaygınlaştırıldı.

5 Haziran Dünya Çevre Günü, #BeatPlasticPollution (Plastik Kirliliğini Yen) temasıyla kutladı. Ev sahibi Güney Kore'nin Jeju Adası'nda yapılan etkinliklerde plastik kirliliğine dikkat çekildi.

Temiz çevre ve sürdürülebilir bir hayat için küçük yaşlardan itibaren bilinçlenmenin ve farkındalık kazanmanın öneminin bilinciyle, Türkiye Çevre Ajansı çatısı altında "Dersimiz: Çevre, Birlikte Geleceğe" programı kapsamında tüm illerimizde ilk, orta ve lise öğrencilerine çevre eğitimleri verilmeye başlandı. Başkent'te, Millet Bahçesi'nde, Çevrefest tarafından düzenlenen festivalde; seçimli söyleşi, iklim tüneli, çocuk atölyeleri ve temiz üretim teknolojileri etkinlikleri gerçekleştirildi. Edirne'den Ardahan'a, Kars'tan Rize'ye tüm illerimizde düzenlenen etkinliklerle küçükten büyüğe her bir bireyin çevresi için neler yapabileceğine dikkat çekildi. Sıfır Atık

Emine Erdoğan'ın, Sıfır Atık Projesi'ni sadece ülkemiz özelinde bırakmayıp küresel bir çevre diplomasisine dönüştürmesi lider eşler diplomasisi adına önemli bir örnek teşkil ediyor.

ve Sıfır Atık Mavi gibi girişimlerle güçlendirilen atık geri kazanımı 2017'den 2024'e yüzde 36 arttı. Bu senenin sonuna kadar ise hedef yüzde 60!

Sıfır Atık Projesi

2017 yılında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı ve Emine Erdoğan'ın himayesinde başlatılan Sıfır Atık projesi, 2019 yılında yayımlanan Sıfır Atık Yönetmeliği'yle hayata geçirildi. Proje; çevresel sürdürülebilirlik hedefiyle atık oluşumunu azaltmayı, geri kazanımı arttırmayı ve doğal kaynakların korunmasını amaçlıyor. Projenin uygulamaya konulduğu tarihten bu yana; 74 milyon tonu aşan atık dönüştürülerek, ekonomiye 256 milyar lira kazandırıldı. 552 milyon ağacın kesilmesinin önüne geçildi, 150 milyon ton sera gazı emisyonu önlendi, 1,7 trilyon metreküp sudan tasarruf edildi. 23 milyon kişiye sıfır atık eğitimi verilerek büyük bir farkındalık oluşturuldu. Küresel Sıfır Atık Ödülleri, Uluslararası Sıfır Atık ve İklim Değişikliği Forumu, Sıfır

Atık Enstitüsü gibi projeler de önümüzdeki dönemde hayata geçirilmek için gün sayıyor.

Çevre öncüsü olarak takdir edilen Emine Erdoğan, Türkiye'yi sıfır atık konusunda bölgesel lider yapmak amacıyla çalışmalarına devam ediyor.

Lider eşleri arasında öncü

Sadece ülkemizde değil uluslararası alanda da geniş yankı uyandıran Sıfır Atık Projesi, Türkiye'nin liderliğinde bir küresel farkındalık hareketine dönüştü.

2022 yılında BM Genel Kurulu, Türkiye'nin önerisiyle 30 Mart'ı "Uluslararası Sıfır Atık Günü" ilan etti. Bu karar, Türkiye'nin öncülüğünde ve 105 ülkenin ortak sunumuyla kabul edildi. Bu anlamda Türkiye ilk kez, çevre konusunda küresel ölçekte bir BM kararına imza atmış oldu. 2023'de New York'da düzenlenen ve uluslararası alanda bir ilk olan BM Sıfır Atık Zirvesi'nde proje dünya kamuoyuna sunuldu ve Emine Erdoğan BM Sıfır Atık Danışma Kurulu'na başkan olarak atandı. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından Türkiye'nin sıfır atık modeli gelişmekte olan ülkeler için örnek bir strateji olarak gösterildi. 2024 yılında Hindistan, Türkiye ile "Sıfır Atık Deneyim Paylaşımı" programlarını başlattı. İtalya; "Zero Waste Europe" ağına bağlı olarak organik atık toplama ve şehirselleştirme sistemlerini yaygınlaştırdı. Emine Erdoğan'ın Sıfır Atık Projesi'ni sadece ülkemiz özelinde bırakmayıp küresel bir çevre diplomasisine dönüştürmesi lider eşler diplomasisi adına önemli bir örnek teşkil ediyor. Hem

Türkiye'nin çevre vizyonunu dünyaya duyurarak hem de lider eşler arasında anlamlı bir iş birliği zemini oluşturarak sosyal bir lider haline gelen Erdoğan, çok sayıda ülkenin cumhurbaşkanı ve başbakan eşleriyle sıfır atık temalı etkinliklerde buluşuyor. Bu lider eşler arasında ortak projeler geliştirilmesine ön ayak olurken, birçok ülkede benzer bilinçlendirme faaliyetlerine de ilham veriyor.

Dünya Sıfır Atık Günü

30 Mart Uluslararası Sıfır Atık Günü'nde, 'Moda ve Tekstilde Sıfır Atığa Doğru' temasıyla BM'de konuşma yapan Emine Erdoğan; yavaş ve sürdürülebilir modayı hayata geçirmenin hepimiz için zorunluluk olduğunun altını çizdi. "Her bir parça kıyafete doğal kaynak israfı, çevre kirliliği ve artan iklim değişikliği etkileri eşlik ediyor. Bu ağır fatura, tüm insanlığa kesiliyor. Mutluluk ile tüketim arasında kurulmuş hatalı anlam ilişkisine bir son verelim, atık kirliliğini yenelim" sözlerinden sonra modacılar da bir çağrıda bulundu: "Gelin bugün, hepimiz için bir milat olsun! Hayatımızda yapacağımız küçük değişikliklerin, dünyayı değiştirebilecek, büyük gücünden bahsedelim." Emine Erdoğan, sadece giysilerin kullanım ömrünü iki katına çıkararak sera gazı emisyonlarının yüzde 44 azaltılabileceğini belirterek, tekstilde geleneksel hafızayı canlandırma, doğal ve uzun ömürlü olanı yeniden popüler yapma ve sorumlu tüketiciler olmayı akım yapma çağrısında da bulunarak; "Nasıl Türkiye sıfır atık konusunda lider ülke olduysa, Türk modacıların da bu alanda yeni bir sayfa açacağına, öncü isimler olacağına inanıyorum" dedi.

Sürdürülebilirlik vizyonu doğrultusunda, tekstil atıklarının geri dönüşümü ve yeniden kullanımı konusunda önemli çalışmalar yapıldığını belirten Erdoğan; atık yönetiminde, yenilikçi bir yaklaşımla geri dönüştürülmüş malzemeden yeni iplik ve kumaş türlerinin üretildiğini, tekstil atıkları toplama noktalarındaki kullanılabilir tekstil ürünlerini, ihtiyaç sahiplerine ulaştırarak, sosyal fayda sağlandığını belirtti. Bir araya gelerek, ortak bir eylemde bulunmanın gücünü ise şu sözlerle ifade etti: "Unutmayalım ki, okyanusun sırrı, damlada gizlidir! Yeter ki inanalım! Yeter ki yan yana duralım; gelecek nesillere, insanlığın en büyük başarı hikâyesini miras bırakalım."

Bakü'de gerçekleşen son COP zirvesinde Türkiye

COP29 kapsamındaki Dünya Liderleri İklim Zirvesi'ne Türkiye; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başta olmak üzere hükümet üyeleri, kamu ve sivil toplum kuruluşları ile uzman ve akademisyenlerin yer aldığı heyetle üst düzey bir katılım sağladı. Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefi ve Yeşil Kalkınma vizyonunu anlatan Erdoğan'ın konuşmasında öne çıkanlar ise şöyle: "2053 yılı için net sıfır emisyona ulaşma ve yeşil kalkınma vizyonumuz ekseninde kilit sektörlerimizi dönüştürüyoruz. Emisyon Ticaret Sistemi'ni de ihtiva eden iklim kanunumuzu çok yakında Meclisimize sunacağız. Bugün 31 bin megavat olan rüzgâr ve güneş enerjisi kurulu gücümüzü 2035 yılında 120 bin megavata çıkaracağız. İklim krizinin en yoğun hissedildiği ülkelerdeniz. İklim Kanunu Meclis'e sunulacak.

Su kaynaklarımızın etkin kullanımı için su verimliliği seferberliği ilan ettik. Her 11 Kasım'da milyonlarca fidanı toprakla buluşturuyoruz. Tüm bu gayretlerin ekonomik maliyeti yüksektir. Gelecek nesiller için adil, sürdürülebilir bir dünya için Gelecek Paketi'ni kabul ettik. 2026 BM İklim Değişikliği 31. Taraflar Konferansı'na ev sahipliği yapmak için adaylığımızı açıkladık, adaylığımıza destek veren ülkelere teşekkür ediyoruz."

tabii 2yaşında!

Daha anlatacak çok hikâyemiz var.

tabii

Beyaz Kıta'da bilim

Türkiye, dünyanın en soğuk kıtasında kurduğu bilim istasyonu, buzulların sırlarını çözmeye çalışıyor. Antarktika'nın kısa ama önemli tarihini anlatıyoruz.

Dünyanın en büyük çölü hangisidir? Akla gelen ilk ve en kolay seçenektan başlayalım, hayır! Cevap, Büyük Sahra Çölü değil. Büyük Sahra Çölü, 9 milyon kilometrekare büyüklüğüyle evet son derece heybetli ama en büyük çölü değil. Sahra Çölü, dünyanın en büyük "sıcak" çölü. Cevabın artık biraz daha "kurnazlık" içerdiğini anladınız. Belki de cevap Bolivya'daki Salar de Uyuni Gölü'dür? Bir göl aynı zamanda bir çöl olabilir mi? Evet olabilir, Salar de Uyuni Gölü kurduğu için 11 bin kilometrekarelik alanıyla dünyanın en büyük çölllerinden; lakin tuz çölllerinden bir tanesi hâline dönüştü. Sizlere detay bir bilgi de verelim: Salar de Uyuni'nin yüzeyi o kadar düz ki gökyüzündeki uydular altimetrelerinin yani rakımlarının kalibrasyonu için bu çölü kullanıyorlar.

Yeni bir cevap düşünelim: Sınırlarını Peru ve Şili'nin paylaştığı Atacama Çölü. On beş milyon yıldır gezegenimizde yer alan Atacama Çölü dünyanın en kurak yeri olsa da en büyüğü değil; ilginç olan bu çölün etrafında ve hatta sınırları içerisinde bir milyona yakın insanın yaşaması. Moğolistan ile Çin arasında yer alan, vaktinde İpek Yolu'nun da üzerinde olan aşılması meşakkatli Gobi Çölü veya TRT ekranlarında hâlâ izlediğimiz spagetti westernlerin çekildiği İspanya'daki Tabernas Çölü de maalesef doğru cevaplar değil. Doğru cevabı bulmak için sıkıca giyinmek, yanımıza ölçüm cihazlarımızı alarak dünyanın en büyük çölü olan Antarktika'ya gitmek gerekiyor. Güney Okyanusu ile çevrili Antarktika kıtası Güney Yarımküre'nin en güneyinde yer alıyor ve toprakları resmî olarak hiçbir ülkeye ait değil. Dile kolay 14 milyon

kilometrekarelik bir yüzey alanına sahip olan, ilginç şekilde yerel saati bulunmayan yani bir anlamda hiçbir zaman dilimine ait olmayan Antarktika Kıtası'nın yüzde 98'i buz ile kaplı. Kıtada bazı bölgeler yılda sadece 50 mm kadar yağış alıyor, bu miktar Sahra Çölü'nün bazı noktalarında 100 mm. Antarktika Çölü, yeryüzünün en kuru noktalarını içinde barındırıyor. Evet, çölde kar ve buz neredeyse hiç erimiyor ama yerin yüzeyi kupkuru. Antarktika'da yer alan ve kıtanın sadece yüzde 0.03'ünü kaplayan "Dry Valleys - Kuru Vadiler"e 2 milyon yıldan fazladır yağmur yağmıyor ve gezegendeki en kuru yerler arasında yer alıyor. Antarktika bugün Türkiye de dâhil olmak üzere 56 ülkenin bilim istasyonuna ve bin 300'den fazla bilim insanına kollarını açmış durumda. Ülkemiz araştırma istasyonunu 2019 yılında kurmuş olsa da Beyaz Kıta

2020 yılında TRT'nin de katıldığı bilimsel keşif gezisinin anlatıldığı "Gezeğenin Kara Kutusu: Antarktika" belgeseli TRT 1 ve TRT Belgesel'de yayınlanmıştır

Ülkemizce düzenlenen 4. Ulusal Antarktika Seferi'yle birlikte bilim istasyonumuzun kurulumu başladı. Bu ekibe TRT personelleri de katıldı ve TRT Belgesel'de "Gezeğenin Kara Kutusu: Antarktika" ismiyle bir belgesel hayata geçirildi. Bu belgeseli, TRT Belgesel YouTube kanalı ve 'tabii' platformundan izleyebilirsiniz.

ile "muhabbet" 1967 yılında başlıyor. Şubat ayının sonlarında dokuzuncusu gerçekleşen Ulusal Antarktika Bilim Seferi faaliyetlerine devam ederken biz de bu soğuk kıtaya, yazımızla "ayak" basalım ve hikâyesini sizlerle paylaşalım.

Önce keşif, sonra bilim

Dünya tarihinde binlerce yıllık medeniyetler kurulur, genişler savaşır, keşfeder, icat eder ve yıkılırken tüm bu keşmekeşte Antarktika, uzun yıllar boyunca sessiz yolculuğuna devam etti. İnsanlık zaman içinde karadan ayrıldı ve yaptığı büyük gemilerle okyanusları yavaş yavaş aşmaya, bu büyük su çölünde keşifler yapmaya başladı.

Serbest dalış dünya rekortmeni millî sporcu Şahika Ercümen, Ulusal Antarktika Türk Bilimsel Araştırma Kampı'nın açılışı dolayısıyla Antarktika'da özel dalış yaptı

Keşifler yapıldıkça yeni icatlar ortaya çıktı ve denizin kaynakları keşfedildi. Balinalar, etiyle ve derisiyle kuşkusuz ki önemliydi ama bu ikisinden daha önemli bir kaynağa sahipti: Balina Yağı. Petrolün kullanımından önce balina yağı, sanayi çağının neredeyse her alanında ana kullanım maddesiydi. Bir anlamda, ekonomi demek sanayi demek, sanayi de balina yağı demekti. Ev, araba ve araç aydınlatmalarında kullanılıyordu, böylece fabrikaların gece de üretim yapmasını mümkün kılıyordu. Makinelerin sürekli çalışması için yağlanması gerekiyordu, bu amaçla fayda sağlıyordu. Balina yağından, gliserin üretiliyordu bu da savaşlarda mermiden, bombaya ve dinamite kadar savaş sanayini sırtlıyordu.

Balina avcılığı, 1986'da yasaklanana kadar dünya ekonomisinin önemli bir parçası olmaya devam etti. Bu süreç okyanuslardaki balinaları neredeyse tükenme noktasına getirdi. Antarktika, balina peşinden koşulurken fark edilse de kolay keşfedilmemişti. İngiliz Kaptan James Cook, "Resolution" ve "Adventure" gemileriyle Antarktika'ya ulaşan ilk kişi olmasa da kıtanın varlığını kanıtlayarak ilk büyük keşfini gerçekleştirdi. Dünyada Güney Kutup Dairesi'ni geçen ilk insan olan Cook, büyük buzul parçalarını gören de ilk kişiydi. Rus ve İngiliz gemiciler Antarktika'nın etrafındaki alanlarda fok ve balina avcılığı yapmaya başladı. İngiliz denizci James Clark Ross, "Erebus" ve

Penguenler, bilim insanlarının adadaki yakın arkadaşları hâline geliyor

Prof. Dr. Atok Karaali'nin çalışmaları, onun isminin kıtada kalıcı hâle gelmesini sağladı. 1968 yılında Antarktika Yer İsimleri Danışma Kurulu, Marie Byrd Toprakları'nda bulunan Matikonis Tepesi'nin 9 kilometre doğusundaki bir grup kayalığa, "Karaali Kayalıkları" adını verdi.

"Terror" gemileriyle 1839'da Antarktika'nın "topraklarına" ayak basan ilk denizci olarak: Ross Denizi, Ross Buz Sahanlığı ve Erebus ve Terror volkanlarını keşfetti. Norveçli Roald Amundsen, Güney Kutbu'na ulaşan ilk insan oldu. Rakibi Robert Falcon Scott ise dönüş yolunda ekibiyle birlikte hayatını kaybetti.

Bilimsel çaba

Antarktika'daki ilk keşiflerin sebepleri ekonomik olsa da bazı cesur bilim insanları, "bilim subayı" adıyla keşif gemilerine bindiler ve buzlu kıtada araştırma çalışmaları gerçekleştirdiler. Charles Wilkes ve Dumont d'Urville, kıyı şeritlerini haritalandırarak Antarktika'nın gerçek bir kıta olduğunu kanıtladı. Yirminci

yüzyılın başında Robert Falcon Scott ve Ernest Shackleton, jeoloji ve meteoroloji çalışmaları yaptı. Shackleton, 1909'da ilk kez Güney Manyetik Kutbu'na ulaştı, keşfetti ve buz örnekleri topladı. Richard E. Byrd, Antarktika'yı ilk kez uçakla görüntüleyen kişi oldu. Soğuk Savaş'ın kapıyı çalmasıyla birlikte iki ülkenin rekabeti, Antarktika'ya da ulaştı. İlk kalıcı bilim istasyonları 1950'li yılların başında ABD ve Rusya tarafından inşa edildi. Buz çekirdekleri incelenerek iklim tarihi üzerine önemli veriler toplandı. Rusların kurduğu Vostok İstasyonu'nda ölçülen -89,2°C, Dünya'nın en düşük sıcaklığı olarak kaydedildi. Antarktika'da 1959 yılında tüm ülkelerin imzaladığı

anlaşmayla Beyaz Kıta'nın toprakları sadece bilimsel ve barışçıl amaçlar için kullanılacaktı. Küresel ısınma sonucu delinmesiyle gündeme gelen ozon tabakası 1985'te Antarktika'da keşfedildi. NASA bilim insanları uydu verilerini kullanarak tabakanın tüm Antarktika kıtasını da kapsadığını doğruladı. Bilim insanları ve politikacıların çabalarıyla Montreal Protokolü (1987) imzalandı.

İlk Türk bilim insanı

"Dünyanın neresine giderseniz gidin, mutlaka bir Türk ile karşılaşsınız" sözünü mutlaka duymuşsunuzdur. Nitekim, hayatın doğal akışı içinde bilim insanlarımız da Antarktika'da bilimsel kapıların

Liderliğini Prof. Dr. Hasan Hakan Yavaşoğlu'nun (solda) yaptığı ekip Türk Bilimsel Araştırma Kampı'nda araştırmalar esnasında

Antarktika hakkında on ilginç bilgi

- Antarktika milyonlarca yıl önce tropikal bir iklime sahipmiş ve burada dinazorlar yaşamış. Kitanın buz tabakasının altında pek çok dinazor kalıntısı var.
- Filmlerden “kutup” gördüğümüz yerde kutup ayısı olacağını düşünsek de aslında basit bir fark var: Kutup Ayıları Kuzey Kutbu’nda, Penguenler Güney Kutbu’nda yaşıyorlar. Antarktika’da 12 milyondan fazla imparator penguen yaşıyor
- NASA, Antarktika’nın Mars benzeri koşulları nedeniyle ileri astronot eğitimlerinin bazılarını burada gerçekleştiriyor.
- Antarktika’daki aşırı düşük sıcaklıklar, hava moleküllerini o kadar yoğunlaştırır ki ses dalgaları zayıflar ve yutulur. Bağırmanız bile sesiniz neredeyse duyulmaz.
- Antarktika’da doğal olarak yetişen hiçbir ağaç veya çalı yoktur, sadece yosun ve likenler bulunur.
- Kitanın üzerindeki buz tabakası, Dünya’daki tatlı suyun yaklaşık yüzde 70’ini barındırır.
- Buz tabakasının altında Alpler kadar yüksek olan Gamburtsev Dağları bulunur.
- Kıtada “Blood Falls” ismi verilen nehir, içindeki demir oksitli suyun oksitlenmesi nedeniyle neredeyse sürekli kan kırmızısı renginde akar.
- Rusya’nın Vostok İstasyonu’nun altında yer alan Vostok Gölü, 4 kilometre buz tabakasının altında yer alır ve milyonlarca yıldır izole olmuş bir ekosistem barındırabilir. Araştırmalar devam eden gölde, antik mikroorganizmalar hatta antik virüslerin bile olabileceği düşünülüyor.
- Kıta, hiçbir ülkenin toprağı olarak kabul edilmiyor ama Antarktika’da toprak iddia eden yedi egemen devlet var: Arjantin, Avustralya, Şili, Fransa, Yeni Zelanda, Norveç ve İngiltere.

açılmasından sonra boy göstermeye başladı. Bu isimlerin öncüsü ise Beyaz Kıta’nın sınırları içerisinde ismi sonsuza kadar kayıtlı olacak fizikçi Prof. Dr. Atok Karaali. Prof. Dr. Atok Karaali, Türkiye’den Antarktika’ya giden ve orada bilimsel araştırmalarda bulunan ilk Türk bilim insanı. 1968 yılında iyonosfer fiziğı alanında uzman olarak Stanford Üniversitesi adına

Petrolün keşfinden önce balina yağı sanayi çağının ana ham maddeleri arasındaydı

Prof. Dr. Hasan Hakan Yavaşoğlu’nun başında bulunduğu 9. Ulusal Antarktika Bilim Ekibi, Türk Bilimsel Araştırma Kampı’na ulaştı. Sonrasında 20 kişilik bilim ekibi, Türk bayrağını göndere çekerek, İstiklal Marşı’nı okudu. Ekibe depremsellığı daha iyi gözlemleyebilmek ve anlayabilmek için AFAD’dan bir ekip de katıldı.

kıtaya gönderildi. Burada zor şartlarda bir yıl kalan Prof. Dr. Karaali, bölgede iyonosfer araştırmaları yaparak Dünya’nın manyetik alanının ve atmosferin üst katmanlarının nasıl etkilendiğini anlamaya yönelik önemli gözlemler gerçekleştirdi. Çalışmaları, küresel iletişim ve radyo dalgalarının yayılımı üzerine önemli bilgiler sağladı. Karaali, ayrıca gözlem cihazlarının işletilmesi, üslerin ısıtılması ve su temini için yeni jeneratörlerin denenmesi gibi teknik görevleri de başarıyla yürüttü. Prof. Dr. Atok Karaali, Antarktika’dan döndükten sonra başta TÜBİTAK olmak üzere bilimsel organizasyonlarda çalışmalarına devam etti. Değerli araştırmacımız, 2005 yılında vefat ederek aramızdan ayrıldı. Antarktika’da çalışmalar yapan başarılı bir diğer bilim insanımız ise Prof. Dr. Umrın Savaş İnan. Prof. İnan’ın üst atmosfer

ile ilgili yaptığı çalışmalardan dolayı Antarktika’nın Viktorya bölgesindeki bir tepeye soyadına atfen “İnan Tepeleri” ismi verildi.

Yüzde 100 yerli sefer

Ülkemiz 70’li yıllarda Beyaz Kıta ile tanıştı, 1995 yılında Antarktika Antlaşması’na taraf oldu ve 2017’den itibaren kıtada bilimsel çalışmalar gerçekleştirmek için girişimlerde bulunmaya başladı. Akademisyenlerimiz 2000’li yıllardan bu yana, Bulgaristan, Japonya ve Ukrayna’dan bilim insanlarıyla iş birliğiyle Antarktika’da bilimsel çalışmaları zaten yürütüyordu. Bu konuda tam bir dışa bağıllık olmasa da ilk amaç tamamen ülkemizden bilim insanlarıyla bunu gerçekleştirmektir. Çeşitli üniversitelerimizden dâhil edilen ilk Türk bilim heyeti, 2016 yılında Ukrayna Antarktika Araştırma Merkezi ile iş birliği hâlinde Antarktika’ya bilimsel sefer gerçekleştirdi. Aynı yıl, TÜBİTAK, Antarktika Bilimsel Araştırmalar Komitesi (SCAR) ortak üyeliğine kabul edildi. Antarktika’da kendi bilimsel üssümüzü yapma çalışmalarımız ise Cumhurbaşkanlığı himayelerinde 2017’de Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının liderliğinde gerçekleşti. “Ulusal Kutup Bilim Programı”yla birlikte 7 Mart 2019’da geçici bilim üssümüz kuruldu, bir yıl sonra gerçekleşen 4. Ulusal Antarktika Seferi’yle birlikte bilimsel çalışmalar başladı. Bu ekibe TRT personeli de katıldı ve TRT Belgesel’de “Gezegenin Kara Kutusu: Antarktika” ismiyle bir belgesel hayata geçirildi. Bu belgeseli TRT Belgesel YouTube kanalı ve ‘tabii’ platformlarından izleyebilirsiniz.

Rusların kurduğu Vostok İstasyonu'nda ölçülen -89,2°C, Dünya'nın en düşük sıcaklığı olarak kaydedildi

Dünya'daki tatlı suyun yüzde 70'i Antarktika'da bulunuyor

Türk Bilim İnsanları Horseshoe Adası'na giderek buradaki Türk Bilimsel Araştırma Kampı'nda çalışmalara başladı. Başkanlığını Prof. Dr. Hasan Hakan Yavaşoğlu'nun yaptığı ekip, sert fırtına ve kar yağışlı hava koşullarında çalışmalara başlamak için botlarla Türk Bilimsel Araştırma Kampı'na ulaştı. Sonrasında, 20 kişilik bilim ekibi, Türk bayrağını göndere çekerek, İstiklal Marşı'nı okudu. Ekibe, depremselliği daha iyi gözlemleyebilmek ve anlayabilmek için AFAD'dan bir ekip de katıldı. Bilim İstasyonumuzda yer alan meteoroloji istasyonu, uydu istasyonu, küresel güneşlenme İstasyonu gibi istasyonlarla çeşitli parametreler ölçülerek veriler toplandı. Türk bilim insanlarının adadaki kütle kaybı ve buzul dinamikleri, deniz ekosistemleri, jeoloji ile biyoçeşitlilik konusundaki araştırmaları da devam ediyor. Türkiye'nin Antarktika'daki bilimsel varlığını artırmak için bazı temel hedefler belirlendi. İlk hedef, Antarktika Anlaşması'nda danışman ülke statüsü kazanarak, kıtanın geleceğine yönelik kararlarda söz sahibi olmak. İkinci hedef ise Türk Antarktika Araştırma İstasyonu'nu kalıcı hâle getirmek ve dünyadan önemli bilim insanlarının, Antarktika'daki araştırmalarını ülkemizin istasyonlarını kullanarak, ortak çalışmayla gerçekleşmesini sağlamak.

Fotoğrafta gördüğünüz yer buzla kaplı ama aynı zamanda yeryüzündeki en kuru nokta "Dry Valleys"

**YOLCULUĞUMUZ
DEVAM EDİYOR**

TRTDEUTSCH

DIE DIGITALE PLATTFORM FÜR GLOBALE BERICHTE AUS POLITIK,
WIRTSCHAFT UND KULTUR.

Kahraman babalar

Koruyucu ellerin sahibi, dert ortağı, sarsılmaz güç, ilham kaynağı, dokunulmaz kılan, cesaretli bir duruşun simgesi, sevgi, fedakârlık, merhamet kaynağı babaların günü kutlu olsun. Haziran ayının üçüncü pazar günü kutladığımız Babalar Günü, TRT yayınlarında da unutulmadı.

Bir deneyin içinde olduğumuzu varsayalım. Bir araya topladığımız milyonlarca kişiye, siz de bu kalabalığın içindeyken, “Kahramanınız kim?”

sorusunu sorarak aynı anda cevap isteyelim. Sizce en yüksek tondan duyduğunuz yanıt ne olurdu?

Şüphesiz: “Babam!”

Babaların fiziksel özellikleri değildir onları kahraman yapan. Güven duygusunun

vücut bulmuş hâlleri, sıcak bir yuvanın koruyucu askerleridir onlar. Adımları yavaşlasa da, artık sizi tavana kadar atıp tutamasalar da önemsizdir bu durum; onun varlığıdır sizi siz yapan. Sadece bir doğum gerçekleşti diye “baba” olurlar sanırsanız yanılırsınız; bir rol model, bir sığınak, bir yaşam öğretmeni olacakları içindir onlara verilen bu isim. Peki, her birimizin hatıralarında önemli bir yer teşkil eden bu özel insanlara ithaf edilen Babalar Günü’nün hayatlarımıza nasıl girdiğini

biliyor muyuz?

Özel bir gün isteği

Babalar Günü’nün ortaya çıkışı 20. yüzyılın başlarına dayanıyor. Genel olarak bilinen hikâyesi şöyle; 1909 yılında, Washington eyaletinde yaşayan Sonora Smart Dodd, Anneler Günü’nden ilham alarak kendisi için çok özel bir adam olan babasına da armağan vermek ister. Annesini erken kaybeden Sonora’nın babası iç savaş gazisi William Jackson Smart, altı çocuğunu tek başına büyüttü. Genç

TRT, Babalar Günü'nü kutlayarak ekranını bugüne özel içerikleriyle süslüyor. TRT'nin televizyon ve radyo kanallarında yer alan yapımlar, babalarımızın değerini bir kez daha hatırlatıyor.

kadın, babasının fedakârlığını ve emeğini anmak için bir gün belirlemeye karar verir. Bu fikrini kilise ve yerel yetkililerle paylaşan Dodd, gayet olumlu tepkiler alır. Böylece, 19 Haziran 1910 tarihinde Spokane Washington'da ilk Babalar Günü kutlaması yapılır. Başlangıçta sadece yerel bir etkinlik olan Babalar Günü, yıllar içinde ABD ve dünya genelinde yaygınlaşır. Ancak resmîyet kazanması 1966 yılını bulur. Dönemin ABD Başkanı Lyndon B. Johnson, haziran ayının üçüncü pazar gününü Babalar Günü ilan eder. Ancak resmî tatil olarak kabul edilmesi uzun sürecektir. Ta ki ABD'de Başkan Richard Nixon, 1972

yılında Babalar Günü'nü resmî tatil ilan edene kadar. Türkiye'de ise Babalar Günü 1980'li yıllardan itibaren daha yaygın olarak kutlanmaya başlanır.

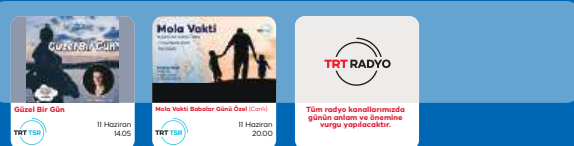
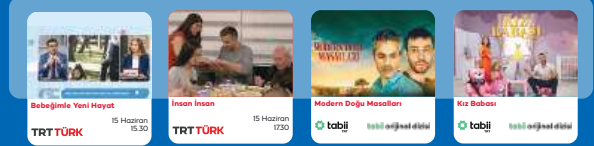
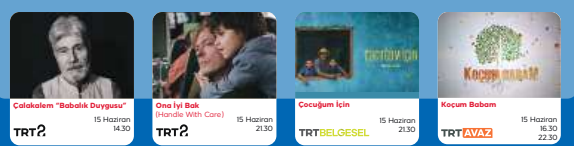
Dünyada nasıl kutlanıyor?

Baba olmak kuşkusuz hem kalbi genişleten hem de kişiyi daha güçlü yapan derin bir sevgi ve sorumluluk yolculuğu. Bazen zor ama her anı özel, her zamanı eşsiz... Dolayısıyla babalar da hak ettikleri özel bir günle taçlanmalı. Her ülkede aynı zamanda kutlanmasa da her kültür kendi geleneklerini bu güzel an için oluşturmuş gözüküyor. Mesela Tayland'da Babalar Günü, ülkenin "babası" saydıkları eski kralın doğum günü olan 5 Aralık'ta kutlanıyor. Taylandlılar o gün sarı renklerde giyiniyor ve Kral Bhumibol Adulyadej'i anmak için mumlar yakıyor. Fransa'da yerel belediyelerin aday gösterdiği babalara ödül veriliyor. Paraguay'da babalar için geleneksel yemeklerin yer aldığı piknikler düzenleniyor. Japonya'da ise babaları kutlamak için gurme yemeklerle birlikte özel içecekler içiliyor.

Nerede yaşanırsa yaşansın, maddi

olanaklardan, coğrafi koşullardan, bedensel ve beyinsel güçten bağımsız olarak 'baba varlığı'nın yeri hiç değişmez. Bir baba ile çocuk arasında kurulan bağ, çocukların kendilerini değerli ve sevilen hissetmelerini sağlar. Bu bağ, hayat boyu süren bir destek ve dayanışma ağı olur. İşte bu yüzdendir; ebediyete intikal eden babaların bıraktığı acının büyüklüğü. Yanı başımızda olanlar kadar her daim kalbimizde nefes alanlardır onlar. Her düşünp kalkışımızda elimizi tutan, her başarımızda gözleri parlayan, her savruluşumuzda bazen varlıklarıyla bazen de bıraktıklarıyla yoldaş olan babalar... Bu ay her şeyin tamircisi, televizyon koltuğunun sahibi, biten harçlıkların tamamlayıcısı, sırtımızın dayanağı, çatık kaşların ardındaki o merhametli bakışın sahibi adamların gününü kutluyoruz. Baba olanların, olacakların ve kendini böyle hissedendenlerin gününü kutlayarak ekranını bugüne özel içerikleriyle süslüyor. TRT'nin televizyon ve radyo kanallarında yer alan yapımlar, babalarımızın değerini bir kez daha hatırlatıyor.

TRT 15 HAZİRAN BABALAR GÜNÜ ÖZEL İÇERİKLERİ

BÖLGE	GÖNDERİ	Her Gün
TRT ANTALYA	10:05	11:00
TRT BURSA	10:05	11:00
TRT ERZURUM	10:05	11:00
TRT GAZİPASHA	10:05	11:00
TRT TRAKIA	10:05	11:00

İlham veren hikâyeler

Bu yıl yedinci kez gerçekleştirilecek TRT World Citizen “Humanitarian Film Festival” için geri sayım başladı. 10 Haziran’da başvuru süreci tamamlanan festival; küresel insani sorunlara ışık tutarken yine savaş, çatışma, kadın hakları, göçmen krizi, iklim değişikliği ve çevre kirliliği, açlık, kıtlık, evsizlik ve yoksulluk gibi önemli konulara odaklanacak.

Fransız Yeni Dalgası’nın en etkili isimlerinden biri olan yönetmen, senarist ve sinema eleştirmeni “Fotoğraf gerçektir, sinema ise saniyede yirmi dört kere gerçektir” derken yedinci sanatın gücünü de özetlemişti aslında. Bir çocuğun gözünden süzülen yaş, bir annenin sessiz feryadı ya da sevgi dolu bir bakışı anlatmak için ortak bir dile gerek duymaz sinema. Sinemanın evrensel dili, kelimelerin

ötesine geçer. Tıpkı müzik gibi, tıpkı resim gibi... Charlie Chaplin’in sessiz sinemadaki efsaneleşmiş karakteri “Şarlo”nun, tek bir kelime etmeden milyonların kalbini fethetmesi bunun en çarpıcı kanıtı değil midir? Sinema duygudur zira; yüreklere dokunur. Yalnızca anlatmaz, hissettirir... Kameranın açısı, ışığın dansı, müziğin kalp atışı... İşte hepsi bir araya geldiği anda coğrafyalar silinir, kültürel sınırlar yok olur. Üstelik etkisi öyle büyüktür ki tüm sanatların

ötesinde bir iz bırakır insanoğlunun üzerinde. İsveçli oyun yazarı ve film yönetmeni Ingmar Bergman’ın söylediği gibi “Hiçbir sanat, sinema kadar vicdanımıza dokunup, doğrudan duygularımıza, ruhumuzun karanlık odalarının derinlerine inemez.” Kurgu değildir sinemanın anlattığı her zaman. Sırf eğlendirme, vakit geçirme değildir gayesi. Bazen anlatılamayana anlatır, bazen görülmeyeni... Kimi vakit mazlumun sesi olur kimi vakit yalnızlığın yoldaşı...

Ön elemenden geçen finalistler sektörün önde gelen isimleriyle atölye çalışmalarına katılma fırsatı yakalıyor. Geçtiğimiz yıl Olgun Şimşek de oyunculuk atölyesi gerçekleştirmişti

Maalesef savaşın, katliamların, her türlü yıkım ve felaketin gölgesinde dönen bir dünyada yaşıyoruz. Sinemanın derinlikli anlatısına fazlasıyla ihtiyaç duyduğumuz böyle bir dönemde insana vicdan vizöründen bakabilen yapımlara olan ihtiyacımız da günbegün artıyor.

Aşkın tutkusuna kadar savaşın yıkıcılığı da yer bulabilir bir sinema filmi. İşin ilginç yanı dünyanın neresinde olursanız olun, hangi dili konuşursanız konuşun aynı yoğunlukta yaşamamız mümkündür sinemanın verdiği duyguyu. Sizi gerçekliğin tam ortasına çekiverir. Birinin hikâyesi olmaktan çıkar anlatıyor; herkesin ortak hikâyesi olur. İnsana dair ne varsa sinemanın kendine has metotlarıyla izleyiciyle buluşur.

Cesur yürekli insanların peşinden

Bir yaygın kurum olmanın çok ötesinde bir misyonla kültürel mirasa sahip çıkan ve onu geleceğe taşıyan TRT, kuşkusuz sinemanın evrensel gücünün bilinciyle sinemaya verdiği destekle de hep öncü oldu bugüne dek. Yayıncılık ve sosyal sorumluluk bilincini bir arada tutarak attığı her adımda,

gerçekleştirdiği her projede insanı ve vicdanı merkeze aldı. İnsana odaklanan her adımın, umut verip güçlendirdiği inancıyla uluslararası tüm platformlardaki varlığını da barış ve adalet üzerine inşa etti.

2017 yılında dünyada "pozitif değişime ilham olmak" hedefiyle yola çıkan ve insani yardım çalışmalarına medya penceresinden katkı sunmayı amaçlayan TRT World Citizen ile de dünyaya iyilik yayan cesur yürekli insanların peşinden gitmeye ve onların seslerini duyurmaya devam ediyor TRT. Uluslararası bir organizasyonla, yeryüzünün dört bir yanından, insana ve insanlığa hizmet eden, zulme rıza göstermeyerek bu haklı tavrı küresel çapta duyurma yolunda mücadele

gösteren, alanında çeşitli başarılarla imza atan pek çok gizli kahramanı ve onların toplumsal dönüşüme ilham veren hikâyelerini dünya ile buluşturuyor.

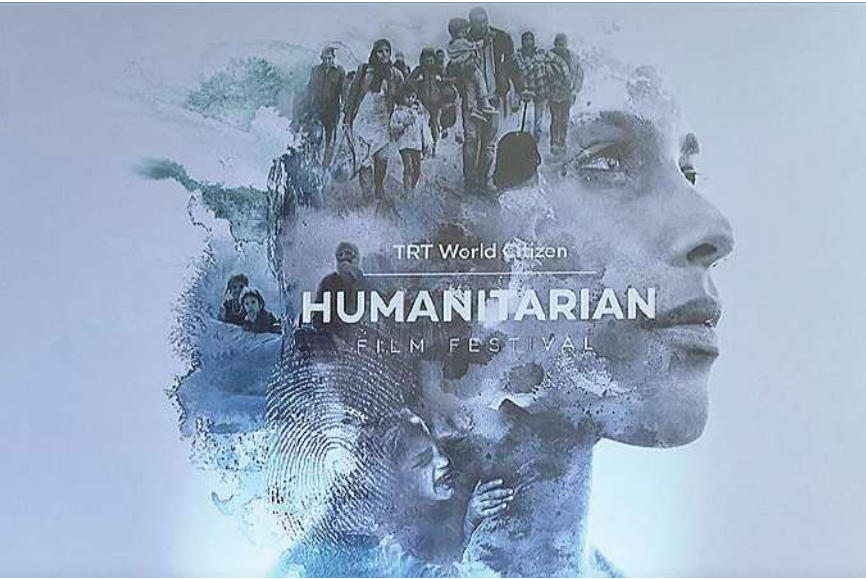
Vicdan vizöründen bakabilmek

Bu çaba ve gayenin en önemli ürünlerinden biri olan ve film yapımcılarına insani meseleleri, kendilerine has bir bakış açısıyla ele almaları için önemli bir platform sağlayan TRT World Citizen "Humanitarian Film Festival" bu yıl yedinci kez hayata geçiriliyor. Maalesef savaşın, katliamların, her türlü yıkım ve felaketin gölgesinde dönen bir dünyada yaşıyoruz. Sinemanın derinlikli anlatısına fazlasıyla ihtiyaç duyduğumuz

TRT Genel Müdürü Prof. Dr. Mehmet Zahid Sobacı

TRT'nin insan odaklı yayıncılık politikasının en anlamlı yansımalarından biri olan "Humanitarian Film Festival", kritik bir süreçten geçen günümüz dünyasında, acı ve çaresizlik içindeki milyonlarca insana, sanatın gücüyle dikkat çekiyor.

böyle bir dönemde insana vicdan vizöründen bakabilen yapımlara olan ihtiyacımız da günbegün artıyor. İşte TRT'nin insan odaklı yayıncılık politikasının en anlamlı yansımalarından biri olan festival, kritik bir süreçten geçen günümüz dünyasında, acı ve çaresizlik içindeki milyonlarca insana, sanatın gücüyle dikkat çekiyor. Küresel insani sorunlara ışık tutan festival, yine merkezine insani olarak savaş, çatışma, kadın hakları, göçmen krizi, iklim değişikliği ve çevre kirliliği, açlık, kıtlık, evsizlik ve yoksulluk gibi önemli konulara odaklanıyor. Kadrajın dışına itilenlere sahip çıkıyor.

10 Haziran'da başvuru tarihi sona eren festival, kısa filmlerin öne çıkmasına vesile olurken yönetmenlere, genç sinemacılara, üniversite öğrencilerine ve yeni hikâye anlatıcılarına özgün bakış açılarını sinema aracılığıyla ifade etme imkânı da sağlıyor. Festival kapsamında her yıl olduğu gibi yine dünyanın dört bir yanından gelecek yapımcılar konuk edilerek; eserleri izleyiciyle buluşturulacak. Ön elemenden geçen finalistler ise sektörün önde gelen isimleriyle gerçekleştirilecek atölye çalışmalarına katılma fırsatı yakalayacak. Festivalin sonunda gerçekleşecek ödül töreninde

ise, ilk üç filmin yapımcılarına ve TRT Özel Ödülü'nü kazanan yapımcılara ödülleri takdim edilecek. Festival kapsamında bu birincilik ödülü 10 bin dolar, ikincilik ödülü 7 bin 500 dolar ve üçüncülük ödülü 5 bin dolar olarak belirlendi.

Büyüdükçe sesi de gürleşiyor

İnsani Film Festivali, 2018 yılında çevrim içi bir film yarışması olarak başladı. Önceki yıllarda, film yarışması TRT World Citizen'in yıllık imza kampanyasına dayalı belirli bir insani konuya odaklanmıştı. Topluma hizmet etmede çığır açan çalışmalarıyla küresel insani yardım çalışanlarını onurlandıran TRT World Citizen Ödülleri ile birlikte düzenlenen festival ilk yılında, TRT World Citizen'in Avrupa'daki genç mültecilerin kaçırılmasıyla ilgili devam eden insani krizi vurgulamayı amaçlayan "Ben Çocuk Değil miyim?" kampanyasının bir parçası olarak başladı. Bu çocukların içinde bulundukları zor duruma ve acı çekmelerine yol açan trajik koşullara değinildi.

Festivalin ikinci yılı, kadınların çatışma bölgelerindeki durumlarını vurgulayan TRT World Citizen'in "Savaşın Kadınları" kampanyası kapsamında düzenlendi. Savaşta kadınlar sıklıkla sistematik şiddet ve baskının kurbanı oluyorlar, ancak aynı zamanda barış sürecine önemli katkılarda bulunuyorlar ve savaştan sonra toplumu yeniden inşa etmede liderler olarak görev alıyorlar. Kazanan filmler bu kadınların anlatılarını ve hayatlarını vurguladı. Pandemi sırasında festivale kısa bir ara verildi, ancak 2020 ve 2021'de başvuruları alınmaya devam etti. 2022'de ise festival, önde gelen uluslararası film festivalleri arasına katılmak için büyük bir adım attı ve resmî olarak canlı bir etkinliğe dönüştü.

İstanbul'da, Taksim'deki Grand Pera Sineması'nda düzenlenen iki günlük etkinliğe 2020 ve 2021' yılının finalistleri toplu olarak katıldı. Film gösterimleri, film yapımcılarımızla panel tartışmaları ve film endüstrisi profesyonelleriyle usta sınıfları içeren etkinlik büyük bir başarıydı ve İnsani Film Festivali'nin kaçırılmaması gereken uluslararası bir film etkinliği olarak statüsünü pekiştirdi. 2020 ve 2021'de festivalin odak noktası, güncel küresel insani sorunları araştırmak üzere genişletildi. Festivalin kazananları, çoğu zaman görülmeyen ve duyulmayan kişilerin hayatlarını temsil eden, hikâyelerini paylaşan ve seslerini ve anlatılarını yükseltmek için bir platform sağlayan filmlerdi.

Bu sadece bir festival değil, bir deneyim!

2023 yılında festivale olan ilgi daha da arttı. Tüm başvurular; yönetmenler, yapımcılar, film eleştirmenleri ve oyuncular da dahil olmak üzere uluslararası film endüstrisinden seçkin bir jüri paneli tarafından incelendi. Kazananlar iki turluk değerlendirmede seçildi. Festivalde yarı finale kalan filmlerin gösterimlerini gerçekleştirdi ve yönetmenlerin çoğu etkinliğe katılmak üzere

Festival pek çok insani soruna sanatın gücüyle dikkat çekiyor

İstanbul'a geldi. Jüri üyelerinin film yapımı üzerine paneller düzenlediği festivalde sektörün önemli isimlerinin yer aldığı atölyeler gerçekleştirildi. Festivalde ayrıca önceki yıllardan farklı olarak 2 özel ödül kategorisi daha yer aldı: İklim Farkındalığı

Ödülü ve Jüri Özel Ödülü. Başkanlığını "Tabutta Rövaşata" ve "Nokta" gibi ödüllü filmlerin yönetmeni Derviş Zaim'in üstlendiği jüride İsmâel Ferroukhi, Suat Köçer, Vuslat Saraçoğlu ve Reshad Strik gibi önemli isimler yer aldı. Birincilik ödülünü "Branka" adlı filmle Macaristan'dan Ákos K. Kovács, ikincilik ödülünü "Split Ends" ile İran'dan Alireza Kazemipour, üçüncülük ödülünü "Displaced" ile Kosova'dan Samir Karahoda alırken; İklim Farkındalığı Ödülü "The Sprayer" ile İran'dan Farnoosh Abedi'nin, TRT Özel Ödülü ise "Night" ile Filistin'den Ahmad Saleh'in oldu.

TRT Humanitarian Film Festivali, 2024'te dünyanın dört bir yanından çeşitli filmlerin yer aldığı bir başka dikkat çekici yıla tanıklık etti. Festivale başta İran, Amerika Birleşik Devletleri, Hindistan ve Türkiye olmak üzere birçok ülkeden 301 film başvuru Saraybosnalı ünlü yönetmen ve senarist Aida Begić'in başkanlığını yaptığı jüride; yönetmen ve şair Faysal Soysal, yönetmen ve yazar Abdülhamit Güler, yönetmen ve senarist Darin J. Sallam ve oyuncu Pelin Karahan yer aldı. "En İyi Film" kategorisinde birinciliğe "The Strange Case Of The Human Cannonball" adlı filmle Ekvador'dan Roberto Valencia, ikinciliğe "Murder Tongue" adlı yapımla Pakistan'dan Ali Sohail Jaura ve üçüncülüğe "Talk To Me" filmiyle Japonya'dan Jimmy Ming Shum değer görüldü.

Türkü topla benim için!

Acıdan ve hüzünden doğan, Yemen'den Çanakkale'ye uzanan türküler, yalnızca ezgi değil bir milletin hafızası... Türküleri Anadolu'nun dört bir yanından derleyerek kültürel mirasımızı koruyan TRT, Muzaffer Sarısözen'le başlayan yolculukta binlerce ezgiyi kayıt altına aldı. Bugün 10 bin ezgiyi aşan bu hazinenin nasıl oluştuğunu, TRT Erzurum Radyosu Prodüktörü İsmail Bingöl anlattı.

Bazı sesler vardır, dağ başında terennüm edip, ovada yankılanır. Bir annenin sessiz ağıtıdır o, bir askerin iç çekişi, bir yoksulun yudumladığı tütmeğe utanan çay... O ses ne notaya sığar ne stüdyoya. Yalnızca yaşanır. Sonra bir gün biri çıkar ve o sesi aramaya koyulur. Elinde defter, koltuğunun altında bir makara, gözlerinde yüzyılların yorgunluğu... İşte o biri; Muzaffer Sarısözen'dir, onun yolundan gidenlerdir. Ve bu, yalnızca onun değil; hepimizin hikâyesidir... Anadolu kısık seslidir. Sesine kulak kesilmezse, işitilmez. Yazmaz da nitekim, hicap eder yazmaktan... Çünkü yazılması gereken her ne varsa, ilahi kelimada yazmaktadır. Anadolu, söyleyeceklerini

yazarak değil, yakarak söyler: Türkü yakarak! O yüzden onun sesi, onun nefesi toplanması gereken şeydir. Zira bir milletin sesi kürsülerden, kanun metinlerinden değil; tandır başlarında söylenen ninnilerden, harman yerinde tutulan zılgıtlardan, kabir başında ağıtlardan işitilmeli... Öyle de oldu. TRT işte tam bu noktada devreye girdi. TRT öncülüğünde, yalnızca türkü değil, bir milletin hafızası, vicdanı, suskun feryadı derlendi. Düşünün ki bir köye varıyorsunuz: Damlar buza kesmiş, yollar çamur deryası... Bir kadın, cıpcılz yanan ocağının başında durduruyor! Soğuk ona işlemiyor. Yüreği yanıyor çünkü... Bir nefes çekiyor Anadolu'dan, ciğeri köz gibi kıvılcım çakıyor. Yandıkça söylüyor, söyledikçe yakıyor. "Çanakkale içinde vurdular beni"

diyor, "Allı turnam selam götür" diyor, "Geçti dost kervanı" diyor... Sesini duyusunuz diye, TRT de orada. Mikrofonuyla Anadolu'nun yüzüne bir ayna tutuyor. Ardından fark ediliyor ki onda yalnızca ezgiler değil, kökler, kırıklar, kederler saklı. Böylece her türkünün, bir belge olduğu anlaşılıyor. Ama öyle bir belge ki; üstü notayla, altı gözyaşıyla yazılmış. Notası düşerse bir sesi eksik kalan, gözyaşı silinirse anlamı yok olan bir belge bu... İşte TRT'nin yaptığı; bu belgeleri tek tek yerinden toplamak, geleceğe miras bırakmaktır. Yalnızca ses değil; bağ, kimlik, aidiyet toplanıyordu. Şimdilerde damla damla toplanan o sesler, koca bir derya oldu. Gelin, o deryada 40 yıldır kaptanlık yapan bir isimle TRT Erzurum Radyosu prodüktörlerinden İsmail Bingöl ile tanışalım.

Türkülerin derlemesi yapılırken eserin menşei de araştırılıyordu

Anadolu'nun derinliklerinde, kimi zaman bir tandır başında, kimi zaman bir mezar taşının dibinde söylenen o kısık ama kudretli sesler, yalnızca bir melodi değil; bir milletin hüznüyle, özlemle ve dirençle yoğrulmuş hafızasıdır. İşte TRT, tam da bu sesi kaybetmemek, geçmişi bugüne ve bugünü yarına bağlayan köprüyü sağlamlaştırmak için mikrofونunu halkın yüreğine uzattı.

Okurlarımız için kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

1962 Erzurum doğumluyum; ilkokul, lise ve üniversite tahsilimi hep burada yaptım. Yalnız iki yıllık Ankara serüvenim var. Defterdarlıkta çalıştım o zamanlar. Sonra devletimizin açtığı imtihana girerek prodüktörlüğü kazandım. 1988 Mart ayından itibaren de TRT Erzurum Radyosu'nda prodüktör olarak çalışıyorum. Şiirle uğraşıyorum. Ona yakın kitap yazdım. Bazıları yayınlanmayı bekliyor.

TRT'nin tek kamu vazifesi, televizyon yayıncılığı değil. Aynı zamanda müzik alanında, sanat alanında da mesuliyetleri var. TRT, türkülerin neresinde?

Önce müzikle ilgili bireysel ilişkimi anlatayım. Ben çocukken bu işe meftun bir adamdım. Bir küçük defterim vardı. Yorganı kafama çekip orada dinlediğim türkülerin sözlerini yazmaya çalışırdım, söyledim de... Okulun korosunda bulundum bir zaman. Biz ilkokuldayken hocamızın kurduğu koroyla TRT Erzurum Radyosu'nda program da yaptık. O zaman paket yayın vardı, hem televizyon hem radyo; her ikisinde de program yapma şerefine nail oldum. Sözü türkülerle getirelim. TRT, türkülerinin neresinde diye sordunuz.

Yani eğer TRT olmasaydı, TRT bu işe önem vermeseydi, bugün türkü diye bir kavramımız olmayabilirdi. TRT bu işe ciddiyetle yaklaşmıştır. Ve türkülerimizi ele alarak yaşamasını sağlamıştır. 1988'den sonra bizi içinde olan bir yayıncı ve yapımcı olarak bunu rahatlıkla söyleyebilirim. Peki niye TRT türkülerle bu kadar önem verdi? Çünkü türküler bizim hayatımızdır. Ahmet

Hamdi Tanpınar der ki: "Türkülerin her biri bir romandır, bir hikâyedir." Türk'ün hikâyesi, türkülerde gizlidir. Eğer o türküler kulak verip dinlerseniz bugüne kadarki serüvenimizi o türkülerde rahatlıkla görebilirsiniz. Tanpınar'ın türkülerle olan yönelimi de nereden başlamıştır biliyor musunuz? Erzurum Lisesi'nde 1924 yılında öğretmenlik yapmaya başladıktan sonra türkülerle ilgili düşünceleri çok değişmiştir. Bu Anadolu'nun, ücra köşesi diyebileceğimiz memlekette türküler dinlediğinde, o günün sazlarına tanık olduğunda işte türkülerle ilgili bu sözleri söyler.

Şimdi mesela ben, Sarısözen'in derlediği bir Yemen türküsünü dinlediğim zaman, ki sözlerini hepiniz bilirsiniz: "Havada bulut yok bu ne dumandır? / Mahlede ölüm yok bu ne figandır? / Şu Yemen elleri ne de yamandır / Ah o Yemen'dir gülü çemendir." Efendim işte, "Mızıkla çalındı düğün mü sandın? / Al beyaz bayrağı gelin mi sandın? / Yemen'e gideni

gelir mi sandın?" bu sözleri duyduğumda bir başka oluyorum.

Eğer Türkü bir gergefse, bu gergefi de okuyan nakkaşlar, ustalar çoğunlukla bu yörelerden çıkmış. Erzurum'dan, Erzincan'dan, Sivas'tan... Burada nasıl bir giz var ki bu kadar dağarcığımızı geliştirmiş, burada ne saklı?

Burada çile saklı. Burada insanımızın dünyaya bakışı saklı. Çünkü bu yöreler hep işgal edilmişler. Büyük acılar yaşamışlar. Zaten türküler neden doğmuştur biliyor musunuz? Acıdan doğmuştur, hüzünden doğmuştur. Eğer acı ve hüznün yoksa, kolay kolay türkü üretilmez. Yani kocası gitmiş hiç dönmemiş. Evladı gitmiş, yedi yıl sonra dönmüş. Bütün bunlar hep nereye gitmişler? Yemen'e, Çanakkale'ye, Galiçya'ya, Sarıkamış'a... Siz düşünebiliyor musunuz bu hüznü? Bu hüznüleri düşündüğüm anda tüm vücudum diken diken oluyor. Satırlarımı da ağlayarak, tüm bunları tahayyül ederek

İsmail Bingöl, yaşının yaklaşık 40 yılını türkülerle geçirdi

yazıyorum. “Atalar Mirası, Gönül Yarası” yazmıştım, işte o kitabım bu duygularla kaleme alındı.

“Türküler acıdan doğar” dedik. Başka bir üstadın da şöyle bir vecizesi vardı: “Türk’ü seven, türkü sever.” Böyle midir hakikaten?

Doğduğundan bu yana göçen Türk’ün anonim olarak yazdığı bu eserleri sevmek bizzat kendisini sevmektir. Siz Türk’ü sevmeyen birinin türkü dinlediğini duyabilir misiniz? Mümkün değil. Çünkü onun ruh dünyasında bizim yaşadığımız şeyler yoktur. Bizim insanımız belli bir zaman türkülerden uzak düşmeye başlamıştı.

Fakat yine aslına rücu tekrar türkülere döndü. Döndürür, türkünün böyle bir özelliği vardır. Bunu kendi çocuklarımda da gözlemledim. Türkülerden uzaklaştıklarında bir kendi hâllerine bırakayım bunları diye düşündüm. Ben onlara hiçbir şey söylemeden bir zaman sonra baktım ki üçü de türkü söylemeye döndüler.

“Türküler bir hüznün defteriyse, defterdarı TRT’dir.” desek sanıyorum yanlış olmaz. Bu defterin tutulmasında nasıl çalışmalar yapıldı, hangi zor süreçlerden geçildi? Sizden dinlemek isteriz.

Türküler arşivimize kazandıran isimlerden ilk akla geleni Muzaffer Sarısözen’dir. Büyük bir arşiv oluşturmuştur. O günün şartlarında, o günün teknolojiyle gerek dağ köylerinde gerek en ücra kasabalarda bu arşivi oluşturmuştur. Bu akla hayale sığmaz bir mücadeledir. Mesela Ulvi Cemal Erkin, Halil Bedii Yönetken, Hasan Ferit Alnar, Kazım Akses ve teknisyen Arif Etikan’dan oluşan bir grup 17 Ağustos 1937’de Ankara’dan Sivas’a derleme yapmak amacıyla giderler. Bu işin ilk başlangıcı böyledir. O zamanlar Ahmet Kutsi Tecer, Sivas’ta maarif müdürü olarak vazife alır. Bu ekibe çok destek verir. Ayrıca Sivaslı Muzaffer Sarısözen’i de tavsiye ederek gruba katılmasını sağlar. Böylece türkülerin resmî olarak değerlendirilmesi, Maarif Vekili Saffet Arıkan zamanında başlar. Derleme grubu Almanya’dan getirilen

“Sahibinin Sesi” marka ses kaydedici makinelerle başlar. Arşivimizdeki 10 bin ezginin o günkü şartlarda derlenmesinde, fişlerin doldurulmasında onların bitmek tükenmek bilmeyen sabır ve azimleri vardır. Affınıza mağruren, çoğu kez eşek kullanarak yolculuk ederler yurdun en ücra köşelerine. Uyumazlar, dinlenmezler... Bu bizim işte türkülerimizin kaybolmamasının hikâyesidir. Eğer bu insanlar olmasaydı, bu insanların çabası, azmi olmasaydı türküler derleyebilmemiz, dinleyebilmemiz ne mümkündü?

40 yıllık TRT serüveninizde sayısız program yaptınız. Erzurum Radyosu’ndan Türkiye’ye hatta dünyaya sayısız türkü dinlettiniz. Bu ezgilerden, bugün hâlâ sizi ağlatan, yüreğinizin bir köşesine mih gibi çakılıp kalan bir türkü var mı?

Ben Sarıkamış’a ağlayarak şiir yazdım. Çanakkale’ye şiir yazdım. Ama Yemen’e şiir yazamadım hiç bugüne kadar. Yemen çöllerinde kalan ve mezar taşı bile olmayan o şehitlerimizin acısı, Yemen türküsünde gizlidir. En fazla ona üzüldürüm. Kendi toprağımız içerisindeki şehitlerimize gidip yüzlerce, binlerce insan ziyaret ediyoruz onları. Yemen öyle uzak bir diyar ki... Bugün bile ziyaret etmeye kimse kolay kolay gidemiyor. Onun için beni en çok üzen, yani ciğerimi dağılayan Yemen türküleridir. Anadolu kadınlarının “redif, ihtiyat, müstahfaz” adlarıyla evlatları alındı. Ve bir daha memleketlerine dönmedi. O çöl topraklarında şehit olarak kaldılar.

Tevazularından mıdır, iz bırakmak istemeyişlerinden midir bilinmez türkülerimiz anonimdir. Anadolu insanı imza atmak istememiştir türkülere...

Neden anonimdir türkülerimizin çoğu?

Kayıtsızdır, çünkü söyleyeni sayısızdır. Diyelim ki sel gelmiştir. Sel, sarı kızımızı almış götürmüştür. Buna bir türkü yapmışızdır: “Seller sarı kıızı aldı götürdü” diye. Peki kim söylemiştir? Kolektif şuurun ortaya koyduğu şeylerdir türkülerimiz.

O sarı kızımızın acısını yaşayan bir grup insan yakmıştır işte o türküyü. Gencecik bir gelin, kocası şehit olmuştur. Bir daha kocasını görememiştir. O yaşında dul kalmıştır; belki iki üç yetimiyle... Gözleri hep kapıdadır, gözleri uzak diyarlardadır. Onun acısını bütün bir ahalî yaşar. Dolayısıyla aslında türküler bir kişinin hikâyesini değil, bütün Türk milletinin serencamını anlatır. Şöyle küçük bir hikâyeye sözlerimize son verelim; önemli büyüklerimizden Nevzat Kösoğlu çok hasta... Hastanede yatarken bir başka büyüğümüz merhum Mustafa Çalık’a: “Mustafa benim durumum belli...” diyor. “Yalnız bana bir Huma Kuşu okuyan birini al getir de onu şöyle doya doya dinleyeyim de ondan sonra öleyim.” Mustafa Çalık da gidiyor. Bizim Sivaslı sanatçımız Kubilay Dökmetaş’ı getiriyor. Bunlar bizim ruh köklerimizdir hep. Sanatçı gelince Kösoğlu, “Mustafa sen dışarı çık.” diyor. Kösoğlu, sanatçı Dökmetaş’a içeri girince, “Şöyle sesini kaldır da gür bir sesle şu Huma Kuşu’nu bana bir oku” diyor. Kubilay Dökmetaş, bana bu hikâyeyi “Peş peşe, onlarca defa okumuştum.” diyerek anlatmıştı. Size ne diyeyim ki? Adam, “Ben öldüğümde” diyor, “Başımda Yasin okuyun ama bir türkü okumayı da ihmal etmeyin...”

Türk halk müziğinin efsane ismi Muzaffer Sarısözen

Bir çobanın ıslığında, bir gelinin kınasında, bir askerin mektubunda yankılanan türkü; aslında bu toprakların en hakiki belgesidir. Ve o belgeyi, yıllardır büyük bir sadakatle bir araya getiren TRT, bugün geçmişi yalnızca hatırlamakla kalmıyor; onu gelecek kuşaklara da bir miras gibi aktarıyor.

tabii

tabii orijinal yapımı

TARİH ŞEYLERİ

“Bağlamanın efendisi”

O, bu toprakların yetiştirdiği değeri cümlelerle anlatılamayacak kadar büyük sanatçılarımızdan biriydi. Bağlamanın efendisi, türkülerin babası, gönül telini titreten yorumların sahibiydi. Mehmet Erenler hayatını kaybetti. Bir seveninin söylediği gibi “Mekânı gönlümüzdür.”

Bir isim ancak bu kadar kendini ve gök kubbede bıraktığı hissi anlatabilir: Yurttan Sesler... Bir zamanlar gerçekten de yurdum insanının yüreğinden kopup gelen sözleri, ülkemizin dört bir yanında yankılanan ezgileri yine yurdun dört tarafına dinleten bu program, radyoları başındaki dinleyicileri aynı duygu etrafında toplayabiliyordu. O zamanlar Ankara Radyosu Müdürü Vedat Nedim Tör'ün isim babalığını yaptığı söylenen ve illa ki kurucusu Muzafer Sarısözen olmadan anamayacağımız Yurttan Sesler Korusu da tıpkı program gibi bir marka. Ancak bu yazımızın konusu Yurttan Sesler değil. Biz onunla yolları kesişen bir başka marka isimden bahsedeceğiz. 8 yaşında kendi kendine bağlama çalmaya başlayan

ve 13 yaşında sahne alan birinden: Mehmet Erenler'den... Geçtiğimiz günlerde kaybettiğimiz “bağlamanın efendisi” Erenler, daha o yaşta Muzafer Sarısözen'in davetlisi olarak Yurttan Sesler programına katılmıştı. Mehmet Erenler, 1966 yılında TRT'nin açtığı sınavı kazanarak Ankara Radyosu sanatçıları arasında yerini almıştı. 1980 yılından sonra ise İstanbul Radyosu'nda görevini sürdürmüştü. TRT radyoları ve ekranları Mehmet Erenler gibi sanatçıların yorumlarıyla sadece ülkemize değil dünyaya da bu toprakların zengin kültürünü, insanımızın sesini, sözünü bir kez daha aktarma fırsatı bulmuştu.

“Ayaş yolları”

Ülkemizdeki türkü derleme çalışmalarına çok bilinen eserlerle katkı sağlamıştı. Bu satırları

yazarken kendi sesinden dinlediğimiz ve izlediğimiz “Denizin dibinde Hatçam demirden evler” türküsü veya 1964 yılında derlediği Tokat yöresi türküsü “Deymen benim gamlı yası gönlüme”, “Ayaş yollarını aştım da geldim” gibi... Yazının başında demiştik ya, Yurttan Sesler geleneğinden gelen gelmeyen tüm TRT sanatçıları yurdun sesini duyurmak için en büyük çabayı hep göstermişler, gösteriyorlar. İşte 1946 yılında başkentimizin güzel ilçesi Ayaş'ta dünyaya gelen Mehmet Erenler de yurdun dört bir yanının sesini derlemeleriyle, saziyla, şefliği yaptığı korolarla duyurmaya çalışmış ve başarmış da... Hem ülkemizde hem de ülke dışında pek çok konser vermiş, İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda öğrenciler yetiştirmiş.

Mehmet Erenler unutulmaz icralarıyla gönüllerde yaşayacak

Mehmet Erenler, Muzaffer Sarısözen'in davetlisi olarak Yurttan Sesler programına katılmıştı. 1966 yılında TRT'nin açtığı sınavı kazanarak Ankara Radyosu sanatçıları arasında yerini almıştı. 1980 yılından sonra ise İstanbul Radyosu'nda görevini sürdürmüştü.

"Efsane isim"

Ne yazık ki bu büyük sanatçıyı geçtiğimiz günlerde yitirdik. Mehmet Erenler 18 Haziran 2025 Çarşamba günü İstanbul'da Yeniköy Mezarlığı'ndaki aile kabristanına defnedildi. Erenler'in cenaze namazına Erdal Erzincan, Çetin Akdeniz, Ümit Tokcan gibi sanatçıların yanı sıra sevenleri katıldı. Erdal Erzincan, cenazede AA muhabirine yaptığı açıklamada Erenler'in Yurttan Sesler ekolü'nün "efsane ismi" olduğunu belirterek, "Mehmet Erenler'in müzikal zevkinin, becerisinin ve bağlamasının hepimizin üzerinde emeği olduğunu düşünüyorum. Kendinden sonraki kuşağın üzerinde çok ciddi bir etkisi oldu." dedi. Erenler'in kendisi için çok özel bir yeri olduğunu ve kendisinden her anlamda

istifade ettiğini dile getiren Erzincan, "Çok önemli bir değeri kaybettik ama kendisi sadece bedenlen aramızda değil. Bundan sonra onun izi bağlamamızın perdesinde, okuduğumuz türkülerde sonsuza kadar her an yaşayacak." diye konuştu.

Çok büyük bir kayıp

Geleneksel çalış biçimine sadık kalarak kendi üslubunu yaratmış nadir bağlama sanatçılarından biri olduğu herkesçe kabul gören Erenler'in 20'den fazla albümünün bulunduğunu belirterek sözü yine cenazeye katılan bir başka isme bırakalım. Sanatçı Çetin Akdeniz, "Mehmet Erenler, tavırların, bağlamanın, yörelerin, derlemelerin efendisiydi. Ondan çok şey öğrendik.

Mehmet Erenler son yolculuğuna uğurlandı

Ülkemizdeki türkü derleme çalışmalarına çok bilinen eserlerle katkı sağlamıştı. Bu satırları yazarken kendi sesinden dinlediğimiz ve izlediğimiz “Denizin dibinde Hatçam demirden evler” türküsü veya 1964 yılında derlediği Tokat yöresi türküsü “Deymen benim gamlı yaslı gönlüme”, “Ayaş yollarını aşım da geldim” gibi...

Ne mutlu bana ki böyle kıymetli bir hocadan esinlendim. Hatta aynı okulda hocalık yaptım. Zaman zaman tecrübelerinden faydalandım. Beyefendi, dünya tatlısı, büyükle büyük, küçükle küçük olmasını bilen çok kıymetli bir insandı. Mekânı cennet olsun.” Sanatçı Ümit Tokcan, Erenler ile beraber usta isimlerle yaklaşık 40 sene aynı sahneyi paylaştıklarını belirterek, “Hem çok kıymetli bir hocaydı hem de şefimizdi. Çok büyük bir kayıp. Onu çok özleyeceğiz, Allah rahmet eylesin.” dedi.

“Öğretileri çoktu”

Sanatçı Selahattin Alpay, Mehmet Erenler’in kendisi için manevi bir hoca olduğunu dile getirerek şunları ifade etti: “22 sene beraber çalıştık, çok sazını taşıdım ve bunu hak eden bir insandı. Birçok kişiyle çalıştım fakat Mehmet Erenler’in ayrıcalığı başkaydı. Ben onun elinde ne bir kadeh ne de art düşünceli bir fikir görmedim, sanatçı olarak tartışılmazdı. Sadece İç Anadolu’nun değil, bütün Anadolu’nun repertuvarına hakimdi. Öğretileri çoktu, talebeler yetiştirdi. Mekânı cennet olsun.”

Sanatçı Zafer Gündoğdu da Erenler için “bağlamanın efendisi” değerlendirmesinde bulunarak, “O hem kişiliği hem hizmetleriyle bu kültüre, topluma ve toprağa bağlılığıyla gerçekten büyük bir değerdi. Büyük bir geleneğin çok kadim çınarını bugün Hakk’a uğurluyoruz. Ülkemizin, tüm insanlığın, türkülerimizin, bu toprağa ve bize dair ne varsa her şeyin başı sağ olsun.” dedi. Mehmet Erenler’in vefatının ardından siyaset ve sanat dünyasından pek çok tanınmış isim de taziye mesajı yayınladı.

Gönüllerde yaşayacak

Mehmet Erenler, 2019 yılında Cumhurbaşkanlığı’nın himayelerinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi’nin katkıları ile 3’üncü Neşet Ertaş’ı Anma ve Kültür Sanat Etkinliği’nde Yaşam Boyu Meslek Onur Ödülü’ne de layık görülmüştü.

“Perde baskılarındaki yumuşaklığı, kendine has geçkileri ve motifleri, süslemeleri yerli yerinde ve dengeli bir dağılımla yapması, alışlagelen çalış tekniğinin çok ötesinde kendine has bir teknikle çalgı üstünde benzersiz bir hakimiyet sergilemesiyle bağlamada bir ekol” olarak anılan Mehmet Erenler, yorumladığı ve derlediği eserlerle her zaman bizlerle olacak. Nur içinde yatsın, ruhu şad olsun.

Deymen benim gamlı yaslı gönlüme

— 1 —

*Göres: Tokat
Kimden alındığı: Abbas Öz*

*Derleyen ve Notayı alan:
Mehmet Erenler (26.01.1946, Ankara-)
Derleme Tarihi: 06.04.1964*

SAZ

1 2

Dey men be nim gam lı yas lı gön lü me Ben bir sel vi

boy lu yâ rı dan ay nı dım ay nı dım

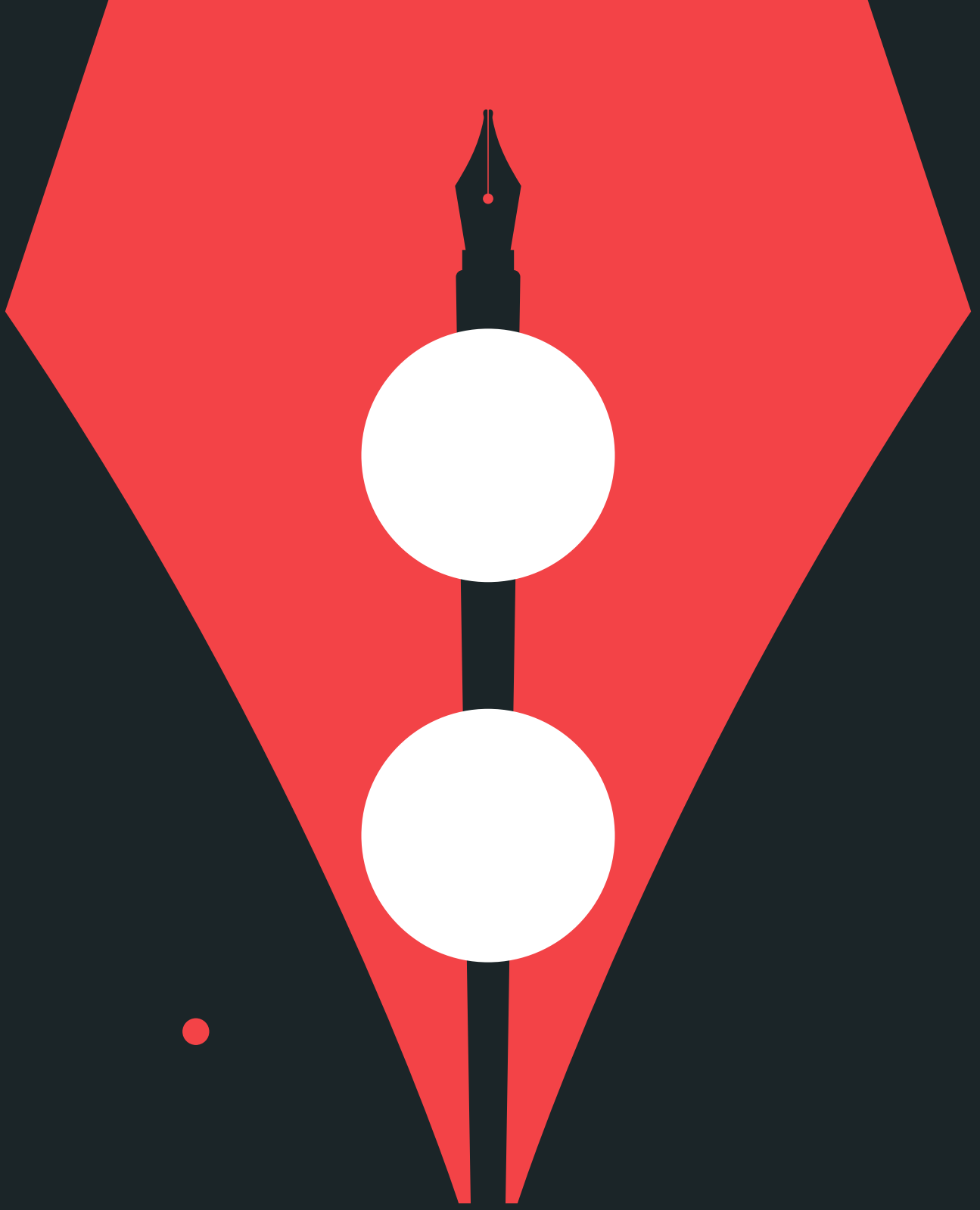
1 2

ay nı dım vay SAZ vay SAZ

Ev vel bağ ba nı dım dos tun ba ğın da Ta lan vur du

ay va na rı dan ay nı dım ay nı dım

ay nı dım vay SAZ

TRT2 KİTAPLIĞI

Yayın Hayatına Başlıyor

“Amca”ya veda

Yollara, yıllara, kaybolan duygulara ve sevdaya dokunan şarkılarıyla gönül telimizi titreten usta müzisyen İlan Şeşen’i sonsuzluğa uğurladık.

Bazı insanlar ölmez bu dünyadan göçüp gittiklerinde; ardında kocaman bir boşluk bıraksalar da hep yaşayacaklarını biliriz. Bazen bir şiirle göz kırpar bize bazen ruhumuzu sarıp sarmalayan bir öyküyle... Kimi zaman radyoda çalan bir şarkıda rastlarız ona kimi zaman yıllanmış bir dergi sayfasında. O insanlardan biriydi İlan Şeşen de. Koca bir neslin yüreğinde yer etmiş, duruşuyla fark yaratmıştı. Sakin bir yaşamın, içe bakışın, zarafetin yansıması vardı onda. İçimizi ısıtan bir ezgi gibiydi İlan Şeşen; ne yüksek perdelerden konuştu, ne kendini göstermek için bağırды. Kalplere dokunan sözleriyle, besteleriyle, nezaketiyle dinginliği ve sükûneti temsil ediyordu sanki. Seslerin usul, duyguların nahif olduğu güvenli bir liman gibiydi onun eserleri; zamandan ve mekândan bağımsızdı. Aşkın melankolisini kendi üslubuyla ilmek ilmek dokudu. Bir sevgilinin bakışına, bir babanın

suskunluğuna, bir gecenin ayazına müzik yaptı. Biraz hüznün vardı şarkılarında, biraz umut; yalnızlıkla ve sevdayla harmanlanmış. Hani tam kararında olma hâli vardır ya; işte öyleydi şarkıları... Abartıdan uzak; sade ve sıcak... Ne bir kelime fazla ne bir nota eksik.

Avukatlıktan müziğe

18 Haziran 1948’de Manisa’da doğan İlan Şeşen aslında hukuk eğitimi almıştı ama hayat onu bambaşka bir alana yönlendirdi. Müziğe 1968 yılında dans müziği orkestralarında şarkı söyleyerek başlayan Şeşen, kısa sürede gitar çalmayı öğrendi ve 1971’de “Kavga” adlı ilk 45’liğini çıkardı. Hukuk fakültesinden mezun olduktan sonra yaklaşık on yıl avukat olarak çalıştı. 1980’lerin başında Ferhan Şensoy’un Ortaoyuncular topluluğuna müzik yaptı. Ferhan Şensoy’un mizahla ironiyi ustalıkla bir araya getirdiği oyunlar, onun ezgileriyle daha da derinleşti. İçindeki müzik aşkı yakasını bir türlü bırakmayınca avukatlığa son vererek 1983

yılında yeğenleri Gökhan ve Burhan Şeşen ile birlikte Grup Gündoğarken’i kurdu. Grup Gündoğarken’in şarkıları, abartıdan uzak ama etkili anlatımlarıyla 1980’lerin sonundan itibaren geniş bir dinleyici kitlesine ulaştı. “Gibi Gibiyim”, “Ankara’dan Abim Geldi”, “Rüzgâr” gibi eserler, modern Türkçe sözlü müziğin hafızasına kazındı. 1994 yılında ilk solo albümü “Aşk Haklı” ile müzikseverlerle buluştu. Ardından Neler Oluyor Bize (2001), Ben Bu Şarkıları Kime Söyleyeyim (2003), Aşk Yalan (2005) gibi birçok albümle kariyerine devam etti.

Oyunculuğuyla da iz bıraktı

Şarkıları dilden dile dolaşsa da o hiçbir zaman bir pop figürü gibi davranmadı. Kendi hâlinde, gösterişsiz bir yaşamı tercih etti. Sanatında olduğu kadar yaşamında da sadeydi. Şarkılarının birçoğu kendi hayatından izler taşıyordu. Yalnızca kendi söylemedi, birçok sanatçıya da unutulmaz şarkılar verdi. Ayşegül Aldinç’in “Farketmez”i, Nükhet Duru’nun “Aşık Oluyorum Eyvah”ı,

İçimizi ısıtan bir ezgi gibiydi İlhan Şeşen; ne yüksek perdelerden konuştu ne kendini göstermek için bağırdı. Kalplere dokunan sözleriyle, besteleriyle, nezaketiyle dinginliği ve sükûneti temsil ediyordu sanki. Seslerin usul, duyguların nahif olduğu güvenli bir liman gibiydi onun eserleri; zamandan ve mekândan bağımsızdı.

Leman Sam'ın "Ayrılığa Dayanamam"ı gibi eserler onun kaleminden çıktı. Yıllar süren sanat yolculuğunda şarkılarıyla olduğu kadar oyunculuğuyla da iz bırakmıştı İlhan Şeşen. Televizyon dizilerindeki sıcak rolleriyle halkın kalbinde yer etti. Şeşen'in oyuncu olarak rol aldığı birçok yapım arasında TRT 1'de yayınlanan "Cesur Kuşku" ve "Mühürlü Güller" adlı diziler de vardı. 2017'den itibaren Sunay Akın ile birlikte sahnelediği "Aşk Şarkıları ve Öyküler" gösterisi onun sahne üstündeki anlatıcılık yönünü gözler önüne sererken 2019'da yayımladığı "Hayatım Hikâye" kitabı edebiyatla olan bağını pekiştirdi.

Sonsuzluğa yankılanacak şarkılar

Bir süredir akciğer kanseri ile mücadele ediyordu İlhan Şeşen. Ne yazık ki 26 Mayıs 2025'te, 76 yaşında sessiz sedasız aramızdan ayrıldı. 27 Mayıs'ta Kadıköy Belediyesi Caddebostan Kültür Merkezi'nde son yolculuğuna uğurlanan Şeşen'in cenaze törenine ailesinin yanı sıra sanat dünyasından pek çok ünlü isim katıldı.

Müzik dünyasının "amca"sıydı o. Gidişi, bir dönemin bitişiydi bir bakıma. Yollara, yıllara, kaybolan duygulara ve sevdaya dokunan şarkıları gönül telimizi titretirdi. Şimdi o güzel şarkılar öksüz kaldı. Başta dile getirmeye çalıştığımız gibi bazı insanlar hep yaşar. Aslında ölen değil, ölümsüzleşen bir sanatçıyı anmak için yazıldı bu satırlar. Biliyoruz ki İlhan Şeşen güler yüzü ve nahif duruşuyla sevenlerinin belleklerinde ve kalplerinde yaşarken, şarkıları da sonsuzluğa yankılanmaya devam edecek.

Yıllar süren sanat yolculuğunda şarkılarıyla olduğu kadar oyunculuğuyla da iz bırakmıştı İlhan Şeşen

27 Mayıs'ta özel bir törenle son yolculuğuna uğurlandı

Bir yaz gecesi rüyası

Avrupa tarihine eşlik eden köklü geçmişiyle dünyanın en önemli müzik topluluklarından birisi olan Viyana Filarmoni Orkestrası, millî yas hüznüyle başlattığı yaz konserini 13 Haziran'da Schönbrunn Sarayı'nın bahçesinde gerçekleştirdi. "Summer Night Concert Schönbrunn" ismiyle lanse edilen konser, TRT 2'den canlı yayımlanarak izleyenlere âdeta bir yaz gecesi rüyası yaşattı.

Gün batımında konsere ev sahipliği yapan Schönbrunn Sarayı'nın bahçesi

Bir zamanlar tarihin en ünlü imparator ve imparatoriçelerinin bahçesinde gezindiği, Viyana Nehri'ni besleyen kaynaklardan su içtiği, yüzyıllar boyunca dönemin önemli şairlerinin, yazarlarının, ressamlarının ilham kaynağı olduğu, kuşatmalarla paylaşılamayan savaşlarla yıkılamayan, mazisi Roma İmparatorluğu'na kadar uzanan yüzlerce yıllık bir mekân... Schönbrunn... Roma imparatorlarından 2. Maximilian'ın isim babası olduğu bu topraklar "güzel çeşme" anlamına gelse de; Avrupa tarihinin en güçlü şahidi olarak acı hatırların da bir anıtı âdeta... Tarihin ünlü ruhlarının hâlâ oralarda bir yerlerde gezindiğini hissettiren Schönbrunn Sarayı ve benzersiz güzelliğiyle saray bahçesi; barok mimarisini yansıtan öğeleriyle görenleri o günlerin atmosferine taşıyan bir zaman yolcusu gibi... Tüm bunlara; hafif bir yaz esintisi, yeni açmış lavantaların ve güllerin kokusu, günü bitirmeye hazırlanan gökyüzünün alaca kararsızlığı ve tarihi Viyana Filarmoni Orkestrası'nın ezgileri de eklenince, Shakespeare'in "Bir Yaz Gecesi" rüyasını anımsayıp her an bir yerlerden yaramaz perilerin çıkacağı hissine kapılıyor insan... Türkiye'nin tek kültür ve sanat kanalı TRT 2; işte böyle büyüğü bir atmosferi

evlerimize canlı olarak taşıyarak unutulmaz bir konseri dünya ile aynı anda izleyicisiyle buluşturdu. Viyana Filarmoni Orkestrası'nın her yıl tarihi Schönbrunn Sarayı'nın bahçesinde on binlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği "Yaz Gecesi Konseri", 13 Haziran Cuma akşamı, saat 22.20'de ekranlara gelerek, bir buçuk saat süren bir görsel ve işitsel şölen yaşattı.

Orkestranın 183. yaz gecesi konserlerinin 21. yılı

Bu yıl düzenlenen "Yaz Gecesi Konseri", önemli birkaç kutlamayı da bir araya getirdi. Otto Nicolai tarafından 1842 yılında kurulan Viyana Filarmoni Orkestrası (Wiener Philharmoniker) bu yıl 183. yılını kutluyor. Kurulduğu günden itibaren orkestranın önde gelen bestecileri ve şefleri, dünyanın dört bir yanındaki dinleyicilerin üzerinde her zaman kalıcı bir etki bırakmayı başarıyor. Nesilden nesile aktarılan bu etki, günümüzde özellikle 2004 yılında başlayan ve artık bir gelenek hâline gelen "Summer Night Concert" isimli açık hava konserleriyle giderek büyüyen bir kitleye ulaşmaya başlıyor. Mozart ve Beethoven'ın senfonik eserlerinin kendi şehirlerinde sanatsal açıdan değerli performanslarını sunmak ve bunları geniş kitlelere ulaştırmak arzusu orkestranın var olan ününe ise ün katmış durumda. Dolayısıyla; 2004 yılından itibaren her yıl düzenlenen

"Summer Night Concert", yalnızca bir açık hava konseri olarak görülüyor, konserler aynı zamanda müziğin tarih, mimari ve doğayla iç içe geçtiği eşsiz bir kültürel etkinlik olarak dünyadaki örnekleri arasında öne çıkıyor.

Viyana Filarmoni Orkestrası'nın her yıl tarihi Schönbrunn Sarayı'nın bahçesinde on binlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği "Yaz Gecesi Konseri", Türkiye'nin tek kültür ve sanat kanalı TRT 2 tarafından canlı yayımlanarak dünya ile aynı anda ekranlara taşındı.

Millî yas konser programını etkiledi

Tarihi Viyana Filarmoni Orkestrası bu sene ilk kez düzenlediği yaz konserini "Danslar ve Arzular" teması olarak belirlemişti ancak buna millî yas hüznünün eklenmesi sebebiyle konser programında son bir iki günde değişikliğe gidildi. 10 Haziran'da Graz'da bir okulda gerçekleşen silahlı saldırıda hayatını kaybeden 10 kişi için

Avusturya'da üç günlük millî yas ilan edilmişti. Konserin açılışında bir açıklama yapan Viyana Filarmoni Orkestrası Başkanı Daniel Froschauer; "Kelimelerin yetersiz kaldığı yerde müzik konuşur" diyerek repertuvarda değişikliğe gittiklerini belirtti. Başkan; "Derin bir üzüntü ve dayanışma göstermek nedeniyle, bu yılki

2004 yılından itibaren her yıl düzenlenen Summer Night Concert, yalnızca bir açık hava konseri olarak görülüyor, konserler aynı zamanda müziğin tarih, mimari ve doğayla iç içe geçtiği eşsiz bir kültürel etkinlik olarak dünyadaki örnekleri arasında öne çıkıyor.

Yaz Gecesi Konseri'nin Johann Sebastian Bach'ın "Air" adlı eseriyle açılacağını duyurdu. Konsere başlamadan hemen önce konuk şef Tugan Sokhiev de Avusturya halkına başsağlığı dileyerek "Kalbimiz kayıpların aileleri, arkadaşları ve bu trajediden etkilenen herkesle. Müzik acılı zamanları kolaylaştırmak için en önemli ilacımız" dedi. Açılış

eserinin ardından ise Graz'daki saldırının kurbanlarının anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

Maestro Tugan Sokhiev

Her yıl dünyanın farklı ülkelerinden şefleri ve sanatçıları konuk eden orkestra; bu yıl yetenekli Rus orkestra Şefi Tugan Sokhiev ve Polonyalı tenor Piotr Beczala'yı tarihi orkestranın yetenekli müzisyenleriyle buluşturdu. Ayrıca bu yıl Viyana Çocuk Korosu da 19. yüzyılın ortasından 20.

yüzyılın başına kadar uzanan geniş bir yelpazedeki eserlerle programın konukları arasındaydı. Hem şef Sokhiev'in hem de solist Beczala'nın, Viyana Filarmoni Orkestrası ile uzun bir ilişkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz.. Tugan Sokhiev ilk kez 2009'da orkestranın dümenine geçerken, Piotr Beczala ise ilk kez 1996'da filarmoniyle sahne almıştı.

Klasik müzik kitlelere ulaşıyor

Klasik müziği mümkün olan en geniş kitleye ulaştırarak, seçkin eserleri müzik tutkunlarına bir armağan olarak sunma konseptiyle ilerleyen Viyana Filarmoni; bu yılki programın odak noktasına Avrupa'nın klasik müzik ezgilerini koyarak, dinleyenlerini tarihin notalarında bir yolculuğa çıkarttı. Bu yıl aynı zamanda, Viyana Haus der Musik'in 25. yıl dönümü olması sebebiyle orkestranın kurucusu Otto Nicolai'nin "The Merry Wives of Windsor" Operası Uvertürü'ne de yer verildi. Orkestra; 2000 yılında kurulan Viyana Haus der Musik ile tarihi notaların yeniden gün yüzüne çıkarılması konusunda önemli iş birlikleri içinde olmasını da bu vesileyle bir kez daha kutladı.

Programda; Johann Sebastian Bach, Jacques Offenbach, Georges Bizet, Antonín Dvořák, Giacomo Puccini, Emmerich Kálmán gibi Avrupa tarihinin önemli bestecilerinin eserlerine yer verildi. Barok dönem estetiğini yansıtan saray

Dünyanın en köklü ve etkili orkestralarından birisi olan Viyana Filarmoni

Polonyalı tenor Piotr Beczala, konserde etkileyici bir performans sergiledi

Klasik müziği mümkün olan en geniş kitleye ulaştırarak, seçkin eserleri müzik tutkunlarına bir armağan olarak sunma konseptiyle ilerleyen Viyana Filarmoni; bu yılki programın odak noktasına Avrupa'nın klasik müzik ezgilerini koyarak, dinleyenlerini tarihin notalarında bir yolculuğa çıkarttı.

bahçesi ile Gloriette yapısının büyüleyici fonunda kurulan sahnede, klasik müzikle bütünleşen atmosfer hem alandaki izleyicilere hem de ekran başındakilere farklı bir dinleti deneyimi yaşattı.

On binlerce kişinin Schönbrunn Sarayı Parkı'nda canlı olarak dinlediği bu özel konser, aynı zamanda milyonlarca izleyicinin ekran başından takip ettiği küresel bir yayımla tüm dünyaya ulaştı.

Bu konserle bir kez daha görülüyor ki; yüzyıllar öncesinden insanlığa ulaşan klasik müzik ezgileri kitleleri kendine çeken büyü bir etkiyle varlığını hâlâ güçlü bir şekilde sürdürüyor.

"Summer Night Concert Schönbrunn", 13 Haziran akşamı TRT 2'den canlı yayımlandı

183 yaşında bir çınar: “Wiener Philharmoniker”

Alman besteci müzisyen Carl Otto Nicolai, pek çok Avrupa kentinin operasındaki deneyimlerinin ardından Viyana geldiği 1841 yılında kendi orkestrasını kurma hayalini gerçekleştirmek için çalışmalarına başlar. Amacı filarmonik konserler serisi hazırlamak ve klasik müzik kadar kendi bestelerini de sahneye koyabilmektir. 1842 yılında Viyana Filarmoni Orkestrası'nı (Wiener Philharmoniker) kuran Nikolai, yaşı yüzyılları aşacak, savaşlar, barışlar, farklı ülkeler görece, dünyanın bir ucundaki sanatçıları aynı çatı altında buluşturacak ve kitleleri etkisi altına alacak bir orkestranın ilk adımı atar. Başlarken bu kadar büyük şeyler hayal etmiş miydi bilinmez ama orkestra bugün geldiği konum ve idare edilmiş şekliyle dünyanın pek çok orkestrasına da örnek teşkil ediyor.

Viyana Filarmoni Orkestrası'nın en önemli özelliklerinden birisi, tamamen bağımsız ve kararlarını üyelerinin oyları ile alan bir orkestra olması. Günümüzde de bu ilkeler ile hareket eden orkestra; idari işlerin bir kısmını aralarından seçilen 12 kişilik bir idare komitesine devretmiş. Orkestra, idari kurulun yetkisi dışındaki tüm konularda basit çoğunluk kararı ile hareket ederek tüm kararlarını demokratik bir oylama sistemi ile alıyor.

Klasik müziğin başkenti: Viyana

Mozart, Strauss, Shubert gibi klasik müziğin en önemli isimlerinin memleketi olan Viyana, klasik müziğin de başkenti olarak kabul ediliyor. Viyana Filarmoni Orkestrası'nın önemi de kendini burada gösteriyor. Kurucu “maestro”larından itibaren Avrupa klasik müziğinin tarihi ve geleneğini temsil eden

orkestra, tarih boyunca da Klasik müziğin başkenti olan Viyana'nın ve dolayısıyla Avrupa'nın da en önemli ve köklü orkestrası olmuştur. 183 yıl boyunca, sayısız orkestra müzisyeni yetiştirmiş, çok sayıda yetenekli besteci ve yorumcuya da ev sahipliği yapmış, adını dünya müzik tarihine altın harflerle yazdırmıştır.

Richard Wagner orkestrayı dünyadaki en seçkinlerden biri olarak tanımlarken; Anton Bruckner onu “en üstün müzik birliği” olarak adlandırmıştır. Johannes Brahms orkestranın bir “dostu ve hayranıyım” derken, Richard Strauss “Viyana Filarmoni Orkestrası'na yönelik tüm övgüler kendini yetersiz olarak ortaya koyuyor.” demiştir.

“Kelimelerin bittiği yerde müzik başlar”

Orkestra; Viyana'da ve dünyanın dört bir yanında verdiği konserlerde, Avusturya'nın kültürel ihracatında da başı çekiyor diyebiliriz. Müzik aracılığıyla; Avusturya kültürel değerlerini nesilden nesle taşıyan orkestra, aynı zamanda klasik müziğin barış, kardeşlik ve birlik mesajlarının da önemli bir taşıyıcısı. 13 Haziran'da millî yas ortamında gerçekleştirilen konser gibi; ülkenin pek çok acılı döneminde verdikleri konserlerle halka her zaman moral ve umut vermeyi de görev edinmişlerdir. Ayrıca tarihin acı dolu günlerini anımsatan ve unutturmayan mekânlarda verdikleri konserlerde hâlâ hafızalardadır. Bunlara örnek olarak, 2000 yılında Mauthausen'deki eski toplama kampındaki anma konserini, 2014 yılında I. Dünya Savaşı'nın ilk başladığı yer olan Saraybosna'da verilen konseri ve 2018 yılında aynı savaşın sonlandığı yer olan Versay'de verilen Barış Konseri'ni sayabiliriz. Viyana Filarmoni'nin bildirisinde de geçtiği gibi bu önemli konserlerle müziğin gücüne vurgu yapılarak; “kelimelerin bittiği yerde müzik başlıyor.” diyorlar...

Dünyanın en iyi senfonik müzik topluluğu olarak tanınan Viyana Filarmoni, Türkiye'de de 2012 yılında Efes Vakfı yararına 9 Temmuz'da İstanbul ve 10 Temmuz'da Efes Agora'da olmak üzere iki ayrı konser vermişti.

En havalı konser mekânı; Schönbrunn Sarayı

Avrupa'nın pek çok ülkesini bir dönem yönetmiş olan Habsburg Hanedanı'nın yazlık sarayı olan Schönbrunn Sarayı; günümüzde Viyana'ya gelen turistlerin en önemli ziyaret noktasıyken, Viyana Filarmoni Orkestrası'nın Yaz Gecesi Konserleri'nin de vazgeçilmez mekânı olarak öne çıkıyor. On binlerce kişinin sarayın bahçesine kurulan sahne ve oturma alanları dışında, sarayı gören tepeliklere ve düzlüklere yayılarak bir piknik havasında izlediği konser, klasik müzik ve tarih tutkunları için görsel ve işitsel zevklere hitap eden keyifli bir seyir yeri imkânı sunuyor.

Schönbrunn, "güzel çeşme"

Rivayet odur ki; 1569'da, Roma İmparatoru II. Maximilian, bir tepenin altında Viyana

nehrinde büyük bir su ovasını satın alıyor. II. Maximilian günümüzde sarayın bulunduğu bölgede kaynayan bir su görüyor. Bu sudan içen ve tadını beğenerek, suyun üstüne bir çeşme yapılmasını emreden Maximilian, çeşmeye de güzel çeşme yani Schönbrunn adını veriyor.

Bahçeleri ve çeşmeleriyle barok mimarinin en güzel örneklerinden birisi olan saray; bin 441 odaya sahip. Bu yazlık saray İmparator Franz Joseph'in eşi, Sissi adıyla tanınan İmparatoriçe Elisabeth'in en sevdiği mekân olarak biliniyor. Saray yüzlerce yıllık tarihinde pek çok olaya da şahitlik ediyor. 1683 yılında Osmanlı'nın II. Viyana Kuşatması'nda tüm külliye, müstemilat ve bahçeleriyle kullanılmaz hâle geliyor. Habsburg Hanedanı'nı 1740 - 1780'de yöneten İmparatoriçe Maria Theresia, yapıyı 1743'ten sonra yeniden tasarlıyor. Gloriette,

Neptün çeşmesi ve Roma kalıntılarının bulunduğu geniş bahçeler de bu dönemde yeniden şekillendiriliyor.

İmparator I. Karl, 1918'de tahtı bıraktığını bildiren ve Habsburg Hanedanı hâkimiyetine son veren anlaşmayı da yine burada imzalıyor. Saray, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve Avusturya'nın Müttefik İşgali (1945 - 55) sırasında, hem Avusturya Müttefik Komisyonu İngiliz Delegasyonu için hem de Viyana'da bulunan küçük İngiliz Askeri Garnizonu'nun karargâhı için ofis alanı da oluyor. 1955'te Avusturya Cumhuriyeti'nin yeniden kurulmasıyla saray bir kez daha müze olarak korunuyor. Günümüzde gözde bir tarihi mekân olan Schönbrunn Sarayı ve Bahçesi 1996 yılında UNESCO tarafından "Dünya Mirası" olarak da ilan edilen yapılar arasında.

Film keyfi

Bilim kurgudan komediye, gerilimden animasyona, dramadan maceraya kadar yerli ve yabancı pek çok film TRT 2 kanalında... Dünya sinemasından dikkat çeken yapımlar her hafta seyirciyi beyaz perdenin büyüleyici dünyasına davet ediyor.

Hayatın tüm renklerini kültür, sanat, edebiyat, tarih, müzik ve felsefe gibi alanlarla izleyicilerine sunan TRT 2, yer verdiği zengin film içerikleriyle de dikkat çekiyor. Kanal, pek çok sinema programının yanı sıra her ay için belirlenen ve her hafta yayınlanan birbirinden değerli filmleri sinemaseverler için ekrana getiriyor. Hayatın farklı yüzleri, yaşamın etkileyici hikâyeleri, psikolojik deneyimler, güldüren anlar ve daha niceleri... Temmuz ayında yayınlanacak yapımlardan hazırladığımız seçkiyi sizler için derledik.

Sense and Sensibility "Aşk ve Yaşam" TRT 2'de ilk

Tür: Dram

Yönetmen: Ang Lee

Senaryo: Jane Austen, Emma Thompson

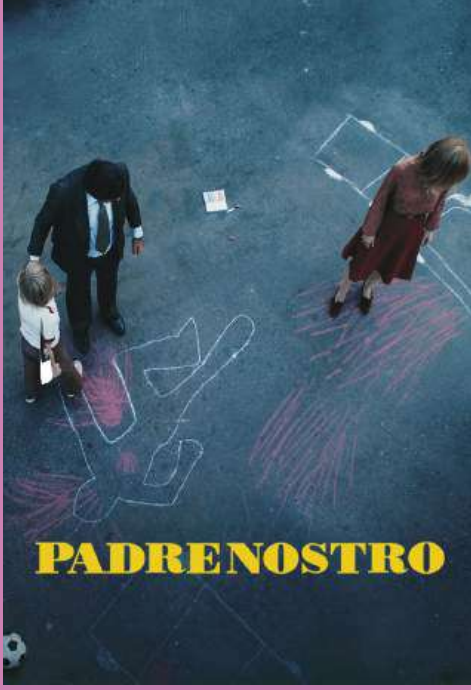
Oyuncular: Emma Thompson, Kate Winslet, Hugh Grant, James Fleet

Brokeback Mountain "Brokeback Dağı" ve Life of Pi "Pi'nin Yaşamı" filmleriyle en iyi yönetmen dalında Oscar kazanan Tayvanlı yönetmen Ang Lee imzalı bir yapım... Jane Austen'in 1811 tarihli ölümsüz eserinden beyaz perdeye uyarlanan Sense and Sensibility "Aşk ve Yaşam", yalnızca bir aşk hikâyesi değil; kadın dayanışmasının, aile bağlarının ve bireysel gelişimin zarif bir anlatımı. Bu öyküde mantığın rehberliğiyle şekillenen sabır, duyguların saflığıyla harmanlanıyor; böylece aşk da hayat da bambaşka bir anlam kazanıyor. Dünya çapında 135 milyon dolar hasılat elde ederek ticari bir başarıya imza atan film, gösterime girdiğinde ezici bir çoğunlukla olumlu eleştiriler almıştı. 1995 British Academy Film Ödülleri'nde üç ödül ve on bir adaylık dahil olmak üzere birçok ödül alan yapım, "En İyi Film" ve "En İyi Kadın Oyuncu" dahil olmak üzere yedi Akademi Ödülü adaylığı kazandı. Bu film ile Emma Thompson, 1996 yılında "En İyi Uyarlama Senaryo" dalında Oscar Ödülü'nü alarak hem oyunculuk hem de senaryo yazarlığı dalında Akademi Ödülü kazanan tek kişi oldu. Bu unutulmaz klasik, TRT 2 ekranında ilk kez izleyiciyle buluşuyor.

Adaletsiz bir mirasın ardından

Hikâye, toprak sahibi, soylu ve zengin bir İngiliz ailesinin üyeleri olan Dashwood kız kardeşlerin, aniden gelen yoksullukla başa çıkmak zorunda kalmalarıyla başlıyor. Onlar dönemin koşulları gereği, evlilik yoluyla maddi güvence aramaya zorlanıyorlar. Bu kız kardeşlerin talipleri rolündeyse dünyaca ünlü iki aktör olan Hugh Grant ve Alan Rickman dikkatleri çekiyor.

Bay Dashwood'un ani ölümü, ardında sadece bir miras değil, aynı zamanda büyük bir adaletsizlik bırakır. Yasalar gereği servet, ilk evliliğinden olan oğluna geçerken; ikinci eşi ve üç kızı, hayatın acı gerçekleriyle yüzleşmek zorunda kalır. Elinor, Marianne ve Margaret anneleriyle birlikte yılda sadece 500 pound bir mirasla kala kalırlar. Dashwood'un vefatından önce oğluna yaptığı ahlaki vasiyet, ne yazık ki oğlunun hırslı ve çıkarıcı eşi tarafından gölgelenir.

Padrenostro “Babamız” TV’de ilk

Tür: Dram

Yönetmen: Claudio Noce

Senaryo: Enrico Audenino, Claudio Noce

Oyuncular: Pierfrancesco Favino, Barbara Ronchi, Mattia Garaci

Kısmen otobiyografik öğeler taşıyan, Claudio Noce'nin ortak yazdığı ve yönettiği, 2020 yapımı İtalyan gençlik filmi Padrenostro “Babamız”, bir çocuğun gözünden politik şiddetin, aile bağlarının ve kimlik arayışının duygu yüklü hikâyesini sunuyor. Güçlü atmosferi, görsel dili ve duygusal yoğunluğuyla izleyenleri derinden etkileyen yapım, baba - oğul ilişkisine dair çarpıcı sorular da soruyor. TV’de ilk kez TRT 2 ekranlarında izleyiciyle buluşacak olan Padrenostro “Babamız”, 77. Venedik Uluslararası Film Festivali’nin ana yarışma bölümünde gösterilmek üzere seçilmişti. Venedik’te oyuncu Pierfrancesco Favino, “En İyi Erkek Oyuncu” dalında Volpi Kupası’nı kazandı. 1976 yılında aşırı solcu terörist grup Nuclei Armati Proletari tarafından, bir polis komiserine düzenlenen suikast girişiminden esinlenen film, “En İyi Orijinal Müzik” dalında 2021 Altın Küre Ödülü sahibi olmuştu.

Roma, 1976...

İtalya’nın siyasi çalkantılarla dolu günlerinde, 10 yaşındaki Valerio, annesi Gina ile birlikte bir terörist komando tarafından babası Alfonso’ya düzenlenen başarısız bir suikast girişimine tanık olur. O andan itibaren korku ve sürekli bir savunmasızlık hissi tüm ailenin duygularını önemli ölçüde etkiler. O yaz Valerio, kendisinden biraz daha büyük bir çocuk olan Christian ile tanışır. Keşiflerle dolu bir yaz mevsiminde gerçekleşen bu karşılaşma, hayatlarını sonsuza dek değiştirecektir.

Costa Brava, Lebanon “Costa Brava, Lübnan” TV’de ilk

Tür: Dram

Yönetmen: Mounia Akl

Senaryo: Mounia Akl, Clara Roket

Oyuncular: Saleh Bakri, Nadine Labaki, Yumna Mervan

Lübnanlı yönetmen Mounia Akl’ın imzasını taşıyan Costa Brava, Lebanon “Costa Brava, Lübnan”, Lübnan’daki çevre felaketleri ve politik kargaşadan kaçmak için Beyrut’un dışına taşınan Badri ailesinin hikâyesini anlatıyor. Özgür ruhlu Badri ailesi, inşa ettikleri ütopyik dağ evine sığınarak Beyrut’un zehirli kirliliğinden kaçmıştır. Doğayla iç içe, izole bir yaşam kurmaya çalışan bu ailenin, bir gün yakınlarına devasa bir çöp sahasının inşa edilmesiyle huzurları bozulur. Çöp arttıkça, ayrılmak veya direnmek arasındaki gerginlikler de artar ve bu da onların pastoral evlerini ve aile birliğini tehdit eder. Anne ve baba, çocuklarının geleceği için verdikleri mücadelede kalmak ya da yeniden kaçmak arasında bocalarken, bastırılmış kişisel çatışmalar da su yüzüne çıkar.

Nadine Labaki ve Saleh Bakri’nin sergiledikleri güçlü performanslarıyla dikkat çeken film, aile bağları, çevre duyarlılığı ve toplumsal mücadele gibi evrensel temalara dokunuyor. Şiirsel anlatımı ve etkileyici görselliğiyle Costa Brava, Lebanon “Costa Brava, Lübnan”, TV’de ilk kez TRT 2 ekranında izleyiciyle bir araya geliyor.

The Jacket “Çıldıırış” TRT 2’de ilk

Tür: Dram

Yönetmen: John Maybury

Senaryo: Tom Bleecker, Marc Rocco, Kütle Tadjedin

Oyuncular: Adrien Brody, Keira Knightley,
Kris Kristofferson, Daniel Craig

John Maybury’nin yönettiğı The Jacket “Çıldıırış”, Körfez Savaşı gazisi Jack Starks’ın zihni zorlayan yolculuğunu konu alıyor. Güçlü oyuncu kadrosu ve performanslarıyla öne çıkan film hafıza, kimlik ve kader temalarını sorgulayan, sürükleyici ve atmosferik bir bilim kurgu-gerilim sunuyor. TRT 2 ekranında ilk kez izleyiciyle buluşacak olan The Jacket “Çıldıırış”, çarpıcı görselliğı ve psikolojik derinliğıyle izleyiciyi etkileyici bir sinema deneyimine davet ediyor.

Körfez Savaşı’nda başından aldığı bir yaradan mucizevi şekilde kurtulan Jack Starks, hafıza kaybı problemiyle Vermont’a geri döner. Ancak bir polis memurunu öldürmekten gereksiz yere suçlanarak 1992 senesinde bir akıl hastanesine kapatılır. Starks, Psikiyatr Dr. Becker’ın deneylerinde kobay olarak kullanılmaya başlanır: Uyuşturucu verildikten sonra deli gömleğı giydirilerek bir morg çekmecesine hapsedilir. Bu deneyim sırasında zamanın sınırlarını aşarak geleceğı yolculuk eden Starks, orada Jackie adında genç bir kadınla tanışır ve hem kendi geçmişine hem de yaklaşan ölümüne dair sırları çözmeye çalışır. zaman zaman gergin konuşmalar yapacaktır. Ziyaret ettikleri her ev, karşılaştıkları her kişi, bu iki kuşağın arasındaki farkı daha da görünür kılar.

Borg / McEnroe

Tür: Biyografi, Dram

Yönetmen: Janus Metz Pedersen

Senaryo: Ronnie Sandahl

Oyuncular: Shia LaBeouf, Sverrir Gudnason,
Stellan Skarsgård

2010 yılında “Armadillo” belgeseli ile Cannes film festivalinin eleştirmenler haftasının Grand Prix’sini kazanarak uluslararası ilgi odağı hâline gelen Danimarkalı yönetmen Janus Metz, bu filmiyle Toronto Film Festivali’nin açılışında daha da büyük bir etki yaratmıştı.

Gerçek bir hikâyeden uyarlanan, ikonik tenisçiler Björn Borg ve en büyük rakibi John McEnroe arasındaki mücadeleyi konu alan film, ikilinin 1980 yılında Wimbledon karşılaşmasını anlatıyor. Björn Borg, dünyanın 1 numaralı tenis oyuncusu ve Wimbledon’ın tartışmasız kralı. Ancak tenis dünyasında yeni bir yüz belirliyor ve Borg’un şampiyonluk umutları için ciddi bir tehdit oluşturuyor. Asabi, fevri, heyecanlı John McEnroe; duygudan arınmış zen sükunetiyle dikkat çeken İsveçli Björn Borg’a karşı... Film, iki ünlü tenisçi olan; İsveçli Björn Borg ve Amerikalı John McEnroe’nun karşı karşıya geldiğı Wimbledon maçında yaşanan büyük çekişmeyi konu ediniyor. Wimbledon’ı dört defa kazanmış, ancak psikolojik sorunlar nedeniyle tükenme noktasına gelmiş Borg ile en büyük rakibi genç yıldız McEnroe’nun mücadelesi ve kariyerlerine bir anlamda mahkûm oluşları filmin genel hatlarını oluşturuyor. İkili kazanmak için mücadele verirken, bir efsaneye

dönüşmenin bedelleriyle de yüzleşiyor.1980’in 5 Temmuz’unda karşı karşıya gelen ve alanında kült iki ismi detaylarıyla konu alan “Borg / McEnroe”; aynı tarihte TRT 2 ekranında izleyiciyle buluşuyor.

Les Misérables “Sefiller” **TRT 2’de ilk**

Tür: Dram

Yönetmen: Bille August

Senaryo: Victor Hugo, Rafael İglesias

Oyuncular: Liam Neeson, Geoffrey Rush, Uma Thurman, Claire Danes

En ünlü Fransız yazarlardan biri olarak kabul edilen, edebi şöreti ilk olarak şiirlerinden sonra romanlarından ve ardından tiyatro oyunlarından gelen Victor Hugo, romantizm akımına bağlılığı ile bilinir. Ülkesinin dışında özellikle “Notre Dame’ın Kamburu” romanıyla da tanınan yazarın en bilinen eserlerinden bir diğeri de “Sefiller”dir.

Yine klasik bir yapım ve yine oyuncu kadrosu ile büyüleyici bir film geliyor ekrana. Victor Hugo’nun edebiyat tarihindeki en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilen, 1862’de yazdığı aynı adlı romanından, Les Misérables “Sefiller”in 1998 yapımı uyarlaması olan film, TRT 2’de ilk kez izleyiciyle buluşuyor. Orijinal romanda olduğu gibi öykü, polis müfettişi Javert tarafından takip edilen eski bir mahkûm olan Jean Valjean’ın hayatını anlatıyor.

Filmin yönetmeni Bille August ise Ağustos 1987 yapımı “Pelle the Conqueror” filmiyle Altın Palmiye, Akademi Ödülü ve Altın Küre Ödülü’nü kazanan bir isim. Altın Palmiye’yi iki kez kazanan sadece on yönetmenden biri. 1992’de Ingmar Bergman’ın otobiyografik senaryosundan uyarlanan “The Best Intentions” filmiyle de ödülü tekrar kazanmıştı.

Hapishaneden zirveye

Valjean, fakir bir adamken bir somun ekmek çalmasıyla hayatı değişir. Bu basit hırsızlık onu hak ettiği kadar ağır bir cezayla karşı karşıya bırakır. Eski bir suçlu olan Jean Valjean, geçmişinin kefareti ödemiş ve kendini Fransız Devrimi’nin ortasında, onu yakalamaya kararlı, kanunlara kafayı takmış bir polisten kaçarken bulmuştur. Yaşananlar, Jean’ın tüm hayatını baştan aşağıya değiştirecek; onu aşkı ve otoriteyi keşfetmeye sürükleyecektir. Hapishaneden zirveye uzanan bu yolculuk, onlarca saplantının gölgesinde daha da karmaşık bir hâl alacaktır.

“Bir Zamanlar İstanbul”da mutlu son

TRT 1’de yayımlanan başrollerini Cihangir Ceyhan ve Alina Boz’un paylaştığı çağdaş bir Köroğlu destanı olarak lanse edilen “Bir Zamanlar İstanbul” 30 Mayıs Cuma günü final bölümüyle ekranlara geldi. 90’ların karanlık dünyasına iki idealist gencin aşkı ve adalet savaşı üzerinden ışık tutan Bir Zamanlar İstanbul’un hikâyesi bir destana yakışır biçimde sonlandı.

Çetin’in en başından beri yaptıklarını öğrenen Seher’in yaşadığı yıkım ve iç muhasebe, Ali’nin Elif’le evleneceğini öğrenmesiyle daha da derinleşti. Ali’nin Mert konusunda da haklı olduğunu öğrenen Seher, babası Çetin’in de içinde bulunduğu çeteyi neredeyse tek başına büyük bir cesaretle çöktürdü. Yaşanan bunca olaydan ve Ali’nin Elif’e verdiği evlenme sözünden sonra aralarına büyük duvarlar giren Seher ve Ali, bu duvarları aşkın gücüyle yıktı ve yeniden bir araya geldi. Karanlık bir dünyada adaletin ışığına sarılan iki genç, Köroğlu destanına yakışır bir aşkla yeniden bir araya geldi.

“Gedelli’de bayramlar bir başkadır”

Beşinci sezonuyla da izleyicisinin gönüllerine taht kuran Gönül Dağı, bayram coşkusuyla yine ekranlara neşe kattı. Veysel ve Ramazan’ın maceraları, Taner’in sevdiğine bayram sürprizi ve kahkaha dolu türkü yarışmasıyla geçen 181. bölümü bayramın ikinci günü yayımlandı. Sevgi, saygı, birlik, beraberlik, hoşgörü, bağlılık, yakınlık duygularının ana tema olarak işlendiği Gönül Dağı’nın bayram özel bölümü, “Gedelli’de bayramlar bir başkadır” dedirten bir içerikle ekrana geldi. Amcaoğulları ve Kaya ailesi Kurban Bayramı’na hüznle değil güler yüzle girerken Almanya’ya Veysel’in yerine gitmek için gönüllü olan Ramazan, bu kararıyla Asuman’ı da üzdü. Ciritçi Abdullah ise, araları açık olan iki amcaoğlunu şehir dışında bir yolculuğa çıkarır ancak bu yolculuk Kaya ailesinin iki ferdi için hiç de kolay geçmez.

“Geze Geze Türküler”

Kahkaha ve eğlenceli garantili bayram özel bölümünde düzenlenen türkü yarışması ise birbirinden renkli görüntülere sahne oldu. “Geze Geze Türküler” yarışmasına katılmak üzere hazırlanan Kiraz, Selami ve Seyfettin’in de aynı yarışmaya katılacağını öğrenince çok şaşırır. Sefer, Süslü Badegül’le Gedelli’den yarışmaya katılacak adayları yola çıkarır. Ancak yarışma öncesi yaşanan bir olay herkesi hayal kırıklığına uğratır. Yarışmayı ise Öykü Gürman hazırlayıp sunar.

Çandarlı'nın vedası

Tarihin yazdığı en önemli hükümdarlardan birisi olan Fatih Sultan Mehmet'in hayatını konu edinen TRT 1'in sevilen dizisi "Mehmet: Fetihler Sultanı", 10 Haziran'da ekrana gelen 49. bölümüyle sezon finalini gerçekleştirdi. Tarihte Çandarlı Halil Paşa olarak bilinen ve Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u kuşatmasına her daim karşı çıkarak Bizanslılarla ortak çalıştığı düşünülen sadrazam, dizide de Sultan Mehmet'in en yakınında ama onu en çok zorlayan karakterlerden biriydi. İstanbul'un fethinin ardından görevinden azledilen Çandarlı, kısa bir süre sonra da idam edilmişti. Osmanlı tarihinde idam edilen ilk sadrazam olarak bilinen Çandarlı'nın sona doğru giden hikâyesi çarpıcı bir sezon finaliyle ekranlara geldi. Gerilim dolu bir bölümle sonuçlanan Çandarlı'nın idamı, şimdiden yeni sezonu bekleyen izleyicilerini merakta bıraktı.

Çandarlı Halil karakterine hayat veren ve başarılı oyunculuğu ile adından sıkça söz ettiren Selim Bayraktar ise final sahnesiyle hayranlarını hem etkiledi hem de derin bir yasa boğdu. Çandarlı'nın darağacındaki son sözleri ve duası Bayraktar'ın etkileyici oyunculuğuyla birleşince akıllardan çıkmayan bir son ile hem sezona hem de Çandarlı'ya veda edildi.

Teşkilat'ın bomba sahnesi çok konuşuldu

Reyting rekortmeni dizi Teşkilat'ın geçtiğimiz günlerde yayımlanan yeni bölümü için müthiş bir sahne arkası mühendisliği kullanılarak bir bomba simülasyonu yaratıldı. 200 kişinin rol aldığı bomba patlama sahnesi gerçeğini aratmayangörüntüleri ekranlara getirdi.

Yönetmenliğini Burak Arıel'in yaptığı dizinin 15 Haziran'da yayımlanan sezon finalinde, 200 figüranın yer aldığı etkileyici bir patlama sahnesi yer aldı. Yüksek güvenlik önlemleriyle hazırlanan sahnede, SFX ekibi tarafından yüzlerce kiloluk malzeme kullanılarak özel bir bomba simülasyonu gerçekleştirildi. Patlama anında havaya uçan figüranlar için, büyük prodüksiyonlarda kullanılan özel vinç ve rachet sistemi devreye alındı.

Tek bir sahne için iki gün prova yapıldı

Dizinin YouTube kanalında patlamanın sahne arkasına dair detayların yer aldığı bir video da yayımlandı. Videoda gerilim dozu yüksek sahnenin arkasında nasıl uzun ve titiz bir hazırlık süreci olduğu da takipçilerle paylaşıldı. Yardımcı oyuncuların yoğunluğu nedeniyle piroteknik yerine daha güvenli olan havalı pnömatik sistem tercih edildi. Sahnenin güvenli ve gerçekçi bir şekilde çekilebilmesi için ise iki gün süren provalar yapıldı.

Figüranların uçuş sahnelerinde kullanılan "harness" sistemlerinin içine "full body" korumalar yerleştirildi; yere ise olası riskleri en aza indirmek için kademeli mat sistemi kuruldu. Patlamada kullanılan maddelerin tamamı, insan sağlığına zararsız, özel materyallerden seçildi. Ayrıca, etkileyici görsellik için 3 adet "air mortar" tankı da kullanıldı.

Dizi, 15 Haziran Pazar günü yayımlanan 148. bölümü ile sezona veda ederek, yeni sezon için çalışmalarına şimdiden başladı.

Paris Garnier'in 150. yılı onuruna özel konser

Türkiye'nin tek kültür sanat kanalı TRT 2, dünyanın en köklü ve tanınmış orkestralarından birisi olan Viyana Filarmoni Orkestrası'nın yaz konserlerini canlı olarak yayımlamaya devam ediyor.

13 Haziran'da tarihi Schönbrunn Sarayı'nın bahçesindeki konserin ardından, 20 Haziran'da Paris'in en görkemli kültür mekânlarından Palais Garnier'in 150. yılı onuruna düzenlenen konserini de canlı olarak ekranlara getirdi.

"Viyana Filarmoni Orkestrası Palais Garnier'in 150. Yılı Özel Konseri"ni, dünyaca ünlü şef Yannick Nézet-Séguin yönetirken; virtüöz piyanist Yuja Wang ile Sonya Yonçeva, Juan Diego Flórez, Rolando Villazón ve Bryn Terfel gibi seçkin solistler sahne aldı. Klasik müzik repertuarının farklı dönemlerinden ve kültürel coğrafyalarından seçilmiş

eserlerden oluşan konser programında; Çaykovski'nin "Eugene Onegin" operasından "Polonaise" ile "Piyoano Konçertosu No.1" eserleri, Rachmaninov'un "Aleko" operasından "Cavatine" eseri, Charles Gounod'nun "Faust" operasından "Salut! demeure chaste et pure" bölümü, Maurice Ravel'in "Bolero" eseri ile Giuseppe Verdi'nin "La Traviata" operasından "Libiamo ne' lieti calici" eserleri de yorumlandı.

TRT

15 HAZİRAN AZERBAYCAN MİLLÎ KURTULUŞ GÜNÜ ÖZEL İÇERİKLERİ

Azerbaycan Cumhuriyeti Bağımsızlık Günü Konseri
15 Haziran 13.30
TRT2

30 Yılın Ardından
15 Haziran
1. Bölüm 12.40
2. Bölüm 13.15
TRTBELGESEL

Gol Atan Cepheye
15 Haziran
1. Bölüm 22.25
2. Bölüm 23.00
TRTBELGESEL

Şehit Tahtında "Karabağ Özel"
BU AKŞAM 21.30
TRTHABER

Bir Kardeşlik Şarkısı
15 Haziran 19.30
TRTAVAZ

Tüm içeriklerimize ve yayınlarımıza tabii mobil uygulamamız veya tabii.com adresi üzerinden ulaşabilirsiniz.

"Azerbaycan Millî Kurtuluş Günü" kutlandı

Azerbaycan'ın millî bayramlarından biri olarak 15 Haziran 1997 tarihinden itibaren kutlamaya başladığı "Azerbaycan Millî Kurtuluş Günü", TRT'de çeşitli içeriklerle anıldı. Bu özel bayram; Azerbaycan'ın 1991'de ilan ettiği tam bağımsızlık gününü temsil etmesi açısından büyük bir önem taşıyor.

TRT'nin bugünün anlam ve önemini anlatan içerikleri arasında TRT 2'de 15 Haziran'da 13.30'da ekrana gelen "Azerbaycan Cumhuriyeti Bağımsızlık Günü Konseri", TRT Belgesel'de bağımsızlığa giden yolu anlatan "30 Yılın Ardından" belgeseli öne çıkan yapımlardan oldu. Yine TRT Belgesel'in Gol Atan Cepheye belgeselinin "Karabağ" bölümü de 15 Haziran'da iki bölüm olarak yayımlandı. TRT Avaz "Bir Kardeşlik Türküsü" programı ile Azerbaycan'ın bayramını kutlarken, TRT Haber "Şehit Tahtında"nın "Karabağ" özel bölümü ile Azerbaycan'ın mücadelesinin tarihini izleyicilerle paylaştı.

Kristal Elma Ödülleri

Türkiye'nin yüzde yüz yerli uluslararası dijital platformu 'tabii', 30 Eylül 2024 tarihinde sezon açılışını özel bir lansmanla gerçekleştirmiş ve yeni sezonun sloganını "izlediğine değsin" olarak belirlediğini açıklamıştı. Yeni sloganıyla yola çıkan platform; bu sezon pek çok yeni diziyi abonelerinin beğenisine sunarak devam eden dizilerinin yeni bölümlerini de yayına hazırlanmıştı.

Türkiye'deki reklam ve pazarlama iletişimi sektörünün en prestijli organizasyonlarından biri olan ve bu yıl 37'ncisi düzenlenen Kristal Elma Ödülleri, 'tabii'ye "izlediğine değsin" kampanyası dâhil üç dalda ödül verdi. "İzlediğine Değsin" relansman kampanyası, Film (TV & Sinema ve Online Film) ana kategorisi altında, Medya, Yayın, Dijital Platformlar & Kültür – Sanat dalında Gümüş Ödül'e layık görüldü. "Ölünce Beni Kim Yıkayacak" açık hava reklamlarıyla ilgi uyandıran Gassal dizisinin lansman iletişimi kampanyası ise, iki ayrı kategoride; Dijital / Sektörel Kategoriler / Diğer ve Entegre Kampanyalar / Medya, Yayın, Dijital Platformlar ve Kültür - Sanat kategorilerinde Bronz Ödül ile ödüllendirildi.

"İzlediğine değsin" sloganıyla çıkış yapan 'tabii'nin yeni orijinal serilerinin içinde; Ahmet Kural ve Selçuk Aydemir'i bir araya getiren kara komedi "Gassal"; Ozan Akbaba imzalı aksiyon dolu "Çırak"; vicdanı ile kariyeri arasında kalan bir bankacının hikâyesi "Yankı: Görünmez El"; Gürkan Uygun'un ünlü bir kabadayıyı canlandığı "Marnalı"; Akın Aksu'nun yazdığı "Cihangir Cumhuriyeti"; Cem Gelinoğlu'nun başrolde oynadığı "% İki"; eski bir mafya babasının gülünç maceralarını anlatan "Kız Babası" öne çıkan yapımlardan oldu.

TRT Çocuk yaz tatiline hazır!

20 Haziran itibarıyla okullarda teneffüs zillerinin yaz tatili için çalmasıyla birlikte, TRT Çocuk ekranları hem içeriklerini zenginleştirdi hem de çocukların en sevdiği yapımların yeni bölümlerini yayımlamaya başladı.

TRT Çocuk, çocukların yaz tatilini keyifle geçirebilmesi için yeni çizgi filmi "Belle ve Sebastian"ı yayına alırken, sevilen içeriklerinden "Aybek", "Ege ile Gaga" ve "Süper Tavşan Simon"un yeni bölümlerinin yayın hazırlıklarını tamamladı. Kanal aynı zamanda, yeni bir mobil oyunla birlikte dijital mecralarda da çocukların yaz eğlencesine neşe katmaya hazır.

Çocukların yeni arkadaşları; "Belle ve Sebastian"

Devasa boyutu yüzünden dışlanan cömert bir köpekle arkadaş olan bir çocuğun hikâyesini anlatan "Belle ve Sebastian", 23 Haziran itibarıyla hafta içi her gün 13.30, 18.05 ve 20.30'da TRT Çocuk'ta ekrana gelecek. TRT Çocuk'un sevilen çizgi karakterlerinden Aybek'in yeni bölümleri, 23 Haziran'dan itibaren hafta içi her gün 08.50'de izleyicisiyle buluşacak. Süper Tavşan Simon yeni bölümleri ise; 23 Haziran'dan itibaren hafta içi her gün 09.45'te TRT Çocuk'ta olacak.

TRT Çocuk Satranç artık mobilde

Dijital platformlarda Türkiye'nin en çok tercih edilen çocuk kanalı TRT Çocuk, web sayfasında oynanabilen TRT Çocuk Satranç'ın mobil oyununu kullanıcılarla buluşturdu. Böylelikle yaz tatiline giren çocuklar, yeni bir hobi edinebileceği gibi oyun oynarken strateji kurma yeteneklerini de geliştirebilecek.

Kullanıcılar TRT Çocuk'un tüm uygulama ve mobil oyunlarına ücretsiz olarak erişilebiliyor ve uygulamalarda reklam da bulunmuyor.

Efsanelerin sırrına yolculuk

Bir başkadır Anadolu'nun hikâyeleri...

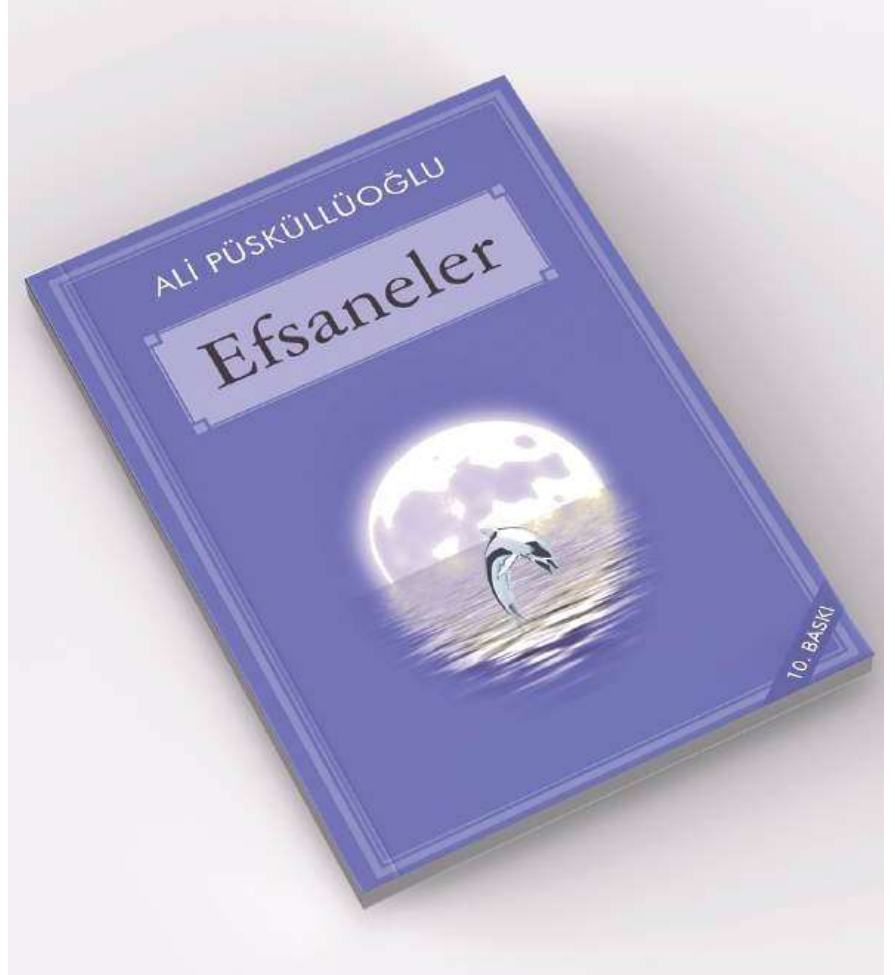
■ ■
Ülkemizin önemli yazar, şair ve söz bilimcisi Ali Püsküllüoğlu "Efsaneler" kitabıyla, Anadolu söylencelerinden bir seçki sunuyor okuyucuya.

Bu ilgi çekici derlemeyle; hem Anadolu kültürü ve tarihiyle ilgili bilgilere ulaşıyor hem de çocukluğumuzdan bu yana aşına olduğumuz anlatılarla buluşuyoruz. Püsküllüoğlu bu söylenceleri, büyü kalemile hatıralarımız arasından alıp yeniden hatırlatıyor, gün yüzüne çıkarıyor, nesilden nesile aktarılmasına vesile oluyor.

Kitap bizleri; Adana'dan Konya'ya, Van'dan Antalya'ya sonra Safranbolu, Muğla - Güllük derken Tokat - Turhal, ardından Ağrı, Kırşehir, Afyon ile Tekirdağ ve Hatay'a doğru efsanelerle dolu bir yolculuğa çıkarıyor. Bahsi geçen her yöre ve civarına ait on altı adet efsaneyi merakla okuyoruz. Püsküllüoğlu'nun kitapta hikâye ettiği efsanelerden birkaçına şöyle bir göz atalım...

Lokman Hekim, her derde deva bulan bir bilge imiş, tüm hastalıklara bitkilerden ilaç yapar, hastalara dağıtırmış, sanki bitkiler konuşmuş da onların dilinden anlarmış. Öyle ki insanlar artık hiç hastalanmaz olmuş ancak herkes sağlıklı yaşasa da saati, vakti geldiğinde ölmüş. Lokman Hekim'den, son çare olarak ölümsüzlüğün formülünü de istemiş yöre halkı. Hekim, ona gücünün yetmeyeceğini söylese de düşmüş yollara, Çukurova taraflarında başlamış ölümsüzlük otunu aramaya... Macera böyle başlarken; hikâye şöyle sonlanıyor: "Lokman, doktorların piri mi yoksa bir peygamber mi bilinmez ama bu ikisinin aynı kişi olduğu yazılıdır bazı kitaplarda."

Gelelim yine Çukurova'da çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış "Anavarza Kalesi" efsanelerine. Rivayetlerde, Misis ve Sis krallıklarının kaleye su taşımak için birbirleriyle savaşmalarının asıl sebebi, kalenin sütunlarındaki boya resim ve taş kabartmalardaki tasvirlerinde savaşçı bir kadının mücadelesi ve tek başına

cege çıkmış Hz. Ali'nin kaleye geçit vermeyen yolları aşmak için dağ gibi bir kayayı kılıcı ile ikiye ayırması aktarılır. Yolunuz bir gün Anavarza'ya düşerse bir tepeden baktığınızda o vadadaki su yollarını görürsünüz sütun kabartmalarına denk gelerseniz tasvirlerde iki savaşçıdan birinin kadın figürü olduğunu fark edersiniz ve Anavarza'ya dolanmadan varmak için büyük kaya keşiğinden geçersiniz. Çukurova'dan ayrılarak devam edersek efsaneler yolculuğuna, kitabımız şöyle devam ediyor ana başlıklarıyla; Van'daki Akdamar Adası'nın ismini veren Tamara, Antalya'da Aspendoslu Belkıs'ın, harabelere isminin verilmesi, Safranbolu'da bulunan bir gölde, yeşil başlı ördeklerin yalnız yüzmesinin hazin öyküsü... Ege Denizi'nde yunus balığı sırtındaki

çocuk efsanesi, Ağrı Dağı efsaneleri, Konya'nın meşhur gül bahçeleri ve kaşık ustasının dillere destan sevdası... Kırşehir obruğundaki mağaranın gizemi, bugünkü Afyon kaplıcalarının Kral Midas'ın kızına nasıl çare olduğu, Tekirdağ'da, su içindeki yola neden kral yolu dendiği, Defne Ağacı ve Hatay, Toroslarda bir yerlerde iki küçük kardeş Emine ve Yusuf'un yürek burkan öyküsü... İşte bu kitapta; ülkemizin önemli yazar, şair ve söz bilimcisi Ali Püsküllüoğlu'nun kaleminde bahsi geçen her bir efsaneyi önemli bilgiler ve anlam yüklü bir anlatımla işlenmiş şekilde buluyoruz. Püsküllüoğlu, bu folklorik / halk bilimsel çalışmasında, seçilmiş Anadolu efsanelerini, yazılı ve sözlü tarihin ışığında okuyucuya sunuyor.

tabii orijinal dizisi

GASSAL

İKİNCİ SEZON ŞİMDİ YAYINDA

%iki

%2 HİSSE %98 KOMEDİ